

RCO FOUNDATION

jaarverslag 2017

Cover: Het sierlijke f-gat en de 'taille' van de contrabas van aanvoerder Pierre-Emmanuelle de Maistre verraden de hand van een van de bouwers uit de beroemde Bergonzi familie uit Cremona, Italië. De klank van dit instrument uit circa 1760 werd tijdens een luistersessie in de Grote Zaal unaniem als exceptioneel ervaren. Met steun van de Stichting Donateurs kon dit bijzondere instrument aan de collectie van het orkest worden toegevoegd.

Jaarverslag 2017

Inhoud

3 Voorwoord

5 Bestuursverslag

5 Doelstelling, doelgroep en communicatie

9 Private fondsenwerving

37 Corporate partnerships

45 RCO House

55 Verantwoording en organisatie

61 Meerjarenbeleid

65 Financieel beleid en financiële resultaten

69 Jaarrekening 2017

RCO Foundation

Voor de eeuwige schoonheid van de muziek

In april 2018 is de naam van de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest veranderd in RCO Foundation. Omdat dit verslag over 2017 gaat, wordt nog de naam Stichting Donateurs gehanteerd.

*Chef-dirigent Daniele Gatti gaat
het podium op voor het eerste concert
van het Koninklijk Concertgebouworkest
tijdens de BBC Proms sinds 2009.*

VOORWOORD

FONS VAN WESTERLOO

Elk jaar weer speelt het Koninklijk Concertgebouworkest wereldwijd op topniveau. En elk jaar weer is het de kunst voldoende fondsen te werven om het grensverleggende werk financieel te ondersteunen.

In 2017 werd de uitdaging voor de Stichting Donateurs extra groot; ons uitgangspunt 'Wie goed doet, moois ontmoet' kreeg een nieuwe dimensie: dankzij een succesvolle wervingscampagne ging een grote wens van het orkest in vervulling. Aan de rand van het Museumplein is een prachtig schoolgebouw aangekocht, een door Berlage ontworpen pand dat onder de naam RCO House het thuis gaat worden voor het Koninklijk Concertgebouworkest. In Het Concertgebouw repeteert het orkest en geeft het concerten. Het RCO House wordt de werk- en ontmoetingsplaats, met repetitiestudio's voor de musici, een ensemblezaal voor kamermuziek en educatie, een ontvangstruimte voor donateurs en sponsors en kantoorruimte voor de stafmedewerkers.

Om ingrijpende nieuwbouw, verbouwing en renovatie mogelijk te maken, is in 2016 het doel gesteld tien miljoen euro aan donaties op te halen. Het orkest is zeer verheugd dat het draagvlak voor RCO House eind 2017 zo groot bleek, dat een belangrijk deel van dat bedrag reeds toegezegd was door vele enthousiaste donateurs. De verwachting is dat het totale bedrag in 2018 gehaald zal worden. Wij zijn het comité dat zich hiervoor inspant, onder voorzitterschap van Jop Ubbens, zeer dankbaar.

De vrees dat de inspanningen voor de externe financiering van het centrale wervingsdoel RCO House een negatieve invloed zou hebben op de reguliere fondsenwerving bleek onterecht. In 2017 zorgden trouwe en ook nieuwe donateurs weer voor een recordopbrengst. Ook de corporate partners zijn ons trouw gebleven, veel contracten zijn verlengd. Er werden voor hen evenementen en ontvangsten georganiseerd in binnen- en buitenland.

De RCO Global Friends hebben het orkest in 2017 weer structureel ondersteund. Onze Zwitserse vrienden leverden bijdragen aan het orkest en ook uit België en het Verenigd Koninkrijk kregen we substantiële donaties. De meeste groei zat dit jaar in de groep Global Friends USA die een aantal grote producties van het orkest mogelijk maakten.

Op het kantoor van het orkest leidde de fusie van het team corporate sponsoring met de particuliere fondsenwerving tot een aantal personele wisselingen voor de afdeling development. Veel aandacht is uitgegaan naar de nieuwe bezetting, in de loop van 2017 was een geweldig team compleet!

We mogen 2017 met recht een mooi jaar noemen voor de Stichting. Daarvoor dank ik al onze schenkers en corporate partners. Het is dankzij hen dat het Koninklijk Concertgebouworkest grenzen kan blijven verleggen en naast het geven van de reguliere concerten het experiment kan aangaan. Alleen op deze manier kan het Koninklijk Concertgebouworkest ook in de toekomst tot de internationale top blijven behoren.

Fons van Westerloo
Voorzitter Stichting Donateurs
Koninklijk Concertgebouworkest

Chef-dirigent Daniele Gatti

BESTUURSVERSLAG

1 DOELSTELLING, DOELGROEP EN COMMUNICATIE

In dit verslag legt het bestuur van de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest (Stichting Donateurs) rekening en verantwoording af over het gevoerde beleid gedurende de periode van 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017.

Doelstelling

In de statuten van de Stichting Donateurs staat de doelstelling als volgt beschreven:

'De stichting stelt zich ten doel steun te verlenen aan de te Amsterdam gevestigde: 'Stichting Koninklijk Concertgebouworkest' en/of aan de leden van dit orkest, alles in de ruimste zin des woords.'

Missie en visie

De Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest biedt noodzakelijke financiële steun aan het Koninklijk Concertgebouworkest en zijn individuele musici. Hiermee helpt de Stichting Donateurs het Concertgebouworkest in zijn streven om, als Nederlands ambassadeur voor internationale excellentie wereldwijd, op het allerhoogste niveau uitvoeringen van orkestmuziek te geven op de belangrijkste podia en onder leiding van de beste dirigenten. De Stichting Donateurs realiseert langdurige verbindingen tussen het orkest en zijn publiek, gericht op het vergroten van betrokkenheid en het werven van fondsen voor onder andere muziekinstrumenten en jong talent.

De Stichting Donateurs werd opgericht op 11 januari 1963 ten behoeve van de financiële ondersteuning van het Koninklijk Concertgebouworkest (RCO).

De Stichting heeft zich ook in 2017 vol overtuiging ingezet voor het werven van gelden om haar doelstellingen te kunnen realiseren. Voor het eerst zullen in het Jaarverslag van de Stichting Donateurs ook de sponsoractiviteiten van het Koninklijk Concertgebouworkest worden opgenomen. In het streven naar efficiëntie van de organisatie en kruisbestuiving tussen diverse relaties van het orkest, zijn in 2016 de afdelingen *private fondsenwerving* en *corporate sponsoring* samengegaan in de afdeling *development*. Op 1 januari 2017 is een volgende stap gezet in verdere professionalisering: de Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest (Stifco) - waar tot dan toe de *corporate sponsoring* onder viel, is opgegaan in de Stichting Donateurs.

Doelgroep

De Stichting Donateurs richt zich voor het verwezenlijken van de genoemde doelstelling op particuliere en zakelijke relaties in Nederland en in het buitenland.

Particuliere donateurs

Veel vaste concertbezoekers uiten hun waardering voor het Koninklijk Concertgebouworkest door een extra bijdrage te geven bij de bestelling van hun abonnement.

Muzikliefhebbers die het orkest voor een periode van vijf jaar jaarlijks met € 1.000,- of meer steunen, treden toe tot het gezelschap van orkestliefhebbers dat als dank voor de steun een aantal bijzondere voordelen geniet.

De Stichting Donateurs heeft daarnaast vele Fondsen op Naam onder haar hoede. Instellers van de Fondsen op Naam denken in sommige gevallen mee over de bestemming van hun gift aan het Koninklijk Concertgebouworkest.

Daarnaast nemen steeds meer particuliere schenkers de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest op in hun testament. Zij zijn verenigd in het Kroongilde. Dankzij de generositeit van de particuliere donateurs wordt een prachtige muziektraditie doorgegeven aan een volgende generatie.

In hoofdstuk 2 worden bestedingen en activiteiten van de particuliere donateurs verder beschreven.

Corporate sponsors

Voor veel bedrijven is het aantrekkelijk een verbintenis aan te gaan met het Koninklijk Concertgebouworkest in de vorm van een (global) partnership. Een partnership kan een bijdrage leveren aan het bereiken van de algemene doelstellingen van een bedrijf. Tegelijkertijd biedt het de mogelijkheid voor een onderneming om een rol te spelen in het behoud en de ontwikkeling van uniek Nederlands erfgoed.

Naast het aangaan van partnerships kunnen bedrijven ook lid worden van de business club van het Koninklijk Concertgebouworkest, De Salon.

In hoofdstuk 3 worden de vormen van corporate sponsoring verder beschreven.

Uitreiking commandeursorde aan Bernard Haitink door Kajsa Ollongren (toenmalig locoburgermeester Amsterdam) en Coen Sandberg (chef protocol Ministerie van OCW)

Internationaal

Aansluitend bij de internationale profilering van het orkest groeit de bijdrage van buitenlandse donateurs, verenigd in RCO Global Friends en diverse buitenlandse vriendenkringen.

In hoofdstuk 2 worden bestedingen en activiteiten van de Global Friends verder uitgewerkt.

Communicatie

De Stichting gebruikt verschillende middelen om te communiceren met bestaande en potentiële donateurs en corporate partners. Transparantie en zorgvuldigheid staan hierbij voorop, zowel in de persoonlijke benadering als in alle communicatie-uitingen van de Stichting. Informatie over bestedingen en activiteiten vormt de spil van de communicatie.

Persoonlijk

De medewerkers van de Stichting gaan persoonlijk in gesprek met potentiële particuliere en corporate schenkers om tot een specifieke schenkingsvorm te komen die hen aanspreekt. Ook blijven zij voortdurend bouwen aan de relatie met bestaande donateurs en partners.

Events

Speciale evenementen en ontvangsten in binnen- en buitenland zijn belangrijke gelegenheden om donateurs en potentiële donateurs, bestaande en nieuwe corporate partners aan het orkest te binden. Hoogtepunten gedurende het concertseizoen zijn de RCO Opening Night, de Gouden Gilde Soirée en de ontvangst voor leden van het Kroongilde. Voor de (global) partners en Salonleden worden ook diverse evenementen georganiseerd. Belangrijke momenten zijn de Cross-overavond, de uitreiking van de Prix de Salon en de RCO Lounge na afloop van de Essentials concerten. Veel partners zijn ook aanwezig bij concerten in het buitenland, in gezelschap van hun lokale relaties. Dit biedt het orkest de kans het internationale zakelijk netwerk te vergroten.

Nieuwsbrieven

De Stichting zette in 2017 ook nieuwsbrieven in om contact te houden met haar begunstigers, waaronder:
Samenspel – schriftelijke nieuwsbrief voor Gouden Gildeleden die in november vervangen is door een digitale versie
RCO Global Friends News – voor internationale donateurs
Nieuwsbrief voor Belgische vrienden
RCO Corporate - zakelijke nieuwsbrief voor de (global) partners en Salonleden.

Oud chef-dirigent en eredirigent Bernard Haitink overlegt met Vesko Eschenazy tijdens de repetitie van Debussy's *Prélude à l'après-midi d'un jeune*

Ook verschenen er achtergrondartikelen in *Preludium*, het programmabladd voor concertbezoekers, waarin diverse schenkers in de rubriek 'De gift' vertelden over hun drijfveren om te doneren aan het orkest. Daarnaast werd in *Preludium* aandacht besteed aan de orkestacademie.

Medio 2017 verscheen het jaarverslag 2016. Hierin werden de namen van de donateurs vermeld. Na publicatie verscheen het op de website van het Koninklijk Concertgebouworkest en werd het toegezonden aan donateurs, belanghebbenden en op verzoek ook aan andere geïnteresseerden.

Vrije publiciteit

Ook in 2017 waren musici van het orkest geregeld te gast in tv-programma's als Podium Witteman, De Tiende van Tijnl, Tijd voor Max en op Radio 4, Klara (België) en BBC Radio 3 (Londen Proms). Verschillende ensembles van orkestmusici hebben de kwaliteit van het orkest kunnen laten horen aan een groot en divers publiek. Veel concerten werden bovendien uitgezonden door mediapartner AVROTROS op radio 4. In het najaar zond AVROTROS de *Side by Side*-concerten in Turijn en Londen (2016) uit op het digitale themakanaal Cultura. In mei en juni was op NPO2 een nieuwe reeks te

zien van het AVROTROS-programma *Ken uw klassieken*.

De internationale tv-zender Mezzo zond meerdere concerten rechtstreeks uit, in tientallen landen wereldwijd. Onder deze registraties vielen de RCO Opening Night en een concertprogramma met onder meer het *Requiem* van Mozart, beiden onder leiding van Thomas Hengelbrock. De Kerstmatinee met Bachs *Hohe Messe* onder leiding van Philippe Herreweghe was bovendien rechtstreeks te zien op NPO2.

Februari stond in het teken van de terugkeer van eredirigent Bernard Haitink bij het Concertgebouworkest. Na afloop van het concert op 16 februari werd Haitink tijdens een besloten receptie in aanwezigheid van het orkest door toenmalig locoburgemeester van Amsterdam Kajsa Ollongren bevorderd tot Commandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Dit nieuws werd de dag erop groot opgepakt door de media.

Chef-dirigent Daniele Gatti gooide in juni hoge ogen met de driedaagse 'Masterclass dirigeren' en met de opera *Salome* bij De Nationale Opera. Deze evenementen leverden hem en het orkest veel pers aandacht op en unaniem lovende kritieken in binnen- en buitenland. De masterclass werd bovendien

met veel succes live op Facebook uitgezonden, wat warme reacties van over de hele wereld opleverde.

Ook tijdens tournees kreeg het orkest ruim aandacht in de media. Tijdens de reis naar Azië in januari werd Daniele Gatti onder meer geïnterviewd door de grootste Engelstalige en Chinese kranten van Singapore. Het seizoen 2017-2018 begon sterk met de Festivaltournee, waarbij het orkest onder meer optrad in de Philharmonie te Berlijn. Dit concert vond plaats in het kader van *RCO meets Europe* en *Side by Side*, waarover Daniele Gatti werd geïnterviewd voor een groot artikel in de Frankfurter Allgemeine Zeitung. In november reisde het orkest (voor het eerst met Gatti) naar Zuid-Korea en Japan. Voorafgaand aan het eerste concert in Tokio werd een persconferentie belegd. Jan Raes en de chef-dirigent beantwoordden vragen van de verzamelde Japanse pers. Er werden ook vragen gesteld over *RCO meets Europe* en *Side by Side*, wat aangeeft dat deze projecten een impact hebben die ver buiten de grenzen van Europa reikt.

De truck van het orkest geparkeerd bij Sala Palatului in Boekarest

2 PRIVATE FONDSSENWERVING

BESTEDINGSDOELEN

Met betrekking tot particuliere schenkingen heeft de Stichting Donateurs vijf bestedingsdoelen vastgesteld:

1. Opbouw en beheer instrumentencollectie

Om de unieke klankkleur en het artistieke topniveau van het Koninklijk Concertgebouworkest te behouden, bouwt de Stichting Donateurs aan een collectie hoogwaardige muziek-instrumenten die in bruikleen worden gegeven aan de musici van het Koninklijk Concertgebouworkest. De Stichting is ook verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van deze instrumenten.

2. Jongtalentprogramma en educatieve projecten

Jong talent, educatie en publieksoptwikkeling zijn bijzondere aandachtspunten van het Koninklijk Concertgebouworkest. Belangrijke bestedingsdoelen van De Stichting Donateurs zijn daarom de Academie van het Koninklijk Concertgebouworkest, de jaarlijkse familieconcerten en de serie Essentials.

3. Bijzondere artistieke projecten

De Stichting Donateurs ondersteunt bijzondere projecten die zich artistiek onderscheiden en passen bij de internationale status van het orkest. Dat kunnen kleine projecten zijn van een enkele musicus, maar ook bijzondere producties voor het gehele orkest.

4. Speciale projecten

Voor het realiseren van speciale éénmalige projecten van het orkest zet de Stichting Donateurs extra middelen in. Door het organiseren van grootschalige wervingscampagnes worden extra gelden geworven en nieuwe donateurs aangetrokken. Zo zijn de *Side by Side*-projecten met jeugdorkesten in heel Europa mede mogelijk gemaakt door de Stichting Donateurs en wordt het nieuwe RCO House gefinancierd door bijdragen van particulieren, institutionele fondsen en bedrijven.

5. Endowment fund

Om ervoor te zorgen dat het orkest ook bij tegenvallende kaartverkoop of subsidie-inkomsten op het allerhoogste niveau kan blijven presteren, nu en in de toekomst, wordt bij de Stichting Donateurs een vermogen opgebouwd dat alleen in tijden van hoge nood kan worden besteed. Hoewel het orkest tot op heden geen beroep hoefde te doen op dit Endowment fund, onderstreept de politieke ontwikkeling van de laatste jaren de noodzaak van het opbouwen van zo'n

continuïteitsreserve. De extra uitgaven en bestedingen die de Stichting Donateurs in 2017 deed, werden volledig gefinancierd uit de opbrengst van werving. Het Endowment fund hoefde daarvoor niet te worden aangesproken. Hieronder wordt uitgewerkt wat er met dank aan particuliere steun in 2017 gerealiseerd is binnen diverse bestedingsdoelen.

Instrumenten, verwerving en beheer

Een van de belangrijkste doelstellingen van de Stichting Donateurs is nieuwe instrumenten te verwerven, deze in bruikleen te geven aan de musici uit het orkest en de collectie te onderhouden.

De klank van het Koninklijk Concertgebouworkest ontstaat niet zomaar. Daar werken chef-dirigent en musici continu aan: luisteren, spelen, verfijnen. Iedere dag opnieuw. Met de beste instrumenten. In de afgelopen vijf jaar kwamen er in totaal 27 nieuwe musici in het orkest. Deze meestal jonge orkestleden beschikken zelden over een muziekinstrument van de gewenste kwaliteit. Ook bij musici die al langer aan het orkest zijn verbonden, bestaat nog behoefte aan verbetering van het instrumentarium en het onderhoud daarvan.

Inmiddels speelt ruim de helft van alle musici van het Koninklijk Concertgebouworkest op een instrument uit de collectie van de Stichting Donateurs of op een instrument dat door derden in bruikleen is gegeven en door de Stichting wordt beheerd. Sommige aankopen zijn kansen die onverwacht voorbijkomen, maar meestal is de aanschaf van een instrument het resultaat van een zorgvuldig en soms langdurig proces. Een nieuw instrument moet niet alleen bijdragen aan de unieke klank van het orkest, maar ook naadloos passen bij de musicus die het bespeelt. Het nieuwe instrument geeft de musicus weer extra mogelijkheden en klankkleuren. Samen tillen ze elkaar naar onverwachte hoogten.

Taxatie 2017

Om de paar jaar vindt een taxatie plaats van de strijkinstrumenten die door de Stichting Donateurs in bruikleen zijn gegeven aan de diverse orkestmusici. Op 21 september waren daarom Engelse experts van Ingles&Hayday uit Londen aanwezig in Het Concertgebouw. Alle bruikleners brachten rondom de repetities hun instrument langs voor een (her)waardering. Deze keer kwamen drie heren van instrumentenverzekeraar AON kijken hoe deze taxatie in zijn werk gaat. Over het algemeen stegen de waardes van de strijkinstrumenten ten opzichte van de vorige taxatie in 2015.

Aanwinsten 2017

In 2017 konden aan de collectie een aantal instrumenten en bijbehorende benodigdheden worden toegevoegd:

Contrabas

toegeschreven aan de Bergonzi familie, Cremona, Italië uit ca. 1760, voor de aanvoerder contrabas Pierre-Emmanuelle de Maistre

Viool

gebouwd door Ferdinand Gagliano, Napels, 1778, voor Mirelys Morgan Verdecia

C-klarinet

gebouwd door Buffet Crampon in Parijs, Frankrijk, voor Calogero Palermo

Baskrukken

voor onze contrabassisten

Flightcases

voor violen, altviolen, contrabassen, paukenvellen, stoelen en lessenaars

Klangstachel

voor de cellogroep

Diverse nieuwe koffers en hoezen

voor verschillende instrumenten uit de collectie

Rietsnijmachines (8)

gebouwd door Markus Bucher in Zwitserland, voor de dubbelrietblazers (zie interview pag 18)

In bestelling genomen

Twee houten fluiten

gebouwd door Zoon&Maia Flutes voor onze fluitsectie

Zoektocht gestart naar

Bastrombone

voor Martin Schippers

Talentontwikkeling

Orkestacademie

De Academie van het Koninklijk Concertgebouworkest geeft ieder seizoen zeven jonge, zeer getalenteerde musici de gelegenheid deel te nemen aan tenminste twaalf concertproducties onder leiding van vooraanstaande dirigenten, waarbij ze worden begeleid door leden van het orkest. Ook geven academisten met elkaar en met orkestleden kamermuziekconcerten op diverse locaties en volgen ze lessen en trainingen. Vanaf 2018 zal de orkestacademie verder gaan onder de naam RCO Academy.

Daarnaast bestaat de academieleergang van het Koninklijk Concertgebouworkest uit de volgende onderdelen:

- 20 individuele lessen bij aanvoerders en overige leden van het orkest
- Bewegingstechnieken: individuele lessen Alexander-techniek of dispokiniese
- Individuele en groepssessies mentale training
- Een masterclass met de artist in residence en/of een dirigent
- Auditietraining, uitmondend in 2 proefaudities, waarvan een met auditiegordijn
- Educatie (creative learning): een improvisatieworkshop en een driedaagse educatieworkshop, uitmondend in een uitvoering op een school voor blinde en slechtziende kinderen (Visio-school)
- Lezing van een vooraanstaand componist

Gedurende het academieseizoen (september-juni) ontvangt de academist een maandelijkse toelage. Positieve afronding van de academieleergang geeft de academist drie jaar recht op een voorrangspostie bij het proefspelen voor het Koninklijk Concertgebouworkest. Dit houdt in dat academisten de eerste selectieronde overslaan en direct tot de tweede ronde worden toegelaten.

'De lessen bij solofagottist Gustavo Núñez waren een eyeopener voor mij. Hij leerde me de grondbeginselen van een goede auditie. Je moet zien te voorkomen dat je in je zenuwen opgeslokt wordt door de technische problemen op je instrument. Tijdens een auditie luisteren ook mensen die een ander instrument bespelen. Zij willen de muziek horen in mijn spel, en niet het gevecht met mijn contrabas.'

Felix Lashmar - contrabas (Verenigd Koninkrijk)

'Het was een fascinerend jaar. Ik ontdekte dat je in een orkest de balans moet vinden tussen je eigen spel en je aanpassing aan het geheel. Alle orkestleden hier zijn solisten. En toch zijn ze in staat een complete eenheid te vormen. Dat is een wonder.'

Koen Stapert – viool (Nederland)

Kamermuziekrepetitie van de academisten in het Conservatorium van Amsterdam. Vlnr: Klara Wincor, Felix Lashmar (op de rug), Carlos Ferreira, Elise Besemer, Oriane Pocard Kieny (op de rug) en Koen Stapert (niet in beeld)

Mentale vaardigheidstraining voor de leden van de orkestacademie als onderdeel van hun auditietraining door sportpsycholoog Ivo Spanjersberg

'Er heerst een gevoel van betrokkenheid en vriendschap -
dat had ik niet verwacht. Een magische avond blijft voor
mij het concert met het derde bedrijf uit Wagners
Die Walküre onder leiding van Valery Gergiev. Ik heb me nooit
eerder zo gevoeld, ik zat bijna te huilen op het podium.'

Carlos Ferreira – klarinet (Portugal)

Academisten seizoen 2016/2017

Elise Besemer, viool
Koen Stapert, viool
Oriane Pocard Kieny, altviool
Klara Wincor, cello
Felix Lashmar, contrabas
Liselotte Schricke, fluit
Carlos Ferreira, klarinet

12

Deze studenten namen tussen januari en juni 2017 deel aan onder meer de volgende activiteiten:

- Een improvisatieworkshop in Splendor door Renee Jonker, coördinator van de Joint Master for New Audiences and Innovative Practice aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag.
- Een educatieworkshop: academisten maakten samen met slechtziende en blinde kinderen (Visio School) muziekstukken op basis van materiaal dat de jongeren zelf aandroegen. De einduitvoering vond plaats in de openbare bibliotheek.
- Een masterclass kamermuziek in VondelCS door dirigent Thomas Hengelbrock in aanwezigheid van donateurs.
- Concerten met pianiste Victoria Vassilenko (Muziekkapel Koningin Elisabeth) tijdens het Jong Talent Festival op Schiermonnikoog en in de Muziekkapel Koningin Elisabeth, Waterloo (BE)

'Mijn leven heeft echt een wending genomen door deze bijzondere ervaring bij het Concertgebouworkest. Er wordt op een waanzinnige manier muziek gemaakt en daardoor is mijn beeld van muziek veranderd. Niet alleen in mijn spel, ook als mens ben ik dit jaar gegroeid.'

Elise Besemer – viool (Nederland)

- Kamermuziekconcerten in Kasteel Amerongen en het Bijlmerparktheater.
- Het lunchconcert in de Kleine Zaal op 27 juni met na afloop de certificaatuitreiking in de Plein foyer door artistiek directeur Joel Ethan Fried
- Optreden tijdens de Gouden Gilde Soiree samen met orkestleden
- Een huisconcert voor de Dutch Masters Foundation in London (Klara Wincor, cello met orkestleden)
- Live optreden in *Opium* op 4 op 19 juni

Academisten seizoen 2017/2018

Caspar Horsch, viool
Ana Nedobora Ivanova, viool
Elisa Karen Tavenier, altviool
Clément Peigné, cello
José Moreira, contrabas
Pedro Freire, trompet
Daniel Quiles Cascant, trombone

Deze studenten namen tussen september en december 2017 deel aan onder meer de volgende activiteiten:

- Een optreden voor Salonleden in de Kleine Zaal tijdens de voorontvangst van RCO Opening Night
- Kamermuziekconcerten samen met orkestlid Petra van der Heide, harp en Israel Golani, luit, tijdens het Lunchconcert op 27 september in de Kleine Zaal en op 7 oktober op Kasteel Amerongen
- Een masterclass kamermuziek van dirigent Andrew Manze
- Een concert voor de Dutch Masters Foundation in Londen (Caspar Horsch, viool en Clément Peigné, cello met orkestleden)
- Lezing van componist en dirigent Peter Eötvös over componeren

Lunchconcert in de Kleine Zaal van Het Concertgebouw. De complete academie (vlnr): Caspar Horsch, Ana Nedobora Ivanova, Elisa Karen Tavenier, Clément Peigné, José Moreira, Daniel Quiles Cascant en Pedro Freire. In het midden Israel Golan, luit

Na de Academie

De orkestacademie heeft sinds de oprichting in 2003 veel succesvolle beroepsmusici voortgebracht. Maar liefst zeven van hen maken inmiddels deel uit van het Concertgebouworkest. Meest recent is in december 2017 Santa Vizine aangenomen, altviool (academist 2012 -2013). In 2017 verwierven de volgende academisten een positie in een ander orkest: Carlos Ferreira werd nog tijdens zijn academiejaar aangenomen in het Orchestre Philharmonique de Monte-Carlo als tweede en es-klarinetist; contrabassist Felix Lashmar kreeg aan het einde zijn academiejaar in 2017 een vaste positie in het Nederlands Philharmonisch Orkest; Joséphine Olech (academist 2015/2016) is sinds 1 september 2017 aanvoerder fluit van het Rotterdams Philharmonisch Orkest; Daniel Quiles Cascant, trombone, (academist 2017 /2018) heeft afgelopen september de auditie voor tweede trombonist in het Antwerp Symphony Orchestra gewonnen - hij maakt eerst zijn academiejaar af en begint in september 2019 aan zijn nieuwe baan.

Regelmatig spelen voormalig academisten als remplaçant mee in het orkest. Koen Stapert en Elise Besemer (viool, 2016/2017) zijn in het najaar 2017 veelvuldig als remplaçant teruggevraagd. Zij gingen onder andere mee op tournee naar Azië. Ook Felix Lashmar replaceert als hij vrij is van het Nederlands Philharmonisch Orkest.

De extra beurs voor oud-academisten uit het Bernard Haitink Fonds is in 2017 toegekend aan Klara Wincor (academist 2016/2017). De celliste wordt financieel ondersteund bij het realiseren van het leerplan dat zij indiende.

De Academie wordt volledig mogelijk gemaakt door de Stichting Donateurs. Royale donaties komen van een groot aantal muzikliefhebbers, de Dutch Masters Foundation, de Freundeskreis Schweiz, De Salon en van een aantal Fondsen op Naam.

Masterclasses

Dirigeren

In juni konden vier zeer talentvolle jonge dirigenten een 3-daagse masterclass volgen onder leiding van chef-dirigent Daniele Gatti. Voor deze bijzondere dagen waren geselecteerd: Sergey Neller (Rusland), Valentina Peleggi (Italië), Jiří Rožehň (Tsjechië) en Dawid Runtz (Polen). Daniele Gatti deelde zijn kennis en ervaring aan de hand van orkestwerken uit drie verschillende stijlperiodes: Mozart - *Symfonie nr. 40*; Mahler – *Symfonie nr. 4* en Stravinsky - *Petroesjka*.

Volgens Daniele Gatti is het werken met het Koninklijk Concertgebouworkest voor jonge dirigenten een unieke kans: 'Plotseling hebben ze een van de beste orkesten denkbaar voor zich. Het is een goede ervaring te merken dat op dit niveau – mits je zelf een bepaald technisch niveau meeneemt – alle technische problemen al opgelost zijn. Het gaat niet om de interpretatie die je wilt, maar hoe je van het orkest precies kunt krijgen wat je verlangt. De dirigent moet gebruikmaken van de professionaliteit van de musici en trachten het beste uit hen te halen'.

De masterclasses werden mede mogelijk gemaakt door het Kirill Kondrashin Fonds, Stichting Ammodo en de Schweizer Mengelberg Stiftung.

14

Sweelinck Academie

De samenwerking met de Sweelinck Academie, het jongtalentprogramma van het Conservatorium van Amsterdam, is in 2017 voortgezet met vier projecten. Leden van het Koninklijk Concertgebouworkest speelden met leerlingen van de Sweelinck Academie in kamermuziekconcerten. De orkestleden die meedoen in het project kunnen leerlingen uit hun ensemble voordragen voor de Gerda Schunck-Cremer beurs. De beurs is in 2017 op zaterdag 2 juli in het Conservatorium van Amsterdam uitgereikt aan de zeventienjarige pianist/hoornist Frank Monster. Hij zal in het seizoen 2017-2018 lessen volgen bij Laurens Woudenberg (hoorn) en Jeroen Bal (piano).

Samenwerking Zuid-Afrika

Het bezoek van het Koninklijk Concertgebouworkest aan Zuid-Afrika tijdens de Wereldtournee in 2013 werpt nog steeds zijn vruchten af. In het kader van de samenwerking met het orkest van Kwazulu Natal en het South African National Youth Orchestra zijn zes musici van het Koninklijk Concertgebouworkest in december 2017 afgereisd naar Zuid-Afrika om daar masterclasses te geven aan leerlingen van het SANYO. Tijdens deze masterclasses zijn drie Zuid-Afrikaanse muziekstudenten geselecteerd voor een tegenbezoek in mei 2018.

Side by Side

"Waar crises het zelfbeeld van Europa aantasten, kan muziek tegenwicht bieden. Muziek kan mensen helpen gedachten, ideeën en gevoelens met elkaar te delen. De gedeelde emotionele ervaring van muziek kan mensen bij elkaar brengen."

Jan Raes, algemeen directeur van het Koninklijk Concertgebouworkest

Vanaf 2016 is het project *Side by Side* een belangrijk wervingsdoel van de Stichting Donateurs in het kader van talentontwikkeling. *Side by Side* is onderdeel van de *RCO meets Europe* concert-tournee.

RCO meets Europe

Onder de noemer *RCO meets Europe* treedt het Koninklijk Concertgebouworkest vanaf augustus 2016 in een tijdsbestek van twee en een half seizoen op in alle 28 lidstaten van de Europese Unie. Met deze tournee wil het orkest de fundamentele ideeën en idealen benadrukken die Europa bij elkaar kunnen houden. UNESCO verleent patronage aan *RCO meets Europe*. Jean-Claude Juncker, president van de Europese Commissie, is beschermheer.

Side by Side

In ieder Europees land dat het orkest bezoekt, speelt het een openingswerk samen met een jeugdorkest uit het betreffende land. Ook geven leden van het Concertgebouworkest in een aantal landen lessen en masterclasses. Zo deelt het orkest zijn kennis en ervaring met jongere generaties en gaat het duurzame samenwerking aan met jeugdorkesten uit heel Europa. In 2017 kreeg jong talent in Berlijn, Boekarest en Boedapest de kans om met het orkest mee te spelen dankzij de genereuze steun van diverse donateurs.

Masterclass dirigeren 2016/2017. Daniele Gatti met de jonge dirigent Dawid Runtz.

KANSEN GEVEN

Louise Nanning en Paul van Ditzhuyzen reisden mee naar Turijn

voor een concert van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Met hun gift kreeg een aantal jonge Italiaanse musici de kans mee te spelen in het voorspel tot het derde bedrijf van Wagners *Die Meistersinger von Nürnberg*, in het kader van de tournee *RCO meets Europe* en het project *Side by Side*.

16 'Het enthousiasme spatte ervan af!' Louise Nanning vertelt dat zij en haar man de Italiaanse jongeren ontmoetten voordat ze met de orkestleden het podium op gingen. 'Ze stonden daar zo vrolijk, ze waren zo heerlijk uitbundig.' De jonge musici en het Concertgebouworkest hadden toen al een zitrepitie achter de rug waar Louise en Paul ook bij mochten zijn. Paul: 'Dat was geweldig, we zaten in een lege zaal, dicht op het orkest. We zijn vaker bij openbare repetities, maar dit was anders. Daniele Gatti dirigeerde zoals hij altijd doet, maar het viel me op dat hij duidelijk open contact zocht met de jongeren.' Louise: 'Die werden ook begeleid door de musici naast hen. Overal zag je aan handgebaren en zacht gepraat dat ze aanwijzingen kregen. *Side by Side* is echt een unieke kans voor deze jonge talenten.'

Overgave

Louise is al sinds de jaren negentig betrokken bij het orkest. Eerst als Concertvriend en vanaf 1999 als donateur. 'Ik genoot zo intens van alle muziek en van het orkest, ik wilde wat terugdoen. Ik zie het Concertgebouworkest als een groep waanzinnig getalenteerde mensen, die met een ongelooflijke overgave en enthousiasme keihard werken op het hoogste niveau.' Later is ook Paul donateur geworden. Hij vult haar aan: 'Het is een platitude te zeggen: 'Die mensen gaan voor de muziek.' Maar het is wel zo, letterlijk en figuurlijk, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Velen van hen spelen ook in ensembles en geven les. En dan al die orkestreizen. De gedrevenheid vind ik imponerend.' Paul vraagt zich altijd af of de musici nooit eens 'geen zin' hebben: 'Het zijn toch normale mensen! Ze zullen net als iedereen hun zorgen hebben, maar dan wel een topprestatie leveren op dat podium – heel bewonderenswaardig!'

Klassieke muziek

Louise probeert onder woorden te brengen wat klassieke muziek voor haar betekent. 'Dat heerlijke gevoel: ik hoor een mooie noot en ben van de wereld.' Paul haakt daarop

in: 'Ik beweer altijd dat muziek een kunstuiting is die je ziel rechtstreeks raakt. Een beeldhouwwerk of schilderij werkt minder direct, denk ik.' Louise: 'Er is ook zoveel prachtige muziek. Beethoven staat bij mij bovenaan, maar verder: al die grote componisten, symfonieën, kamermuziek, zang – ik kan niet zeggen waar ik het meest van geniet.' Ze vraagt zich af of muziek luisteren voor haar ontspannend is. 'Ik weet het niet, ik vind een concert verrukkelijk, maar soms luister ik zo geconcentreerd, zoals laatst bij een repetitie met muziek van Mahler, dan ben ik na afloop gewoon moe. Mijn ogen, mijn oren...' Paul: 'Dan zijn we er helemaal vol van, wel heerlijk.'

Mediterraan

Paul en Louise zijn behalve muzikliefhebber ook echte Italiëfans. Louise: 'Wij houden sowieso van het mediterrane on-Nederlandse leven, vandaar onze keuze *Side by Side* in Turijn en Madrid te ondersteunen.' Een fantastisch idee vinden zij *RCO meets Europe*. Paul: 'De westerse cultuur is niet aan één land gebonden, zeker de muziek niet. Het is geweldig dat overal binnen Europa uit te dragen en tegelijkertijd is het natuurlijk belangrijke pr voor het orkest.' Louise: 'Helemáál goed om de jongere generatie erbij te betrekken en zo kansen te geven, zij moeten deze cultuur tenslotte voortzetten!'

Louise Nanning en Paul van Ditzhuyzen te midden van jonge Italiaanse musici

Chef-dirigent Daniele Gatti en trombonist Raymond Munnecom tijdens de repetitie van het Roemeens Jeugdorkest voorafgaand aan de gezamenlijke repetitie met het orkest.

NOOIT MEER STRAFWERK

Hoe mooi een beroep ook is, elke baan heeft minder leuke kanten. Voor de meeste hoboïsten en fagottisten is dat zonder aarzelen het zelf maken van hun rieten: een essentieel en tegelijkertijd tijdrovend onderdeel van het vak. Hoboïste Nicoline Alt en fagottist Jos de Lange vertellen hoe de verwerving van de rietsnijmachines dankzij de Stichting Donateurs en Concertvrienden, hun vak lichter maakte.

Dienstbaar

'Een warm bad, een warm geluid', Nicoline verwoordt wat een goed riet voor haar betekent: 'En passend bij mijn functie als tweede hoboïst; zachte en lage inzetjes moeten makkelijk aanspreken.' Voor Jos moet het riet zorgen dat alles vanzelf gaat, alsof je vergeet dat je een instrument bespeelt. Hij zingt een loopje omhoog: 'ba da ba daa'- en weer omlaag: 'bie die ba doe waa. En niet: "ba da ba èèèèèh" - geforceerd dingen doen. Ik zoek een riet dat dienstbaar is aan wat ik muzikaal wil doen.' Nicoline vult aan: 'Het moet jou helemaal volgen, dan heb je het gouden riet.'

18

Omdat het moet

Rieten zijn zo persoonsgebonden dat ze voor professionele hoboïsten en fagottisten niet in de winkel te koop zijn. Voor één goed riet moet je bovendien uit gemiddeld acht tot tien rieten kunnen selecteren. Bijna wekelijks een nieuw programma betekent voor een hoboïst elke week een nieuw riet. Een fagotriet gaat iets langer mee. Elke week acht tot tien rieten maken – met de hand werk je anderhalf uur aan een riet. Reken maar uit...

Zoveel jaar op topniveau spelen, zoveel jaar met de hand rieten snijden, dan moet er toch iets leuk of ontspannend zijn om het vol te houden? Jos en Nicoline zijn heel resoluut, je houdt het vol omdat het moet. Jos: 'Je kunt je niet veroorloven zonder goede rieten te zitten. Als je goede rieten hebt, ben je gelukkig. Of beter gezegd: als dat niet zo is, ben je ongelukkig. 's Ochtends kan ik denken: doet m'n riet het vanavond nog? Gemoedsrust krijg ik alleen door veel rieten te maken. Maar er is niets leuks aan: het is oncontroleerbaar, onrendabel en er hangt veel van af.' Nicoline vult aan: 'Het is een soort strafwerk.' Meest frustrerend zijn de onzekere factoren die de weg naar het perfecte riet beïnvloeden: groeide het bamboe in de zon? Doorstond het een droge winter? Hoe is de verdeling van de nerven? Dat kan er allemaal toe leiden dat het niks wordt. Bovendien

ontwikkelde Nicoline een extreem pijnlijke schouder door de statische houding waarin ze uren per week rieten sneed. Al jaren ging ze daarom wekelijks naar de fysiotherapeut.

Rechttop in bed

In Luzern tijdens de jaarlijkse tournee werd de hobogroep uitgenodigd door de heer Bucher om zijn rietsnijmachines te bekijken. Nicoline had gehoord van de apparaten, maar kon zich er weinig bij voorstellen, behalve dat ze veel geld kostten, zeker € 6.000 à € 7.000 per stuk. 'Ik wilde me best laten verrassen, maar zou er echt geen aanschaffen. Ik gaf een onafgewerkt rietje aan meneer Bucher, hij zette het op het machientje en het machientje ging aan het werk. Ik wist niet wat ik zag. Dat apparaatje deed het werk dat voor mij zo pijnlijk en tijdrovend was - helemaal vanzelf, in anderhalve minuut in plaats van anderhalf uur. En het riet klonk mooi. Ik wist: 'Deze mega-uitvinding is de uitkomst voor mij!' Ik denk dat ik drie nachten niet geslapen heb. Rechttop in mijn bed bedacht ik me dat ik een lening moest zien te regelen, dit was de oplossing voor het probleem met mijn schouder. De rest van de tournee heb ik alleen maar lopen stralen. Alleen al de wetenschap dat zo iets bestond...'. De fagottisten van het orkest wisten niet van het bestaan van de geavanceerde machines af, maar er eenmaal mee bekend ging ook voor hen een wereld open.

Het ideale profiel

De hoboïsten en fagottisten van het orkest zijn de Stichting Donateurs en Concertvrienden ontzettend dankbaar dat nu voor iedereen een rietsnijmachine beschikbaar is. Ze laten collega's en schenkers graag zien hoe gelukkig ze er mee zijn. Jos vertelt: 'We hadden als dubbelrietblazers een onuitgesproken code: niet klagen over rieten snijden. Maar nu komt opeens boven tafel wat het werk eigenlijk voor ons betekende!' De machine neemt het meest arbeidsintensieve deel van het rieten maken uit handen: het afwerken van het

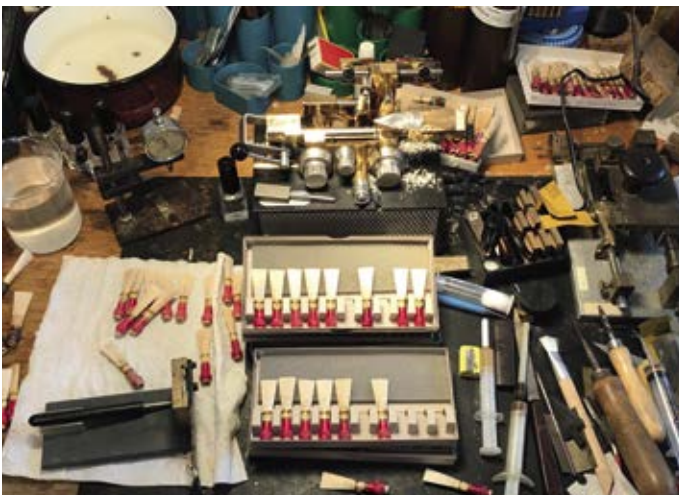
Hoboïste Nicoline Alt en fagottist Jos de Lange met een donateur tijdens een demonstratie van de rietsnijmachines

basismodel totdat het een ideaal persoonsgebonden profiel heeft. Nicoline en Jos stuurden beiden een 'gouden riet' op en op basis daarvan is een mal gemaakt waarmee de machine per vierkante millimeter het specifieke profiel in het blanco houtje snijdt.

Metronoomcijfer 126

Het klinkt alsof er voor Nicoline en Jos een leven voor en na de rietsnijmachines is. Nicoline: 'Je bent nog wel zelf aan het afwerken en bijwerken tijdens het inspelen van een

riet, maar de selectie gaat veel sneller. Als na anderhalve minuut het hout barst, voelt dat anders dan na anderhalf uur. En... geen pijn meer, geen wekelijkse fysio meer!' Jos: 'Met altijd rieten achter de hand, maak ik me geen zorgen meer achterop te raken. Ik werk georganiseerder en daarom wordt het leuker. Ik combineer vaak studeren met rieten maken. Terwijl het apparaat een regelmatig schrapend geluid maakt - metronoomcijfer 126, oefen ik een loopje. En na anderhalve minuut, als ik het loopje bijna kan spelen, heb ik een riet, dat is toch leuk?!'

Werktafel van fagottist Jos de Lange

Van bamboestokje (links boven) tot hoboïetje (uiterst rechts)

Koningsnacht 2017, concert met singer-songwriter Patrick Watson

Koningsnachtconcert met Patrick Watson onder leiding van Jules Buckley

Familieconcert: Muzikale catwalk

Participatie en publieksonwikkeling

Familieconcerten

Voor kinderen vanaf zes jaar organiseert het orkest, gesteund door de Stichting Donateurs, jaarlijks twee familieconcerten. Op een speelse en interactieve manier wordt symfonische muziek bij een jong publiek geïntroduceerd.

Muzikale Catwalk

Op 10 juni 2017 stond het familieconcert met de titel *Muzikale Catwalk* onder leiding van chef-dirigent Daniele Gatti. Regisseur Caecilia Thunnissen bewerkte het Assepoesterthema tot de zoektocht van prinses Celesta naar haar favoriete orkest aan de hand van een groene schoen die een van de musici moest passen. Daarbij maakte zij een reis door verschillende landen, muzikaal vertolkt door verschillende composities en instrumenten. Actrice Maartje van de Wetering speelde prinses Celesta. Anne Vegter schreef de tekst. In de Grote Zaal stonden drie kleine podia opgesteld waar musici hun instrument het publiek in brachten en lieten horen.

Voorafgaand aan het concert werden in drie foyers inleidingen gegeven door orkestleden. Zij vertelden over hun instrument en over de muziek die ten gehore werd gebracht.

Koning Klimboom

Voor het familieconcert op 22 oktober in de Kleine Zaal had schrijfster Lotte van Dijck het verhaal van Peer Gynt herschreven tot het verhaal van Koning Klimboom. Henk de Vlieger bewerkte de muziek van Grieg voor een tienkoppig ensemble. Het concept was van Michael Gieler, de regie was van Monique Masselink.

Er was een voorprogramma voor visueel gehandicapte kinderen waarin Michael Gieler het verhaal kort vertelde en waar de kinderen violen konden 'bevoelen' en bespelen. Na afloop van het tweede concert was er in samenwerking met Entree een 'Instrumententuin' georganiseerd in de Plein foyer. Vijf musici van het ensemble hadden de beschikking over extra instrumenten die de kinderen uit het publiek uitgebreid mochten uitproberen.

Het voorprogramma werd mogelijk gemaakt door het PAN fonds.

Familieseries

Ten behoeve van kinderen in de leeftijdscategorie 8 t/m 16 jaar ondersteunt de Stichting Donateurs de Familieserie van het orkest. Een serie van drie concerten met aansprekende concertprogramma's waarin ouders en grootouders hun (klein)kinderen kunnen laten kennismaken met de wereld van het Koninklijk Concertgebouworkest. Voorafgaand aan de concerten is er een inleiding speciaal gericht op kinderen. Een begeleider vertelt over het programma en gaat actief met de groep aan de slag. Er is altijd een musicus aanwezig

die vertelt over zijn instrument en de rol ervan in het concertprogramma. En er is uiteraard gelegenheid vragen te stellen. Abonnementhouders krijgen zitplaatsen op de podia achter het orkest, zodat de kinderen de musici en de dirigent goed kunnen zien.

Essentials

Essentials is al vanaf 2014 een succesvolle reeks van drie concerten waarbij steeds één meesterwerk centraal staat, een stuk dat iedereen beslist gehoord moet hebben. Presentator Thomas Vanderveken geeft vanaf het podium een toelichting op het programma. De serie is met name gericht op bezoekers die (nog) niet naar het Concertgebouworkest komen luisteren.

Bijzondere artistieke projecten

De Stichting Donateurs maakte in 2017 een aantal bijzondere artistieke projecten mogelijk:

Koningsnachtconcert

Het orkest speelde tijdens het Koningsnachtconcert op 26 april samen met Patrick Watson, een van de grootste singer-songwriters van dit moment. Het Koningsnachtconcert werd mede georganiseerd door Entrée en beoogt met een kruisbestuiving van pop en klassiek nieuw publiek te lokken.

Horizonserie

Het Koninklijk Concertgebouworkest presenteerde voor het tweede seizoen de serie Horizon, de opvolger van het AAA Festival. Thematisch opgezette concerten: ruim een uur grensverleggende orkestmuziek met een bijzondere presentatie in samenwerking met een culturele partner. Na afloop is er Entrée Late Night, een afterparty georganiseerd door de jongerenvereniging van het Concertgebouworkest en Het Concertgebouw.

RCO Club Nights

In 2017 werd in de Sugarfactory twee keer een RCO Club Night georganiseerd. Avonden waarop orkestleden in een informele setting twee sets klassieke kamermuziek speelden samen met de *artist in residence*, dit jaar de Nederlandse sopraan Eva-Maria Westbroek. Zitten, staan, bij de muziek een drankje drinken, het mag allemaal.

De nieuwe Passie

De jaarlijkse Passie-uitvoering is een van de oudste tradities van het Koninklijk Concertgebouworkest. Om het lijdensverhaal vanuit nieuwe perspectieven te benaderen, wisselt het orkest sinds 2009 de Passionen van Bach om de paar jaar af met een alternatieve, hedendaagse passie. In 2017 gaf het orkest de opdracht aan de Azerbeidzjaanse Franghiz Ali-Zadeh en aan uit Servië afkomstige Djuro Zivkovic twee nieuwe passies te schrijven.

Concert in de serie *Horizon: Multiversum*. Projectie van Jaap Drupsteen

Blazers van het Concertgebouworkest

DONATEURS IN NEDERLAND

In 2017 steeg het aantal donateurs opnieuw. De leden van het Gouden Gilde en van de schenkers van de vele Fondsen op Naam, zorgden ervoor dat het Koninklijk Concertgebouworkest onafgebroken op het allerhoogste niveau kon acteren. Steeds vaker dragen donateurs bij aan extra projecten: Gouden Gildeleden die de aankoop van een instrument of een bijzonder concert mogelijk maken. In 2017 zijn grote bijdragen ontvangen naar aanleiding van de speciale wervingscampagne voor de bouw van RCO House. Bestuur, directie, staf en orkest waarderen deze steun enorm.

Gouden Gilde

Luisteren, ontdekken, geraakt worden, applaudisseren. Zo begint het voor veel muzikliefhebbers. Dan blijkt dat er als lid van het Gouden Gilde meer mogelijk is: meereizen met het orkest naar het buitenland, repetities bezoeken, bijzondere optredens meemaken en musici en andere muzikliefhebbers ontmoeten in de pauze of na afloop van concerten.

Gouden Gilde Soirée

De jaarlijkse Gouden Gilde Soirée in de Kleine Zaal van Het Concertgebouw is voor musici de gelegenheid om de donateurs te bedanken voor hun steun bij het verwerven van een nieuw instrument. Dit jaar, op 28 mei 2017, was voorafgaand aan het walking dinner de mogelijkheid een rondleiding te krijgen in het nieuwe RCO House en/of de bespreking van de jaarcijfers in de Kleine Zaal bij te wonen. Vele Gouden Gildeleden wisten beide gelegenheden te bezoeken. Raymond Munnecom demonstreerde die avond de mogelijkheden van de nieuwe contrabastrombone. Academisten Koen Stapert (viool), Elise Besemer (viool), Oriane Pocard Kieny (altviool), Klara Wincor (cello) en Felix Lashmar (contrabas) maakten indruk met het *Strijkkwintet* van Dvorák. Voorzitter Fons van Westerloo en adjunct-directeur artistieke zaken Joel Ethan Fried lichtten toekomstige projecten toe en uitten hun dank voor de voortdurende steun van alle donateurs.

Fondsen op naam

Voor wie een duidelijke bestemming in gedachten heeft, is een Fonds op Naam een ideale vorm van schenken. Een instrumentgroep, jong talent, educatie, nieuwe media, kamermuziek of nieuw publiek, instellers van een Fonds op Naam kunnen meedenken over het doel van hun gift aan het Koninklijk Concertgebouworkest. De naam van hun fonds is aan hen: een componist, een dierbare, of een inspirerend persoon. Bijna alle fondsen staan open voor giften van derden die de gekozen doelstelling ondersteunen. De Stichting Donateurs beheert inmiddels 26 Fondsen op Naam.

Hieronder leest u meer over de bestaande Fondsen op Naam en hun bestedingen in 2017:

Anoniem Fonds: Academie van het Koninklijk Concertgebouworkest

Dankzij dit Fonds op Naam kon in 2003 de orkestacademie worden opgericht. Sindsdien ondersteunt deze muzikliefhebber jaarlijks de orkestacademie.

Anoniem Fonds: Academie van het Koninklijk Concertgebouworkest

Ook vanuit dit Fonds op Naam worden jaarlijks bijdragen geschonken ten behoeve van de orkestacademie.

Willem Mengelberg Fonds: jong talent

Het Willem Mengelberg Fonds ondersteunt conservatoriumstudenten met een bijdrage voor een aanvullende opleiding of cursus in binnen- of buitenland. In 2017 honoreerde het fonds zesmaal een aanvraag voor een dergelijke studiebeurs.

Bernard Haitink Fonds: jong (dirigeer)talent

Dit fonds geeft jonge dirigeertalenten de mogelijkheid repetities en uitvoeringen bij te wonen met Bernard Haitink en het Koninklijk Concertgebouworkest. Ook kunnen oud-deelnemers van de orkestacademie eenmalig een extra beurs aanvragen om zich te ontwikkelen als orkestmusicus. In 2017 kreeg voormalig academiste, celliste Klara Wincor deze beurs. Het fonds gaf ook de jaarlijkse financiële steun aan een van de drie finalisten van het Dutch Classical Talent om zich gedurende het finalejaar verder te ontwikkelen.

Christiaan Vlek Fonds: de cellogroep van het orkest

Het Christiaan Vlek Fonds ondersteunde de cellogroep in 2017 door middel van de bestelling van cello-klankpinnen. Celliste Julia Tom ontving een bijdrage voor haar cd-project waarvoor zij componist Fant de Kanter opdracht gaf liederen te componeren voor mezzosopraan en cello.

Familie Van Ees-Havenstein Fonds: de toekomst van het orkest

De opbrengst van dit fonds komt volledig ten goede aan het Endowment fund, voor de toekomst van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Jacobson Fonds: educatieve activiteiten van het orkest

Het Jacobson Fonds heeft in 2017 bijgedragen aan twee educatieprojecten geïnitieerd door orkestlid Michael Gieler.

Els Mosler Fonds: de koperblazers van het orkest

Mede door steun vanuit dit fonds kon in 2017 het cd-project *Fratres* met muziek van Arvo Pärt door trombonist Jörgen van Rijen worden afgerond, na de eerste fase in 2016. Daarnaast ondersteunde het fonds verzoeken van hoornist Laurens Woudenberg (lessen op natuurhoorn) en trompettist Hans Alting (training & coaching).

Willem & Wilhelmina Bouwes Fonds: kinderen laten kennismaken met klassieke muziek

In het kader van de doelstelling van dit fonds, om met name kinderen van nieuwe Nederlanders te helpen hun weg te vinden in het culturele aanbod van Nederland, konden ruim 80 kinderen uit de Indische Buurt een familieconcert bijwonen.

Irwan Rachman Fonds: jong talent | instrumenten

In 2017 werd de bijzondere toezegging gedaan om vanuit het Fonds te zullen bijdragen aan de realisatie van een van de muziekstudio's van RCO House.

Sjoerd van den Berg Fonds: jong en nieuw publiek

Jongerenvereniging Entrée organiseert in 2018 een symposium voor leden en ander jongeren die zich willen verdiepen in klassieke muziek. Vanuit dit Fonds werd voor 2017 (en 2018) een bijdrage toegezegd.

De Witt Wijnen Fonds: educatieve projecten van het orkest

Het De Witt Wijnen Fonds is opgericht ten behoeve van het verlenen van financiële steun aan educatieve projecten van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Huib Kersten Fonds: kamermuziek binnen de orkestacademie | jongtalentprogramma

In mei 2017 werd het kamermuziekconcert door academisten in Kasteel Amerongen mogelijk gemaakt vanuit dit fonds.

Het Mozartgenootschap: ontwikkeling RCO Universe | jong talent | educatie

In 2017 ondersteunde dit fonds een symposium in samenwerking met de Universiteit van Wageningen met het thema: *Hoe werken excellente individuen samen, terwijl ze ook individueel schitteren? Een verkenning van overeenkomsten en verschillen tussen de musicus en de wetenschapper*. Het symposium werd geleid door Louise Fresco.

Für Elise Fonds: Japanse musici in het orkest

Het eerst beschikbare budget werd volledig aangewend om de aankoop mogelijk te maken van een prachtige altviool voor aanvoerder Ken Hakii.

In memoriam Hester van Kralingen Fonds: kinderen in aanraking laten komen met muziek

Ook in 2017 maakte dit fonds de opzet en organisatie van de familieconcerten mogelijk.

Ben Pauw Fonds: voor musici en jong publiek

Dankzij dit fonds bezocht een groep kinderen die als vluchteling in Nederland zijn gekomen het Familieconcert in juni. Daarnaast worden vanuit het Fonds activiteiten ondersteund van jongerenvereniging Entrée Junior voor kinderen tussen de 0 en 17 jaar.

Kirill Kondrashin Fonds: de ontwikkeling van muzikaal dirigeertalent

Met steun van dit fonds werd in 2017 de masterclass voor jonge dirigenten onder leiding van Daniele Gatti mede mogelijk gemaakt.

Pan Fonds: kinderen met een beperking inspireren met klassieke muziek

In 2017 ondersteunde het fonds de organisatie van de Familieconcerten.

Frances Fonds: jong talent | orkestacademie

Het Frances Fonds maakte in 2017 onder andere mogelijk dat de academisten een educatieworkshop kregen van een professional waarmee zij kinderen met een visuele handicap van de Visioschool konden begeleiden.

Alfred Nijkerk Fonds: jong talent | orkestacademie

In 2017 kon een extra auditietraining bij Monica Luijendijk worden aangeboden aan de leden van de orkestacademie.

CS Fonds: Nederlands muzikaal erfgoed op topniveau behouden

Het CS Fonds ondersteunt Nederlandse musici van het orkest en de orkestacademie. Jaarlijks wordt door dit fonds de Gerda Schunck-Cremers Beurs uitgereikt aan jong Nederlands talent aan de Sweelinck Academie van het Conservatorium van Amsterdam. In 2017 ontving de zeventienjarige pianist/hoornist Frank Monster de beurs. Als onderdeel van de beurs zal hij in het seizoen 2017/2018 lessen volgen bij Laurens Woudenberg en Jeroen Bal (piano).

Greta Steneker-van der Drift Fonds: muziekinstrumenten | ondersteuning orkest

Dit fonds is gericht op de algemene ondersteuning van het orkest en verwerving van muziekinstrumenten.

De houtblazers van het Concertgebouworkest

Het Burgerhout Fonds: de houtblazers van het orkest

Met steun vanuit dit fonds schreef contrabassist Rob Dirksen in 2017 voor zijn collega-orkestlid soloklarinettist Olivier Patey het stuk *We'll never stop this train*, een kwintet voor strijkkwartet en bassetklarinet, een instrument waarvoor maar weinig repertoire bekend is.

Het Reni en Egon Mosler Fonds: de dubbelrietblazers van het orkest

In aanvulling op de nieuwe rietsnijmachines, kon in 2017 met een bijdrage uit Het Reni en Egon Mosler Fonds voor elke gebruiker nog een persoonlijke template besteld worden, voor een nóg optimalere inzet van deze machines.

Mr. Cornelis Roozen Fonds: Academie van het Koninklijk Concertgebouworkest

Het Mr. Cornelis Roozen Fonds draagt via hun Fonds op Naam bij aan het jaarprogramma van de orkestacademie.

Kroongilde

Bewonderaars van het Koninklijk Concertgebouworkest die het orkest opnemen in hun testament worden lid van het Kroongilde. Zo dragen ze bij aan de zekerheid dat de nieuwe generatie orkestmusici muziek kan blijven maken op het hoogste niveau. De leden van het Kroongilde ontvangen maandelijks de digitale nieuwsbrief, ze worden jaarlijks bij een repetitie of masterclass uitgenodigd en hebben eventueel extra privileges die passen bij hun specifieke wijze van nalaten. Het aantal leden van het Kroongilde nam ook dit jaar weer toe.

Op 9 november 2017 organiseerde Concertvrienden (vrienden van Het Concertgebouw en het Koninklijk Concertgebouworkest) een bijeenkomst voor Vrienden waarin informatie werd gegeven over de mogelijkheid van nalaten. Hoofd developer Anne Christin Erbe sprak namens de Stichting Donateurs de aanwezigen toe. Er werd muziek gespeeld door twee leden van de Academie en er was gelegenheid tot het stellen van vragen. Vanuit het bestuur van de Stichting stond mevrouw mr A.A. van Berge als oud-notaris de gasten te woord.

RCO Openingsnight 2017, het Koninklijk Concertgebouworkest met sopraan Diana Damrau en dirigent Thomas Hengelbrock

DONATEURS IN HET BUITENLAND

RCO Global Friends

Sinds 2015 kan iedereen, waar ook ter wereld, Global Friend worden van het Koninklijk Concertgebouworkest. In 2017 is de groep RCO Global Friends gestaag gegroeid. Inmiddels heeft het orkest 40 echtparen die Global Friend zijn. Naast de ruim 100 leden van de vriendenkringen in Zwitserland, België, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

De keuze voor landen waar het orkest actief fondsen werft, leidt tot bestendige relaties met enkele vooraanstaande Europese concertzalen. Met concertzalen in Parijs, Brussel, Londen en Frankfurt heeft het orkest nu een 'in residence'-relatie. Ook bij verschillende Europese festivals, zoals in Luzern, trekt het orkest jaarlijks volle zalen. Naast de reguliere concerten geeft het orkest regelmatig kamermuziekoptredens en workshops voor jonge talentvolle musici in de diverse steden in het buitenland.

RCO Global Friends ondersteunen de internationale tournees en de Academie van het Koninklijk Concertgebouworkest. Ook dragen ze bij aan de aanschaf van instrumenten van topkwaliteit voor orkestleden. Giften van RCO Global Friends zijn in alle landen waar geworven wordt fiscaal aftrekbaar.

RCO Global Friends hebben voorrang bij het verkrijgen van kaarten als het orkest in hun land speelt en zij kunnen ter plekke repetities bezoeken. Ook krijgen zij twee kaarten voor de RCO Opening Night waar zij andere RCO Global Friends en orkestmusici kunnen ontmoeten. Velen van hen waren op 14 september aanwezig voor de start van het seizoen 2017/2018.

Overigens blijven in Zwitserland, België en Groot-Brittannië de lokale en goed georganiseerde vriendenverenigingen onveranderd voortbestaan.

Cultureel weekend

Op zaterdag 6 en zondag 7 mei 2017 werd een cultureel weekend georganiseerd in Amsterdam. Voor het eerst waren niet alleen Belgische Vrienden maar ook andere Global Friends aanwezig. Zaterdag werden de gasten ontvangen in Museum van Loon voor een rondleiding, diner en een kamermuziekoptreden door orkestmusici Borika van den Booren (viool) en Maartje-Maria den Herder (cello). Op zondag was er een presentatie over RCO House, gevolgd door een rondleiding op de bouwlocatie. Na een gezamenlijke lunch, in aanwezigheid van verschillende orkestmusici, beluisterden de Global Friends het orkest onder leiding van dirigent Myung-Whun Chung in Brahms' *Vioolconcert*, met als solist Isabelle Faust en

Beethovens *Derde symfonie 'Eroica'*. Ten slotte was er een rondleiding achter de schermen van Het Concertgebouw.

Side by Side

De rol van de buitenlandse vriendenverenigingen in Europa, bijvoorbeeld als liaison tussen het orkest en jong talent, is in 2017 verder uitgebouwd door projecten als *RCO meets Europe* met de *Side by Side* concerten die daar onderdeel van uitmaken.

Daarnaast vonden in 2017 in verschillende Europese steden geslaagde wervingsbijeenkomsten plaats:

Luxemburg

In Luxemburg was er op 11 juni een huisconcert bij de familie Bovagnet; een gelegenheid voor werving en behoud en tevens het afscheid van ambassadeur Peter Kok.

Frankfurt

Het orkest speelde op 31 maart en 11 november in de Alte Oper in Frankfurt. Op deze avonden werden Global Friends ontvangen voor een repetitiebezoek en een receptie, jaarlijks aangeboden door global partner ING.

Parijs

In Parijs werden wervingsbijeenkomsten georganiseerd rondom concerten in de Philharmonie de Paris. Op 4 mei was er voor de Global Friends de gelegenheid voor het bijwonen van een repetitie en na afloop van het concert was er in het hotel van het orkest een diner. Op 21 juni was er een lunch thuis bij Global Friend Pieter Kroes, waar hoornist Peter Steinmann speelde en over zijn instrument vertelde. Op 29 november was er een bijeenkomst voor werving en behoud in de vorm van een huiskamerconcert in het Atelier Néerlandais. De locatie werd aangeboden door de Nederlandse Ambassade in Parijs.

Joel Ethan Fried heet de Global Friends welkom op de RCO Opening Night

RCO Global Friends USA

In 2017 werden wervingsbijeenkomsten gehouden in de Verenigde Staten met het vooruitzicht op de tournee van het Koninklijk Concertgebouworkest in januari 2018. In september ging een kleine delegatie orkestleden naar New York en Washington voor drie kamermuziekconcerten op verschillende locaties: bij ING; bij de Ambassadeur, Henne Schuwer en in de residentie van de Consul Generaal Dolph Hogewoning.

Zwitserse Vriendenkring

De Freundeskreis Schweiz, bestond in 2017 tien jaar. Deze Zwitserse Vriendenkring richt zich op de ontwikkeling van jong talent. Zo kunnen getalenteerde Zwitserse muziekstudenten masterclasses bijwonen van orkestleden als het orkest in Zwitserland is.

Begin september was het Koninklijk Concertgebouworkest weer aanwezig op het jaarlijkse festival in Luzern. Het orkest gaf twee concerten onder leiding van chef-dirigent Daniele Gatti en Zwitserse studenten kregen masterclasses van individuele orkestleden. Op de slotavond waren alle orkestleden, Zwitserse Vrienden en overige gasten van het orkest welkom voor de 'Apéro Riche' in het Hotel Palace, gesponsord door Bank Safra Sarasin. Ter ere van het 10-jarig bestaan werd een jubileumtaart aangesneden. Ook werd een fraai boekje aangeboden waarin de instrumenten centraal staan die de afgelopen jaren met steun van de leden van de Freundeskreis werden aangekocht. Trompettisten Omar Tomasoni, Bert Langenkamp, Hans Alting en Jacco Groenendijk traden op voor de gasten.

Het orkest heeft in 2017 van de Zwitsers een toezegging van € 100.000,- ontvangen ten behoeve van de uitvoering van Honeggers *Jeanne d'Arc au bûcher*. Rondom deze concerten in het Concertgebouw, tijdens het laatste weekend van september 2018, zal het jubileum van de Freundeskreis gevierd worden.

Het bestuur van de Zwitserse Vrienden bestond in 2017 uit:

Jop Wehmeijer, *voorzitter*
Isabella zu Pappenheim, *penningmeester*
Jane Enny van Lambalgen, *secretaris*
Tom Berkhout, *algemeen bestuurslid*
John-Patrick Broekhuijsen, *algemeen bestuurslid*
Fidelis Götz, *algemeen bestuurslid*
Jan Raes, *algemeen bestuurslid*
Charles Zijderveldt, *voorzitter Patronats Comité*

Global en Belgische Vrienden in het Museum van Loon tijdens het Culturele weekend 2017

Belgische Vriendenkring

De Vriendenvereniging van het Koninklijk Concertgebouworkest in België is een actief gezelschap van muzikliefhebbers. Deze Belgische Vrienden organiseren onder meer kamermuziekconcerten in Brussel en masterclasses voor Belgisch jong talent door musici van het orkest. Ook vergoedden zij in 2017 weer de reis- en verblijfskosten van Belgische auditanten voor de orkestacademie.

De Belgische Vrienden van het orkest hebben zich in 2017 weer zeer betrokken getoond bij het orkest. Zo maakten zij de wereldpremière van het piccoloconcert *Solastalgia* mede mogelijk. De Estse componist Erkki-Sven Tüür schreef het werk in opdracht van het orkest. Solo-piccolospeler van het orkest Vincent Cortvrint debuteerde als solist bij zijn eigen orkest. Rondom het concert op 7 december was er een ontvangst voor de Belgische Vrienden.

Op 17 maart speelde het orkest zijn eerste concert in de pas geopende Elisabethzaal in Antwerpen, gesteund door een gift van € 25.000,- van de Belgische Vrienden. Samen met introducees kregen deze donateurs een exclusieve rondleiding achter de schermen en een toelichting op de bouw van de nieuwe concertzaal.

Op zondag 11 juni 2017 waren de Belgische Vrienden, mede namens graaf en gravin Ghislain d'Ursel, uitgenodigd voor een rondleiding door de befaamde tuinen van Kasteel Hex, gevolgd door een recital door musici van het Koninklijk Concertgebouworkest. Op deze unieke locatie speelden fluitiste Julie Moulin, hoboïste Miriam Pastor Burgos, cellist Fred Edelen en klavecijniste Christina Edelen werken van Bach en Telemann.

Op 1 april en 12 oktober speelde het Concertgebouworkest in BOZAR en konden de Belgische Vrienden een repetitie bijwonen en rondom het concert gelegenheid elkaar te ontmoeten tijdens een receptie.

Het bestuur van de Belgische Vrienden bestond in 2017 uit:

Eric ter Harc, *voorzitter*

Luc Carbonez, *onder-voorzitter*

Ferdinand Verdonck, *penningmeester*

Dorian van der Brempt, *algemeen bestuurslid*

Peter Callens, *algemeen bestuurslid*

Jan Raes, *algemeen bestuurslid*

Ambassadeur van België in Den Haag, Zijne Excellentie Chris Hoornaert is ere-ondervoorzitter van de Belgische Vriendenkring. Veel dank is de Stichting verschuldigd aan Mariëlle Prins voor haar ondersteuning van de Belgische Vriendenvereniging.

Dutch Masters Foundation

De Dutch Masters Foundation is een gezamenlijke donateursvereniging opgezet in Londen door het Koninklijk Concertgebouworkest samen met het Nederlands Dans Theater (NDT) en de Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis. De opbrengst van deze Engelse Vrienden gaat naar de Academie van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Het bestuur van de Dutch Masters bestond in 2017 uit:

Steven Kaempfer, *chairman and Trustee*

Rose Damen, *NDT Nominated Trustee*

Peter Kerckhoffs, *RCO Nominated Trustee*

Johnny van Haeften, *Mauritshuis Nominated Trustee*

Leo van der Linden, *Trustee*

Evenementen in 2017

Ensembles van het Concertgebouworkest traden in 2017 op bij de volgende events:

Kamermuziek RAC club 25 juni 2017

Family Event 24 september 2017

Annual dinner 16 oktober 2017

Groepsrepetitie met de lage strijkers van het Roemeens Jeugdorkest onder leiding van Johan van Iersel

HET FC BARCELONA ONDER DE ORKESTEN

‘Het Koninklijk Concertgebouworkest behoort tot de eredivisie en is het aan zichzelf en de wereld verplicht te schitteren op podia over de hele wereld. En zeker in New York!’ Aldus de van oorsprong Nederlandse zakenman Wim Kooyker. Samen met zijn echtgenote speelt hij een belangrijke rol voor het orkest.

34

‘Luisteren naar muziek voert je naar een andere wereld. Als ik in Carnegie Hall zit, zet ik alle gedachten aan de buitenwereld van me af en geniet ik echt. De politieke situatie en alles wat verkeerd gaat, is even helemaal weg – en dat is belangrijk in deze tijd. Muziek biedt tegenwicht. Met name goede muziek, en die brengt het Koninklijk Concertgebouworkest’. Wim Kooyker woont al decennia in New York en is samen met zijn vrouw Judith-Ann Corrente een van de belangrijkste donateurs van de tournees van het orkest naar de Verenigde Staten.

27 uur in een dag

Wim Kooyker heeft de pensioenleeftijd bereikt, maar werkt nog steeds meer dan fulltime, net als zijn vrouw. Hij is CEO en oprichter van de internationale beleggingsonderneming Blenheim Capital Management. Judith-Ann Corrente is President van de Metropolitan Opera. Klassieke muziek speelt al ruim dertig jaar een belangrijke rol in hun gezamenlijk leven. Kooyker: ‘We zijn allebei verknocht aan opera, maar we houden eigenlijk van goede muziek in het algemeen. We zoeken kwaliteit en vinden dat niet alleen in Carnegie Hall, maar ook in bijvoorbeeld jazzclub Village Vanguard en soms op Broadway. Zaten er maar 27 uur in een dag, dan konden we er nog meer van beleven.’

Lohengrin

Zes jaar geleden was het echtpaar Kooyker-Corrente voor het eerst als donateur betrokken bij het Concertgebouworkest. Aansluitend bij hun grote liefde voor opera steunden ze de concertante uitvoeringen van de Wagner-opera’s Der fliegende Holländer (2013) en Lohengrin (2015) en van Verdi’s Messa da Requiem (2013) in de Grote Zaal. Wim Kooyker: ‘Toen realiseerden mijn vrouw en ik ons dat we iets moois in Nederland financierden, maar dat wij het orkest ook wilden helpen naar New York te komen.’

Het Concertgebouworkest in 1954, klaar voor vertrek met de Noordam voor de eerste tournee naar de Verenigde Staten

Grootse operatie

Voor een reis naar de Verenigde Staten is het orkest afhankelijk van donateurs. Dankzij Wim Kooyker en Judith-Ann Corrente en een groep Global Friends USA kan het orkest inmiddels drie seizoenen in de Verenigde Staten spelen. Wim Kooyker is daar erg gelukkig mee: 'Vanaf het moment dat de Nederlandse regering bezuinigde op de subsidie, kon het orkest hier niet meer komen. Het is natuurlijk een gigantisch kostbare operatie om het hele orkest, de musici en alle instrumenten, hiernaartoe te vliegen. Maar het is de moeite waard: er is veel publiek en het orkest staat hoog aangeschreven. Bovendien hoort het hier thuis tussen de vaste gastorkesten zoals de Wiener en de Berliner Philharmoniker.'

Boodschap

Wim Kooyker bekijkt de fondsenwerving met een Amerikaanse blik: 'De Amerikaanse overheid draagt bijna niets bij, dus de culturele sector moet zichzelf bedruipen. In Nederland is men heel anders gewend: er was geen cultuur waarbij het geld spontaan uit eigen zak kwam. Nu er minder subsidie is, moet daar verandering in komen. Die boodschap moet gehoord worden, ook door Nederlanders in het buitenland.'

Voorouders

Wim Kooyker is al vijftig jaar weg uit Nederland maar voelt nog altijd een bijzondere betrokkenheid als het Koninklijk Concertgebouworkest in New York speelt. 'Nederland heeft een goede reputatie hier en het orkest is een geweldige ambassadeur. Bovendien bestaat er natuurlijk een hechte band tussen New York en Nederland. Er wonen hier zoveel Nederlanders en mensen met Nederlandse voorouders. Wij zijn hier tenslotte begonnen in 1604! Ook nu nog zijn er veel grote Nederlandse maatschappijen en belangrijke investeerders in de Verenigde Staten. Het is belangrijk dat deze Nederlanders zich realiseren dat het Koninklijk Concertgebouworkest het FC Barcelona onder de orkesten is. Iedereen zou net als ik de urgentie moeten voelen daarvoor iets te willen betekenen.'

Thomas Hengelbrock dirigeert het Koninklijk Concertgebouworkest tijdens RCO Opening Night 2017

3 CORPORATE PARTNERSHIPS

Fusie

In 2017 zijn alle sponsoractiviteiten van het orkest ondergebracht bij de Stichting Donateurs. Om dit te realiseren zijn twee stichtingen, te weten de Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest en de Stichting Donateurs, gefuseerd. Tot 2017 werden de sponsorinkomsten - na aftrek van de kaartverkoop, wervings- en overheadkosten, voor algemene doelstellingen aan het orkest overgemaakt. Dit is binnen de Stichting Donateurs niet veranderd.

Tot en met juni 2017 vormde manager corporate partnerships Jan Meddens samen met accountmanager Charlie Dos Reis Borges Rodrigues en medewerker Rike Blom het team corporate partnerships. Op 1 september 2017 heeft Patty Nobrega Jan Meddens opgevolgd.

Partnership

Het Koninklijk Concertgebouworkest heeft een groot netwerk van zakelijke relaties. Een duurzame verbintenis in de vorm van een partnership biedt daarbij toegevoegde waarde voor veel bedrijven. Een partnership kan ingezet worden voor het bereiken van heel diverse strategische doelstellingen van het orkest: van relatiemanagement tot HR. Daarnaast geven partners aan belang te hechten aan de maatschappelijke bijdrage die ze leveren middels het ondersteunen van het orkest als uniek Nederlands erfgoed.

De (global) partners ondersteunen met hun jaarlijkse bijdrage de algemene doelstelling van het Concertgebouworkest. Daarbij kan de organisatie van het orkest regelmatig dankbaar gebruik maken van de inhoudelijke expertise van (global) partners, bijvoorbeeld op het gebied van marketing. Zo is bijvoorbeeld samen met Unilever en ING het concept van Essentials vormgegeven.

Het orkest biedt zijn partners zeer diverse tegenprestaties: exclusieve ontvangsten en events, talent exchanges, *meet & greets* met dirigent en musici, kamermuziekconcerten en bijvoorbeeld de mogelijkheid internationale concerten bij te wonen. Steeds wordt gezocht naar een tegenprestatie op maat, met iedere partner wordt nauwgezet gekeken naar de specifieke behoeften en hoe het orkest daarop kan inspelen.

Het Koninklijk Concertgebouworkest had in 2017 een Project-partner, twee RCO Global Partners, en negen RCO Partners. Drie partners hebben in 2017 hun partnership verlengd.

Project partners

Friesland Campina *Sponsor van de Azië-tournee*

Global partners

ING *contract t/m 31 augustus 2026*

Unilever *contract t/m 31 december 2025*

Partners

Accenture *contract t/m 31 augustus 2019*

Allen & Overy *contract t/m 31 augustus 2018*

Arcadis *contract t/m 31 augustus 2021*

CBRE *contract t/m 31 augustus 2019*

De Brauw Blackstone Westbroek *contract t/m 31 augustus 2021*

KLM *contract t/m 31 december 2019*

Loyens & Loeff *contract t/m 31 augustus 2019*

PwC *contract t/m 31 augustus 2021*

Stibbe *contract t/m 31 augustus 2018*

De Salon

Naast de partnerships heeft het orkest ook een business club, De Salon. Ruim 50 leden uit diverse sectoren treffen elkaar meerdere keren per seizoen rondom bijzondere concerten en exclusieve evenementen, waarbij zij de gelegenheid hebben elkaar en orkestleden te ontmoeten. Door zich te verbinden aan het Concertgebouworkest krijgen zij toegang tot een netwerk van toonaangevende bedrijven, vertegenwoordigers van de Nederlandse cultuur en hoogwaardigheidsbekleders.

Een lidmaatschap stimuleert de topprestaties van het orkest, het biedt de musici bijvoorbeeld de mogelijkheid hoogwaardige instrumenten te bespelen, ondersteunt jong talent via de Academie van het Koninklijk Concertgebouworkest en de Prix de Salon.

Leden business club De Salon

Onderstaand overzicht geeft weer welke bedrijven zich hebben aangesloten bij de business club. Sommige bedrijven hebben meerdere lidmaatschappen, waardoor De Salon nu ruim 50 gewaardeerde leden heeft.

ATPI
Allen & Overy
Arcadis
Biscaya Real Estate Holdings
Boontje Advocaten Arbeidsrecht
Boyden Global Executive Search
CBRE
Clifford Chance LLP
Cocon Vastgoed Management
De Beukelaar Groep
De Brauw Blackstone Westbroek
Egeria
Euronext Nederland
Evers Evenementen
EY Nederland
Hete Peper
Houthoff
ING
Intertrust Nederland
38 Jones Day
KLM
Koninklijke De Gruijter
Korn Ferry
Life Sciences Partners
Loyens & Loeff
Ms2 capital
NautaDutilh
Oyens & Van Eeghen
PwC
Rabobank
Roland Berger
Stanton Chase
Stek Advocaten
Stibbe
The New Tax Experience
TMF Netherlands
Van Lanschot
Wedge International Holdings

Evenementen

Vanuit het corporate team worden diverse events georganiseerd voor de (global) partners, zowel nationaal als internationaal. Alle deze events zijn *tailor made* en exclusief waarbij rekening gehouden wordt met de wensen van de partner. Centraal staat de mogelijkheid in contact te komen met de musici en op die manier zo dicht mogelijk bij het hart van het orkest te zijn.

De internationale events worden georganiseerd rondom de buitenlandse concerten. Bij de meeste buitenlandse concerten zijn partners en hun relaties aanwezig. Sommige partners maken alleen gebruik van een aantal concertkaarten, maar rondom de meeste concerten worden door partners ook ontvangsten georganiseerd die door de gasten als zeer bijzonder worden ervaren. Tijdens deze events zijn vaak *meet & greets* backstage met de dirigent of de solist en soms speelt een kamermuziek ensemble. Het wordt duidelijk wat de toegevoegde waarde is partner te zijn van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Naast deze exclusieve momenten voor de partners, werden door het jaar heen ook overkoepelende events georganiseerd, waar alle partners en vaak ook de Salonleden aanwezig konden zijn. Een aantal hoogtepunten van die overkoepelende events waar het orkest zakelijke relaties ontving waren:

- Cross-over avond - 1 februari
- Salon Partnerdiner & Concertbezoek – 16 maart
- Repetitieontbijt en Seizoenssluiting – 14 en 16 juni
- RCO Opening Night – 14 september
- Prix de Salon – 7 november
- Essentials concert & RCO lounge – 4 februari, 25 maart, 9 december

Hieronder een korte toelichting op een aantal events.

Essentials & RCO Lounge

De serie Essentials is ontwikkeld in samenwerking met global partners Unilever en ING voor muziekliefhebbers die nog niet vaak het Concertgebouworkest bezoeken. Op die avond maken ze kennis met een muzikaal meesterwerk dat iedereen minstens één keer in zijn leven gehoord moet hebben. Thomas Vanderveken geeft een toegankelijke inleiding en na afloop is er de RCO Lounge, een exclusieve maar informele ontvangst in de Koorzaal van Het Concertgebouw. Deze naborrel geeft young professionals van de corporate partners en de Salonleden de gelegenheid na te praten met andere jonge carrièremakers en musici van het orkest. Ruim 300 young professionals bezochten in het seizoen 2016/2017 de RCO Lounge.

Cross-overavond in de Kleine Zaal met mondharmonicaspeelster Hermine Deurloo. Orkestleden vlnr: Marleen Asberg, Mirthe de Kok, Edith van Moergastel, Johan van Iersel, Nicholas Schwartz en José Luis Sogorb Jover

Repetitieontbijt en Seizoenssluiting

Voor (global) partners organiseert het corporate team ieder jaar twee momenten waarop de partners elkaar op een informele manier kunnen ontmoeten.

- Het *Repetitieontbijt* is voor de contactpersonen van alle corporate partners. Na een gezamenlijk ontbijt in Het Concertgebouw gaan de gasten naar een deel van een repetitie. Een bijzondere ervaring om op deze manier dichterbij het Koninklijk Concertgebouworkest te komen.
- De *Seizoenssluiting* is voor het orkest het moment om samen met de belangrijkste zakelijke relaties het einde van het concertseizoen te markeren. Tijdens een diner voorafgaand aan een concert hebben de gasten de gelegenheid elkaar te ontmoeten. Omdat het orkest veel waarde hecht aan het met elkaar verbinden van zijn relaties, is de *Seizoenssluiting* een belangrijk evenement.

Cross-overavond

De Cross-overavond is een zeer geliefd en exclusief evenement voor Salonleden: de uitgelezen mogelijkheid om cliënten of collega's mee te nemen. Tijdens deze jaarlijkse avond in de Kleine Zaal van Het Concertgebouw laten musici zich van een verrassende kant horen met crossovers naar andere kunst disciplines zoals film, beeldende kunst, cabaret en dans.

Dit jaar speelden orkestleden met mondharmonicaspeelster Hermine Deurloo een programma met filmmuziek waarin de mondharmonica een centrale rol speelt. Zo klonken klassiekers zoals *Once upon a time in the West*, *Midnight Cowboy* en *Turks fruit*, meteen herkenbaar aan hun soundtrack.

Prix de Salon

In het kader van de doelstelling om jong talent binnen het orkest te ondersteunen, reikt De Salon eens per jaar de Prix

de Salon uit. Deze prijs, waarmee € 7.500 euro gemoeid is, gaat naar een musicus onder de 40 jaar met een bijzonder muzikaal plan waarbij de persoonlijke muzikale ontwikkeling centraal staat. Deze feestelijke avond vindt plaats bij een van de Salonleden.

In 2017 was advocatenkantoor Stibbe gastheer. De Prix de Salon 2017 ging naar violist Tjeerd Top voor zijn plan 'Rock that Violin!', een cd-opname van cross-overs tussen klassiek, rock en pop voor viool solo. De stukken die Tjeerd Top zal opnemen zijn geïnspireerd op rock-klassiekers van onder andere Queen, Metallica en Led Zeppelin. Ook Bach en Paganini zullen te horen zijn als inspiratiebron voor de huidige rockmuziek. De jury commissie, bestaande uit Joel Ethan Fried, Kees Olt-huis en Marc Bakker, was unaniem enthousiast over het door Tjeerd Top ingestuurde plan. In het juryrapport staat: *"De aanvraag van Tjeerd Top appelleert aan de fantasie, het is een interessant programma en voor een breed publiek geschikt. Het is nieuw repertoire voor de viool en een origineel idee om juist deze nummers te bewerken. Top treedt hiermee buiten zijn comfortzone en ontwikkelt hiermee zijn eigen artistieke en muzikale werkwijze."*

Derk Lemstra (Managing partner Stibbe) met Tjeerd Top en Jan Raes

'Onverwachte connecties
maken het speciaal'

Young professionals van ING en Unilever op het podium van Het Concertgebouw, voorafgaand aan hun gesprek over hun band met het Concertgebouworkest. Vlnr: Laura Schrijver, Ariëne Snoek, Fleur Osté en Katharina Stenger.

TALENT IN DE ZAAL

Tijdens de fotoshoot op het podium van Het Concertgebouw is de sfeer geanimeerd.

Vier jonge energieke vrouwen stellen zich aan elkaar voor. Vrolijke anekdotes worden uitgewisseld, vooruitlopend op het gesprek over hun bijzondere band met het Concertgebouworkest. Bij allemaal wordt het (her)ontdekken van hun liefde voor klassieke muziek - en voor het RCO in het bijzonder - gestimuleerd vanuit hun bedrijven: ING en Unilever, global partners van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Young professional

Je bent tussen de 25 en 35 jaar, je hebt een mooie baan bij een groot bedrijf en je bent ambitieus en nieuwsgierig. Misschien heb je al een langere relatie en denk je aan het kopen van je eerste huis. Een *young professional* word je genoemd. Fleur Osté, Ariëne Snoek (beiden Unilever), Laura Schrijver en Katharina Stenger (beiden ING) behoren tot deze groep en zijn daarmee belangrijk publiek voor het Koninklijk Concertgebouworkest, nu - en met oog op de toekomst. Zonder twijfel zijn juist deze vier vrouwen perfecte ambassadeurs van het orkest onder hun generatiegenoten. Het enthousiasme waarmee ze vertellen over hun ervaringen, maakt van een concert van het Concertgebouworkest *the place to be*.

Klassiek en modern

Een stijve entourage? Serieuze muziek? Fleur, Ariëne, Laura en Katharina hebben zelf de toegankelijke sfeer geproefd, en benadrukken dat deze stereotypering van concerten achterhaald is. Het aantrekkelijke is juist dat het Concertgebouworkest klassieke muziek brengt in allerlei vormen. Laura was bijvoorbeeld bij *RCO Club Night*: klassieke muziek in kleine bezetting in de sfeer van een nachtclub: 'Dat voelde heel nieuw! En RCO Opening Night had weer iets nostalgisch.' Dan heb je nog het Koningsnachtconcert en de serie Essentials, concerten van een uur, met een toelichting en een borrel na afloop. Het combineren van klassieke en moderne elementen werkt volgens Katharina goed. Bij een Essentials-concert werd de muziek van Wagner gecombineerd met de projectie van een modern stripverhaal. 'Vanuit ING hadden we er ook nog een *ugly sweater trainee event* van gemaakt. Die onverwachte connecties maakten het speciaal!' Voor Fleur zijn de ontmoetingen met musici heel waardevol om meer te leren over hun persoonlijke drijfveren. En natuurlijk zijn alle events ook niet-alledaagse netwerkgelegenheden. Ten slotte is een avond naar het Koninklijk Concertgebouworkest echt

een avond uit, het heeft iets romantisch. Katharina: 'Hoeveel gelegenheden zijn er nu waarop je zo mooi gekleed uitgaat?' Laura: 'En toch heb ik niet het idee dat je wordt aangekeken als je op sneakers komt.'

Samenwerken

De nieuwsgierige dames zoeken graag de raakvlakken tussen henzelf en de musici. Vooral de vorm van samenwerken fascineert. Het orkest is een geheel, bestaand uit individuele topmusici die zelf initiatief moeten nemen, maar tegelijkertijd niet 180 graden een andere kant op kunnen dan de dirigent en het geheel vragen. Laura: 'Het is zo mooi dat ze echt gezamenlijk zoiets neerzetten.' Fleur: 'In het bedrijfsleven kunnen we leren van het samenwerken van de groepen in een orkest.' Ariëne haakt daarop in: 'Ik moet bepaalde targets halen, maar die kunnen botsen met de targets van een andere afdeling. Elkaar vaker opzoeken, brengt het geheel, het bedrijf verder.' Katharina denkt dat het orkestleden helpt dat ze direct ervaren wat dat geheel is. 'Bovendien hebben zij elke avond resultaat van het samenwerken!'

Alles voor de muziek

Uit de gesprekken met musici over ambitie valt het op dat zij zo'n duidelijk doel voor ogen hebben: alles in dienst van de muziek, op het allerhoogste niveau. Dat is inspirerend. Fleur: 'Het motiveert om het allerbeste uit jezelf te halen.' In het geval van de RCO-leden betekent dat leven in het teken van muziek. Ariëne: 'Natuurlijk gaan wij ook ergens voor, maar wat hebben we er voor over?' Het woord 'passie' komt op tafel. Musici doen echt wat ze het allermooist vinden, hebben ze er daarom ook meer voor over? Het ligt anders denkt Fleur: 'Voor musici zijn de mindere kanten van hun vak acceptabel omdat ze weten waarvoor ze het doen. Veel mensen van onze generatie zijn heel zoekend.' De anderen zijn het met haar

eens. Ariënne: 'Een *purpose* maakt gelukkiger, je kunt eventuele druk beter aan - omdat je precies weet waarvoor je het doet.' Fleur: 'Bovendien raakt je *purpose* ook anderen. Musici raken anderen met hun instrument. En zij krijgen zelf energie van die positieve reacties. Ook wij kunnen ons afvragen: wat levert datgene wat ik belangrijk en leuk vind op voor anderen? Uiteindelijk zijn we er ook voor elkaar.'

Even alleen met jezelf

Wat geeft zo'n avond luisteren naar klassieke muziek? Het past in elk geval bij de behoefte nieuwe ervaringen op te doen. Ariënne: 'Het is fijn uit je comfortzone te komen, het zet je even los van de rest van je leven.' Bij allemaal komt vooral het woord 'rust' naar voren. Het is een rustmoment. Ariënne: 'Het is een andere manier van genieten dan je kent uit het dagelijks leven - bijvoorbeeld met vrienden op het terras. Hier ben je helemaal met jezelf, heerlijk!' Fleur: 'Hebben jullie dat ook: al die goede ideeën die in je opkomen als je aan het luisteren bent? Wanneer heb je nou 90 minuten alleen met jezelf om na te denken?!' Laura herkent dat: 'Inspiratie, creativiteit... En even de zaken ordenen in je hoofd.' Maar ook op het puntje van je stoel zitten en gefocust zijn op de muziek. Ariënne: 'Het gaat over emoties, soms ga ik helemaal mee in de muziek en ben ik totaal gefascineerd door wat de musici doen. Ik kan tranen van geluk krijgen als ik daar zit!' Katharina: 'Het is alles bij elkaar: je telefoon uit, focussen op de muziek - eigenlijk een vorm van meditatie.'

Dankzij ING en Unilever

Fleur, Ariënne, Laura en Katharina vinden dat ze geluk hebben dat Unilever en ING hen de kans geven een band op te bouwen met het RCO. Tegelijkertijd is het goed voor het orkest. Met een bezoek aan een Essentials-concert maken Unilever en ING de eventuele drempel voor een klassiek concert lager. Fleur: 'En als je er eenmaal bent, ervaar je hoe bijzonder het is! Veel mensen gaan net als ik het jaar daarna op eigen houtje.' Laura ziet dat ook: 'Doordat ING en het RCO zorgen voor toegankelijke events, worden mensen benieuwd naar meer en komen ze misschien een keer terug voor een Bruckner symfonie.'

UNILEVER

Fleur Osté (1991) *Brand manager*

Ariënne Snoek (1986) *Account Manager Refreshment*

Sinds 2011 is Unilever global partner van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Speciaal voor de young professionals organiseert Unilever workshops met RCO-musici. In informele setting, na afloop van een concert in kleine bezetting, praten de jonge Unilever werknemers met musici over raakvlakken met hun banen: thema's als talentontwikkeling, samenwerken, leiderschap en ambities passeren de revue.

Fleur Osté was betrokken bij de ontwikkeling van de workshops *Orchestrating Excellence* voor het Young Unilever Managers Netwerk (YUM). Tijdens de Europese Tour van het RCO kregen jonge managers in Europese steden de gelegenheid met musici in gesprek te gaan. Op deze manier worden de banden aangehaald tussen het RCO en de nieuwe generatie binnen Unilever.

Ariënne Snoek regelt voor de Young Unilever Managers een bezoek aan een concert in de serie Essentials: concerten van een uur met een toegankelijke inleiding en RCO lounge na afloop.

ING

Laura Schrijver (1985) *Legal Counsel*

Katharina Stenger (1988) *Associate - Structured Finance Metals & Mining*

Al sinds 1989 is ING global partner van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Katharina Stenger volgde Laura Schrijver op als lid van het bestuur van het ING Young Professional Network (YPN). Dit bestuur organiseert events voor 300 ING-ers onder de 34 jaar die door hun managers geselecteerd worden omdat ze goed presteren, ambitieus zijn en *future potential* laten zien. In een jaartraject krijgen de professionals de mogelijkheid zich op verschillende terreinen te ontwikkelen, op hun vakgebied, maar ook daarbuiten. Zo krijgen ze verschillende events met het RCO aangeboden, zoals de Essentials concerten. Het is ook een YPN-traditie kennis te maken met de nieuwe leden tijdens RCO Opening Night.

Essentials concert met presentator Thomas Vanderveken

RCO House in wording. De ensemblezaal met stalen constructie in volle hoogte zichtbaar

4 RCO HOUSE

Een eigen huis

Een groot wervingsdoel van de Stichting Donateurs in 2017 was RCO House, het toekomstige onderkomen van het Koninklijk Concertgebouworkest. Dit eigen huis voor orkest en staf in de Gabriël Metsustraat, op een steenworp afstand van Het Concertgebouw, kijkt uit op het Museumplein. Het oude schoolgebouw – in 1908 ontworpen door de bekende architect H.P. Berlage – is een gemeentelijk monument.

Het pand is in 2016 aangekocht; 2017 stond in het teken van de voorbereiding en start van de bouw en het orkest hoopt het pand eind 2018, rond de viering van zijn 130ste verjaardag, te kunnen betrekken.

Hier komt alles samen

Met RCO House gaat een lang gekoesterde wens in vervulling: een ontmoetingsplek voor iedereen die bij het orkest betrokken is: musici, staf, publiek, donateurs, sponsors en relaties. In RCO House komt alles samen. Voor de musici worden repetitiestudio's gecreëerd, want hoewel orkest-repetities plaatsvinden in Het Concertgebouw, zijn er voor individuele -of groepsrepetities geen ruimtes beschikbaar. Heel bijzonder wordt daarnaast de ensemblezaal, waarmee de ambities op het gebied van educatie en kamermuziek gerealiseerd kunnen worden. En eindelijk komt er een gezamenlijke thuisbasis voor alle musici en medewerkers, waardoor een nog intensievere en efficiëntere samenwerking mogelijk is.

Bouwproces 2017

Op 12 maart 2017 zijn de benodigde vergunningen onherroepelijk afgegeven door de Gemeente Amsterdam (OLO-2540827). Er is vervolgens geen bezwaar aangetekend.

juli – augustus

- Inrichten bouwplaats
- Sloopwerk interieur (plafonds, installaties, niet-constructieve delen)
- Conserveren te behouden monumentale delen
- Sloopwerk exterieur achterzijde
- Uitgraven en afvoeren grond achtererf tbv fundering nieuwbouw
- Plaatsen boormachine funderingspalen nieuwbouw

september - december

- Fundering nieuwbouw (palen worden geboord, niet geheid)
- Verwijderen overtollige vloeren interieur en plaatsen stempelwerk
- Storten betonvloer nieuwbouw
- Plaatsen bouwkraan achterzijde
- Start bovengrondse bouw nieuwbouwgedeelte
- Sloop bestaand dak en reconstructie oorspronkelijk ontwerp dak westzijde
- Gevelherstel
- Plaatsen staalconstructie ensemblezaal, verwijderen tussenmuren en verdiepingsvloer

Na nieuwbouw en verbouwing volgt de fase van restauratie van alle monumentale onderdelen – waaronder het trap-penhuis. Deze waren in 2017 ingepakt in houten plaatwerk om schade door de bouw te voorkomen. De werkzaamheden lagen eind 2017 op schema.

Werving

De investering in RCO House, gericht op restauratie, grondige verbouwing en gedeeltelijke nieuwbouw van het pand aan de Gabriël Metsustraat, bedraagt naar verwachting € 12,5 miljoen. Het orkest investeert zelf € 2,5 miljoen. Voor de overige € 10 miljoen is in 2016 een grote wervingscampagne begonnen.

Gedurende de eerste helft van 2017 is succesvol 'stille campagne' gevoerd, waarbij alle aandacht gericht was op het werven van grote giften. Een persoonlijke benadering resulteerde op 1 mei 2017 in het behalen van 50% van de totale wervingsdoelstelling van € 10 miljoen.

Vanaf juli is de wervingscampagne uitgebreid naar alle leden van het Gouden Gilde. Het orkest is verheugd met het draagvlak voor RCO House tot dusver, veel schenkers zijn overtuigd van het belang van het project voor het Koninklijk Concertgebouworkest. Dankzij bestaande en nieuwe donateurs, orkest- en stafleden, een aantal bedrijven en een aantal institutionele fondsen was de tussenstand van de werving voor de realisatie van RCO House eind 2017 € 8,2 miljoen.

Schenkingsdoelen

Donateurs kunnen geormerkt schenken. Specifieke onderdelen van RCO House die gesteund worden zijn bijvoorbeeld: de repetitiestudio's, de monumentale entreehal, de ontvangstruimte/bibliotheek. Eind 2017 waren onder meer vijf van de tien repetitiestudio's mogelijk gemaakt door schenkers. Een succesvolle wervingsformule bleek het mogelijk maken van een ruimte met een groepje gelijkgestemden.

Activiteiten werving en behoud schenkers RCO House 2017

- Persoonlijke rondleidingen (doorlopend in 2017)
- 14 februari 2017: wervingsavond ten behoeve van een grote repetitiestudio
- 28 mei 2017: een sneakpreview in RCO House voorafgaand aan de Gouden Gilde Soirée - als startpunt van werving onder Gouden Gildeleden
- In mei en augustus: vier momenten Open Huis voor geïnteresseerde Gouden Gildeleden
- 14 september 2017: aanwezigheid van grote schenkers aan RCO House tijdens RCO Opening Night
- 13 december 2017: speciale rondleiding in RCO House voor schenkers aan RCO House

Communicatie RCO House

De voortgang van de verbouwing van RCO House wordt wekelijks gefotografeerd. Dit beeldmateriaal wordt vanaf najaar 2017 voor een breed publiek toegankelijk gemaakt via de website van het Koninklijk Concertgebouworkest (pagina 'Volg de verbouwing') en via sociale media. In november wordt de eerste van een serie filmpjes gelanceerd waarin de musici vertellen waarom RCO House voor hen belangrijk is.

Partijen

Ten behoeve van de realisatie van RCO House is een Stichting opgericht: Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest (SBE)

Bouwdirectie RCO House

David Bazen, *zakelijk directeur Koninklijk Concertgebouworkest*

Bestuur Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest

Joop Janssen, *voorzitter*

Hans Zwarts, *secretaris*

Erik Gerritsen, *penningmeester*

Stuurgroep RCO House

Martijn Snoep, *bestuurslid Stichting Koninklijk*

Concertgebouworkest

Heleen Kersten, *bestuurslid Stichting Donateurs Koninklijk*

Concertgebouworkest

Jan Raes, *algemeen directeur Koninklijk Concertgebouworkest*

Architect en aannemer

De architect op het project is Team V architectuur met ondersteuning op de monumentale delen door Bureau Fritz. Na een aanbestedingsprocedure is gekozen de bouw te laten uitvoeren en coördineren door Koninklijke Woudenberg Ameide. Het bouwmanagement voor het Koninklijk Concertgebouworkest wordt verzorgd door Van Reisen Bouwmanagement en Advies.

Verder zijn de volgende adviseurs betrokken

Bouwfysica en akoestiek Bureau Peutz

Bouwkundig advies en constructies Swinn

Installatie advies Overdevest Adviseurs

Advies brandveiligheid Nieman Raadgevende Ingenieurs

Advies Flora en Fauna IDDS

Advies Ruimtelijke Ordening BRO

De afdeling development is bij de werving ondersteund door het wervingscomité RCO House:

Wervingscomité RCO House

Jop Ubbens, *voorzitter*

Lodewijk Hijmans van den Bergh

Joop van Berkum

Anita Nijboer, *bestuurslid Stichting Donateurs Koninklijk*

Concertgebouworkest

Kees Peijster

Julienne Straatman

SAMEN TOT WILDE PLANNEN KOMEN

'Ik verheug me enorm op de levendige werkplaats die RCO House gaat worden: musici die komen studeren, of gewoon koffiedrinken en een praatje maken met de kantoorcollega's.

Samen tot wilde plannen komen - die wisselwerking lijkt me spannend!

Nu lopen we eindeloos heen en weer tussen kantoor en Concertgebouw, waar ook onze musici het gevoel hebben op bezoek te zijn. Want hoe vaak we daar ook spelen, we wonen er half – op het moment dat de huur per dagdeel verstreken is, moeten we eruit. Natuurlijk blijft Het Concertgebouw het podium in die prachtige zaal waar we het allemaal voor doen, maar RCO House wordt onze dynamische muziekfabriek, waar we voorbereiden en ontmoeten.

Het is heel stimulerend met hoeveel enthousiasme het plan voor een eigen huis ontvangen is, zowel intern als extern. Werkplekken voor musici, ruimte voor kamermuziek, mogelijkheden voor educatie, niet meer opgepropt op een kantoor, zelf zichtbaar zijn op het Museumplein - mensen zien de noodzaak voor het orkest.

Ik ben zeker elke week op de bouwplaats, het is mooi de verschillende stadia van de verbouwing te zien. Van afgeleefd, naar totaal gestript, totdat langzamerhand weer een mooi pand tevoorschijn komt, met alle faciliteiten die we toevoegen. Het is bijvoorbeeld spectaculair hoe van vier voormalige klaslokalen een supergrote ensembleruimte gemaakt wordt. Inmiddels ben ik er zo vaak geweest, ik loop mentaal al door een afgewerkt gebouw.

Het meest zie ik ernaar uit dat musici straks niet meer 'helemaal-naar-kantoor-moeten' als ze me willen spreken, maar gewoon zullen zeggen: 'Ik zie je wel in RCO House!'

Impressie van de voorgevel

SAMEN BOUWEN WIJ AAN ONZE THUISBASIS

48

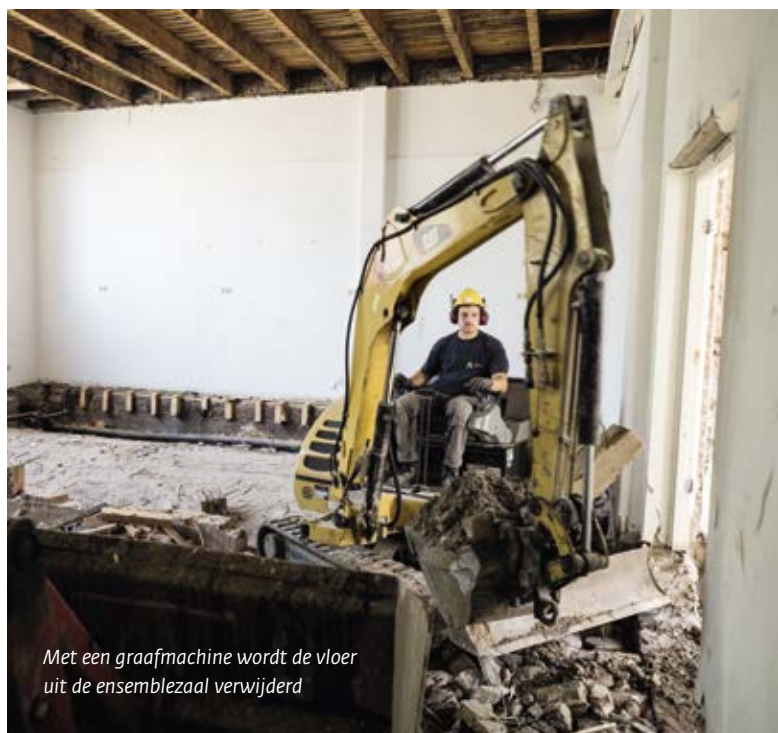
Vele bestaande en nieuwe donateurs en een aantal institutionele fondsen en bedrijven hebben samen inmiddels ruim 8,9 miljoen euro toegezegd.

Ook voor de overige 1,1 miljoen euro is uw steun cruciaal. Bouwt u mee?

Neem contact op met Anne Christin Erbe via a.c.erbe@concertgebouworkest.nl of Barbara Ruding via b.ruding@concertgebouworkest.nl of via 020 305 1010.

Een kraanwagen tilt bouwmaterialen over RCO House

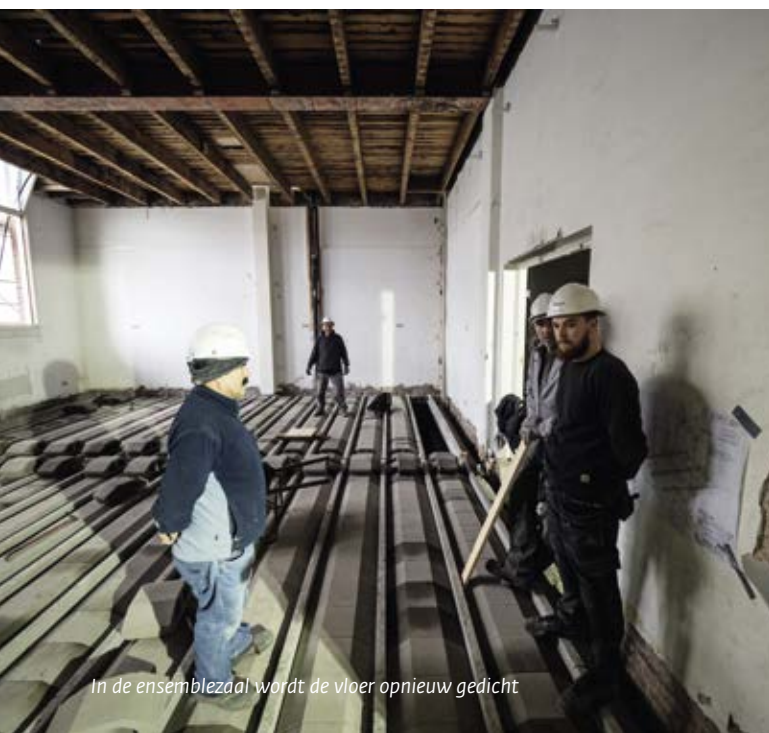
Met een graafmachine wordt de vloer uit de ensemblezaal verwijderd

De ensemblezaal: een deel van de tussenmuur staat nog

Kozijnen klaar voor montage in de nieuwe studiotoren

In de ensemblezaal wordt de vloer opnieuw gedicht

Ensemblezaal met stalen constructie voor akoestische en geluidsisolerende wanden. Luchtverversingsinstallatie is zichtbaar tegen het plafond

Maartje-Maria den Herder in het RCO House in aanbouw

ALLES ONDER ÉÉN DAK

‘Hier hebben we op zitten wachten.’ Celliste Maartje-Maria den Herder

had het enthousiasme van de musici niet beter kunnen verwoorden.

De komst van RCO House wordt door de orkestleden

dankbaar omarmd als een werkelijke thuishaven.

‘Het gaat heel bedrijvig worden, een muzikale bijenkorf aan de voet van het Museumplein. Het is alleen al een oplossing voor vele collega’s die, zoals ik, niet in Amsterdam wonen’, legt ze uit. ‘Als ik een ochtendrepetitie heb in de Grote Zaal wil ik daarna verder repeteren met de cellogroep of kamermuziek spelen met collega’s. Nu gaat veel tijd verloren op zoek naar andere plekken in Amsterdam. We repeteren wel eens in de kleedkamers van Het Concertgebouw, maar dat galmt behoorlijk, en het is eigenlijk niet de bedoeling.’

RCO House gaat volgens Maartje-Maria bijdragen aan nog meer activiteiten rond het orkest. ‘Het is op een steenworp afstand van Het Concertgebouw en er komen fantastische faciliteiten. Niet alleen om te studeren, maar ook om concerten te geven en educatieprojecten uit te voeren. Bovendien zitten we in RCO House met de staf onder één dak.’ Dat is in deze tijd belangrijk. Een orkest kan niet meer overleven als musici alleen maar de noten spelen. We moeten weten waar het geld vandaan komt, we moeten bijdragen aan het vergroten van het publieksbereik, we zijn veel meer betrokken bij activiteiten voor donateurs en sponsors. Andersom is het goed als de staf van dichtbij ziet wat het betekent musicus te zijn in zo’n internationaal toporkest.’

Met RCO House binnen handbereik kunnen de educatie-inspanningen geïntensiveerd worden. Al zit Maartje-Maria om dat laatste niet te springen. ‘Ik heb drie kleine kinderen; het is fijn om even zonder te zijn’, zegt ze lachend. ‘Maar zonder gekheid: educatie is enorm belangrijk. Het is van belang voor de samenleving en het creëert draagvlak voor het orkest. Bovendien kunnen de kinderen in RCO House echt dichtbij de musici komen.’

En op die manier worden ook de toekomstige donateurs en sponsors enthousiast gemaakt. ‘Donateurs, sponsors en fondsen zijn en blijven belangrijk. Ze dragen royaal bij aan RCO House. Wij kunnen er wel om vragen, maar we zijn toch mede afhankelijk van hun goede wil. Het is heel fijn dat mensen willen geven en het is fantastisch dat we straks een huis hebben waar het contact met de mensen die ons steunen en naar ons willen luisteren alleen maar beter kan worden.’

EEN DAAD VAN VRIENDSCHAP

‘Een eigen huis voor Het Koninklijk Concertgebouworkest, wat een prachtig idee!’

René Kuijten en zijn vrouw Cornélie ter Linden waren zo enthousiast over het project rond RCO House dat ze besloten met vrienden en bekenden, als groep een van de repetitiestudio's te financieren.

René: ‘Heel concreet, en leuk om dat juist met elkaar te doen!’

René Kuijten, oorspronkelijk arts, is managing partner bij LSP (Life Sciences Partners), een internationaal bedrijf dat als brug tussen de medische wetenschap en de farmacie investeert in innovatieve geneesmiddelen. Als partner van LSP is hij al jaren lid van De Salon, de zakelijke kring van het Koninklijk Concertgebouworkest. Maar zijn persoonlijke betrokkenheid bij klassieke muziek en het orkest gaat verder.

Rustpunt

René en Cornélie behoren sinds 1992 tot het vaste publiek van het orkest. 'Net getrouwd namen we een abonnement en sindsdien is de concertavond heilig, daar komt niemand aan. We genieten van het repertoire, horen muziek die we thuis niet snel beluisteren en maken kennis met nieuwe stukken. En het is een gelegenheid even weg te dromen, een rustpunt in het drukke leven. Klassieke muziek is voor mij altijd al verbonden geweest met dat rustpunt. Vroeger stond in de studeerkamer van mijn vader – een groot muzikkliefhebber – altijd muziek op. Ik herinner me de kalmte die er daardoor heerste.' Tot zijn studententijd speelde René klarinet. Het instrument komt de laatste jaren de koffer niet uit, maar 'misschien ga ik weer spelen als ik ouder ben en meer tijd heb'.

Betrokken

Tijdens een wervingsdiner in het toekomstige RCO House werd René overtuigd van het belang van een eigen huis voor het Concertgebouworkest. 'Ik heb groot respect voor musici. Misschien omdat ik zelf een instrument bespeelde, kan ik me enigszins voorstellen hoeveel toewijding en doorzettingsvermogen nodig is om dit topniveau te bereiken. Ik realiseerde me dat het schrijnend is dat veel musici thuis niet op een prettige manier kunnen studeren voor de concerten. In Het Concertgebouw zelf zijn geen oefenruimtes, die moeten nu elders gehoord worden. Dat verandert met de realisatie van RCO House. En ik voel me nog eens extra betrokken omdat ons kantoor vlakbij RCO House ligt!'

Krachten bundelen

'Mijn vrouw en ik besloten het project te steunen maar wij wilden meer doen dan alleen een persoonlijke schenking. Zo ontstond het idee om iets samen te doen met een aantal mensen. We kwamen met een simpele boodschap bij vrienden die klassieke muziek en het Concertgebouworkest een warm hart toedragen: "Wij zijn heel enthousiast over dit project, heb je zin om mee te doen?" En wat blijkt? Negen van de tien doen het! Door onze krachten te bundelen kunnen we nog meer betekenen. Het idee dat onze bijdrage naar een repetitiestudio gaat, maakt het natuurlijk heel concreet. Voor de groep is het leuk dat er gelegenheden zullen zijn met elkaar af te spreken in RCO House voorafgaand aan activiteiten en concerten. En we kunnen straks een keer een ontvangst met muziek hebben in "onze" repetitiestudio. We denken nog na over een leuke naam!'

Bevlogen

René hoopt dat meer mensen het initiatief nemen gezamenlijk te schenken. De betrokkenheid bij het orkest vindt hij waardevol: 'De sfeer is bijzonder, de musici en de medewerkers zijn zo bevlogen. Daarin zie ik een parallel met mijn werkgebied: bij wetenschappers zie ik ook die gedrevenheid en professionaliteit. Dat spreekt mij aan, wij investeren ook alleen in innovaties die we op hun gebied het allerbeste vinden. Bij het orkest geldt dat natuurlijk allereerst voor de muziek, maar daarnaast is alles daaromheen goed geregeld. Ik kijk altijd uit naar de bijzondere avonden, de ontvangsten – alles klopt, altijd streven naar het beste. Ik ben ervan overtuigd dat RCO House gaat bijdragen aan het behoud van deze topkwaliteit.'

René Kuijten in het RCO House in aanbouw

Dirigent Ryan Wigglesworth en voormalig RCO solohoornist Félix Dervaux, tijdens een repetitie van het Hoorconcert van Oliver Knussen

Dirigent Jaap van Zweden, concertmeester Tjeerd Top tijdens een repetitie van Sjostakovitsj Symfonie Nr. 8

5 VERANTWOORDING & ORGANISATIE

Bestuurssamenstelling

Fons van Westerloo, *voorzitter*

Emile Lens, *penningmeester (tot 31 oktober 2017)*

Anita Nijboer, *penningmeester (vanaf 1 november 2017)*

Marc Bakker

Nollie van Berge

Heleen Kersten

Jan Raes

Henk Rubingh

John van der Steen

Het bestuur van de Stichting Donateurs is samengesteld op basis van profielen. Hierbij is onder meer rekening gehouden met de behoefte van het bestuur aan specifieke kennis en kunde en met de relatie van de leden tot de verschillende doelgroepen.

Algemeen directeur van het orkest Jan Raes vult een statutair bepaalde zetel van de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest in. In overleg met CBF werden hierover, in lijn met de eigen statuten, in 2011 enkele aanvullende afspraken gemaakt. Onder meer werd bekrachtigd dat bij besluiten over concrete bestedingen van de Stichting Donateurs aan het orkest, de vertegenwoordiger van de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest zich onthoudt van stemming.

Interne controle en toezicht

Het bestuur van de Stichting Donateurs bestond tot 31 oktober 2017 uit negen personen en vanaf 1 november 2017 uit acht personen. Geen van de bestuursleden heeft een dienstverband met de Stichting Donateurs of ontvangt een financiële vergoeding. Ook zijn aan hen, noch aan het hoofd development, leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Bestuursleden hebben een zittingstermijn van vier jaar en kunnen tweemaal herbenoemd worden. Het bestuur benoemt zelfstandig nieuwe bestuursleden, met uitzondering van het bestuurslid dat zitting heeft als afgevaardigde van het bestuur van de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest, zoals in de statuten bepaald. Het bestuur hanteert een rooster van aftreden (zie pagina 95).

De Stichting Donateurs hanteert het bestuursmodel waarbij het hoofd development verantwoordelijk is voor de dagelijkse operatie en rapporteert aan het bestuur. Het bestuur werkt aan de hand van een portefeuilleverdeling, naast de functies van voorzitter en penningmeester.

Het bestuur van de Stichting Donateurs vergaderde in 2017 zeven keer, te weten op 14 februari, 7 maart, 20 maart, 11 april, 8 mei, 19 september en 28 november.

De bestuursvergaderingen kennen een agenda met daarop vaste onderwerpen zoals wervingsbeleid, financiële resultaten, resultaat uit beleggingen, behandeling van aanvragen tot steun, aankoop van instrumenten en de jaarbegroting. Op 1 mei kwam de Stichting Donateurs samen met het bestuur van de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest en het bestuur van de Stichting Beheer RCO House inzake de financiering van het RCO House.

De leden van de afdeling development en het bestuur van de Stichting Donateurs zijn direct betrokken bij alle bestedingen en betrachten hierbij de grootst mogelijke zorgvuldigheid. Gedurende het jaar en bij de uitvoering van de diverse projecten en activiteiten vindt voortgangsrapportage plaats en zo nodig (bij)sturing tijdens de bestuursvergaderingen. Evaluatie van projecten en activiteiten maakt deel uit van de bestuursvergaderingen. Ook reflecteert het bestuur op zijn eigen handelen en op dat van de afdeling. Incidenteel overleggen de bestuursleden onderling, bijvoorbeeld over de aankoop van instrumenten, sponsorwerving, fondsenwerving en activiteiten van het Gouden Gilde of van andere groepen donateurs. Jaarlijks vindt een ontmoeting plaats tussen de besturen van het Koninklijk Concertgebouworkest en de Stichting Donateurs.

55

Het bestuur van de Stichting Donateurs. Vlnr: John van der Steen, Marc Bakker, Heleen Kersten, Fons van Westerloo, Nollie van Berge, Henk Rubingh, Anita Nijboer, Emile Lens, Jan Raes (niet op de foto)

RCO Club Night in Sugar Factory Amsterdam. Sopraan Eva-Maria Westbroek en een ensemble met vlnr Benedikt Enzler, Marietta Feltkamp, Sharon St. Onge, Raaff Hekkema en Arno Piters

56 De Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest is tot 1 juli 2018 lid van Goede Doelen Nederland (voorheen de Vereniging van Fondsenwervende Instellingen) en hanteert de principes van goed bestuur, zoals vastgelegd in de code Goed Bestuur voor Goede Doelen. Deze gedragscode voldoet aan de eisen die door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) worden gesteld. De Stichting ontving in 2003 het CBF-Keur voor Goede Doelen. Vanaf 2016 is het CBF-Keur vervangen door de CBF-Erkenning. Daarbij is een aantal nieuwe normen ontwikkeld die betrekking hebben op doelrealisatie en maatschappelijke impact. Vanuit deze bredere opvatting van toezicht wordt er ook gekeken naar efficiëntie en effectiviteit van de organisatie. In deze transitie heeft de Stichting een voorlopige CBF-Erkenning gekregen.

Nevenactiviteiten 2017 bestuur Stichting Donateurs

Fons van Westerloo

- Hoofdfunctie: directeur eigenaar Tempus Fons BV
- Voorzitter RvC Independer
- Lid RvC Inshared
- Lid Raad van Commissarissen Persgroep
- Lid adviesraad Waysis
- Lid adviesraad Right to Play
- Bestuurslid Concertvrienden van Het Concertgebouw en Koninklijk Concertgebouworkest

- Ambassadeur van de Nationale Opera
- Bestuurslid Publieke Omroep WNL
- Toehorend lid bestuur Koninklijk Concertgebouworkest

Anita Nijboer

- Lid Raad van Toezicht VU mc
- Lid Raad van Commissarissen De Persgroep Nederland BV
- Voorzitter Raad van Toezicht Amsterdam Marketing
- Lid bestuur Stichting Ondersteuning Nederlandse Bachvereniging
- Vice voorzitter VNO/NCW Metropool Amsterdam

Marc Bakker

- Voorzitter van de Duyschot Stichting te Amsterdam

Nollie van Berge

- Voorzitter van de Hercules Segers Stichting
- Voorzitter/ lid van de ballotagecommissie van de KIGC
- Bestuurslid bij Stichting Elisabeth Evers Fonds
- Bestuurslid bij Anne Stibbe Stichting
- Bestuurslid bij Stichting Amsterdam Fonds
- Bestuurslid bij Stichting Kees Scherer prijs voor de fotokunst
- Bestuurslid Stichting RCO Chamber Soloists

Vlnr achter: Anne Christin Erbe, Wessel Kastein (in dienst sinds 1 februari 2018), Rosa van Dijk, Hanna Philips, voor: Barbara Ruding, Harmina Snoodijk, Agnes van den Ham (in dienst sinds 1 mei 2018), Henriette Henny, Patty Nobrega, Nike de Jong, Katinka Canté en Charlie dos Reis Borges Rodrigues

Heleen Kersten

- Partner bij Stibbe.
- Lid van de RvC van STMicroelectronics N.V.
- Lid van de RvT van het Rijksmuseum
- Lid van de RvA van IIA Nederland
- Lid van de RvA van de Economische faculteit van de UvA

Jan Raes

- Algemeen directeur Koninklijk Concertgebouwworkest
- Lid van de Adviesraad bij Nexus Instituut
- Lid Commissie van Advies bij Conservatorium van Amsterdam
- Lid Raad van Toezicht bij Amsterdam Marketing
- Lid Platform Ambassadeurs bij Méér Muziek in de Klas

Henk Rubingh

- Secretaris bij Stichting RCO Chamber Soloists

John van der Steen

- Voorzitter RvC BinckBank N.V.
- Vice-voorzitter RvC RAI Amsterdam B.V.
- Voorzitter RvC Princess Sportsgear & Traveller B.V.
- Boardmember Stadhold Insurances (Luxembourg) SA
- Lid Vereniging Aegon
- Adviseur Global Accounts Aon Groep Nederland B.V.
- DGA Ansteen Holding B.V.

Afdeling development

57

De economische situatie rondom het Concertgebouwworkest en de groter wordende concurrentie op de fondsenwervende markt vereisen een grotere inzet van fondsenwervende activiteiten en medewerkers. Daarom is begin 2016 de afdeling development opgezet onder leiding van hoofd development Anne Christin Erbe. In de afdeling zijn corporate sponsoring en particuliere fondsenwerving samengevoegd, met name om kruisbestuiving te bewerkstelligen en om efficiënter te kunnen werken. In 2017 is de samenwerking geformaliseerd middels een fusie tussen de Stichting Donateurs en de Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouwworkest. De laatste is per 1 januari 2017 opgegaan in de Stichting Donateurs.

Het adequaat en alert initiëren en opvolgen van schenkingsmogelijkheden staan centraal en stellen hoge eisen aan de interne procedures en aan de inzet van de medewerkers. De verantwoordelijkheid voor zowel het formuleren van beleidsvoornemens als voor de uitvoerende taken ligt bij het hoofd development, ondersteund door de secretaris, de senior accountmanager corporate sponsoring en de senior accountmanager private fondsenwerving.

In 2017 heeft er uitbreiding in fte's plaatsgevonden, er is dan ook veel aandacht besteed aan het vinden van nieuwe medewerkers. In aanloop daarnaartoe is gebruik gemaakt van tijdelijke krachten. Er is een secretaris aangesteld voor

Jörgen van Rijen neemt een roos in ontvangst van een fan na afloop van de wereldpremière van het Tromboneconcert van James MacMillan onder leiding van dirigent Iván Fischer

het aansturen van het support-team, coördineren van interne processen en het ondersteunen van het hoofd development en het bestuur van de Stichting.

Het hoofd development geeft leiding aan de afdeling development. Op operationeel gebied vindt tweewekelijks voortgangsoverleg plaats. Naast reguliere voortgangsrapportages tijdens de bestuursvergaderingen zorgt het hoofd development ieder kwartaal voor financiële rapportage aan het bestuur van de Stichting Donateurs. Op deze functie is de Arbeidsvoorwaardenregeling (AR) van het Koninklijk Concertgebouworkest van toepassing.

De beloning van het hoofd development en van de senior accountmanagers private fondsenwerving en corporate sponsoring is bepaald op basis van de AR en bleef binnen de door de Goede Doelen Nederland gestelde maxima.

De financiële administratie van de Stichting Donateurs wordt, onder verantwoordelijkheid van het hoofd development, grotendeels uitgevoerd door de afdeling financiën van het orkest. Dubois & Co Registeraccountants trad ten aanzien van de jaarrekening op als externe accountant. Het hoofd development beschikt over kwartaalrapportages die financiële kerncijfers bevatten zoals het exploitatieoverzicht, de inkomsten sponsor- en fondsenwerving ten opzichte van de kosten sponsor- en fondsenwerving en percentage beheer & administratie. De kwartaalrapportages alsmede de jaarrekening en het jaarverslag zijn de primaire beleidsinstrumenten voor de interne beheersing.

Voor wat betreft de procentuele verhouding tussen gemaakte kosten en baten uit eigen sponsor- en fondsenwerving wordt de richtlijn van het CBF gevolgd. Daarbij geldt dat de tegenprestaties voor zakelijke relaties over het algemeen veeleisen-

der zijn dan voor particuliere donateurs. Waar schenkingen van donateurs voortkomen uit vrijgevigheid en persoonlijke betrokkenheid, geldt voor bedrijven dat samenwerking niet alleen aangegaan wordt ter ondersteuning van het orkest, maar ook als kans gezien wordt voor netwerken en relatiebeheer rondom concerten. De percentages wervingskosten liggen bij de zakelijke relaties dan ook hoger dan bij particulieren. Over het geheel blijven de wervingskosten van de Stichting binnen de norm die door het CBF gesteld is.

Samenstelling afdeling development vanaf zomer 2017

Anne Christin Erbe, *hoofd development*

Rosa van Dijk, *secretaris*

Katinka Canté, *senior accountmanager private fondsenwerving*

Hanna Philips, *senior relatiebeheerder particulieren en instrumenten*

Henriette Henny, *senior relatiebeheerder particulieren*

Nike de Jong, *relatiebeheer particulieren*

Barbara Ruding, *senior relatiebeheerder speciale projecten*

Patty Nobrega, *senior accountmanager corporate partnerships*

Charlie dos Reis Borges Rodrigues, *accountmanager*

corporate partnerships

Rike Blom, *medewerker corporate sponsoring (tot 31-12-2017)*

opgevolgd door Agnes van der Ham (*vanaf 1 mei 2018*)

Harmina Snoodijk, *medewerker evenementen*

Marjolein Joosen, *medewerker administratie (tot 31-12-2017)*

opgevolgd door Wessel Kastein (*vanaf 1 februari 2018*)

Instrumentencommissie

Tijdens het proces rond de verwerving van een muziekinstrument voor de collectie van de Stichting Donateurs, speelt de Instrumentencommissie een belangrijke rol.

De aankoop van een muziekinstrument verloopt volgens een vaste procedure. Het vertrekpunt is altijd een aanvraag van een musicus bij de Instrumentencommissie. Deze commissie bestaat uit diverse leden van het orkest en wordt voorgezeten door een lid van de directie van het orkest. Op basis van vergaarde kennis en ervaring en na minstens één luistersessie in de Grote Zaal van Het Concertgebouw, brengt de commissie een advies uit over de aankoop. Belangrijke afwegingen hierbij zijn de klank van het instrument, de mate waarin het past in de klankcultuur van de betreffende instrumentgroep en het totale orkest, de technische staat van het instrument en de verbinding tussen het instrument en de musicus die het zal gaan bespelen. Bij een positief advies wordt de Stichting Donateurs verzocht het instrument te verwerven. Hier toe voert de staf van de Stichting Donateurs zelf aanvullend technisch onderzoek uit en wordt het instrument getaxeerd door minimaal twee onafhankelijke experts. Op basis van het advies en het onderzoek neemt het bestuur van de Stichting Donateurs het uiteindelijke besluit om tot aankoop over te gaan.

Ook wanneer aan het orkest een muziekinstrument in bruikleen wordt aangeboden, speelt de Instrumentencommissie een rol bij toewijzing aan een van de musici uit het Concertgebouworkest. Hierbij zijn naast een 'perfect match' met de betreffende musicus, ook urgentie en positie in het orkest van belang.

Vrijwilligers

Hoewel in 2017 met enige regelmaat hulp werd geboden door vrijwilligers, is er geen sprake van een vrijwilligersbeleid om de doelstelling van de Stichting Donateurs te verwezenlijken. De Stichting kan echter al jarenlang rekenen op doorlopende steun van een aantal donateurs dat zich persoonlijk met veel energie en overtuiging inzet voor de fondsenwerving. Het bestuur van de Stichting Donateurs en de besturen van de drie buitenlandse steunverenigingen verlenen allen hun steun op vrijwillige, onbezoldigde basis.

Communicatie

Naast de activiteiten die genoemd zijn in hoofdstuk 1, voorziet de Stichting Donateurs het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) conform gestelde voorwaarden van de documentatie die wordt gebruikt voor jaarlijkse toetsing door het CBF. De Stichting Donateurs mag sinds 2003 het CBF-Keur voeren. Vanaf 2016 is het CBF-Keur vervangen door de CBF-Erkenning. In deze transitie heeft De Stichting een voorlopige CBF-Erkenning gekregen.

Klachtenprocedure

Conform de eisen van het CBF kent de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest een formele klachtenprocedure. In het verslagjaar zijn geen klachten ontvangen.

Zaalrepetitie voorafgaand aan het concert van
het Koninklijk Concertgebouworkest tijdens
de BBC Proms

onderschrift

6 MEERJARENBELEID

De Stichting Donateurs levert sinds 2016 een grotere bijdrage aan diverse projecten van het Concertgebouworkest. De kosten stijgen sneller ten opzichte van de inkomsten van kaartverkoop en van de indexatie van subsidie.

De Stichting Donateurs is aan dat verzoek tegemoetgekomen en heeft structurele ondersteuning vanuit de particuliere fondsenwerving toegezegd voor:

Talentontwikkeling

Participatie en publieksonwikkeling

Versterking artistiek profiel

Faciliteiten voor musici RCO

Internationale profilering

Aan de extra bijdrage zijn door de Stichting Donateurs enkele voorwaarden verbonden, waaronder een jaarlijkse financiële verantwoording door het orkest en een jaarlijks geactualiseerd overzicht van de financiële noden van het orkest.

De inkomsten vanuit corporate sponsoring blijven ook in de toekomst rechtstreeks doorgaan naar het orkest.

Het Endowment fund van de Stichting Donateurs wordt tot nog toe niet aangesproken voor de extra steun, maar de mogelijkheid om het fonds in de toekomst te gebruiken, is wel besproken.

De groei van het vermogen wordt gerealiseerd uit het directe rendement op de beleggingen en, zoals in 2017, uit de baten boven begroting.

Muziekinstrumenten

De doelstellingen van de Stichting Donateurs, zoals eerder geformuleerd, blijven ongewijzigd. Volgens zowel het bestuur als de directie en de musici van het Koninklijk Concertgebouworkest blijft de behoefte aan muziekinstrumenten van de hoogste kwaliteit onverminderd groot. Door instroom van jonge musici zal naar verwachting de vraag naar vervangende instrumenten blijven bestaan.

Jong talent

De directie van het Koninklijk Concertgebouworkest heeft van het Jongtalentprogramma een bijzonder aandachtspunt gemaakt en daarvoor de Stichting Donateurs verzocht om juist voor de daarmee samenhangende thema's zoals de Academie van het Koninklijk Concertgebouworkest, de benodigde fondsen te blijven werven. De rol van de buitenlandse

steungroepen wordt hierbij naar verwachting groter wanneer het orkest jong talent uit het betreffende land zal opleiden.

De Stichting Donateurs steunt de orkestacademie sinds 2003. In 2016 heeft het bestuur van de Stichting besloten de orkestacademie met een grotere bijdrage structureel te blijven ondersteunen. Ook in de begroting 2018 is daarom de steun voor de Academie opgenomen.

Endowment

Het Endowment fund groeit gestaag. In 2017 was het rendement op het vermogen met vijf procent goed te noemen. Er is sprake van een reserve waarmee op korte termijn het hoofd geboden zou kunnen worden aan een eventuele acute financiële nood situatie bij het orkest. Maar het huidige Endowment fund is zeker niet groot genoeg om de continuïteit van het orkest te waarborgen.

De aanhoudende politieke en economische onzekerheid maken het grote belang van het Endowment fund extra duidelijk. De Stichting Donateurs zal zich dan ook blijven inzetten om het fonds verder te laten groeien. In 2017 heeft het bestuur ervoor gekozen om weer een groter deel van de baten uit fondsenwerving rechtstreeks te besteden aan een aantal specifieke projecten van het orkest waar vanaf 2017 de financiering van het RCO House een belangrijke plek in neemt. Het rendement op het vermogen wordt toegevoegd aan de reserves. Het vigerende beleid om de reserves niet te gebruiken voor financiering van lopende projecten van het orkest, blijft daarmee gehandhaafd.

Wervingsstrategie

Sinds de samenvoeging van de corporate sponsoring en de particuliere fondsenwerving in de afdeling development aan het begin van 2016, werken de medewerkers van beide disciplines samen in één team. Daardoor vindt steeds meer kruisbestuiving plaats, wat moet leiden tot een betere propositie en benadering van potentiële schenkers en sponsors.

De medewerkers van de afdeling development hanteren een persoonlijke benadering met aandacht voor specifieke interesses en behoeften van de begunstigers. Verdieping van zowel de particuliere als zakelijke relaties zal leiden tot een toename van de baten.

Het *private team* zal de aandacht voor de mogelijkheden om de Stichting Donateurs op te nemen in het testament in de toekomst intensiveren. Ook zal er tijd gemaakt worden voor het

benaderen van vermogensfondsen. Daarnaast wil de Stichting een differentiatie in groepen particuliere schenkers maken aan de hand van de hoogte van schenkingsbedragen en de bijbehorende tegenprestaties.

Een focus bij het *corporate team* ligt bij het werven van een extra global partner die past bij de huidige twee global partners ING en Unilever. Het langdurige karakter van de verbintenis en de zekerheid van een substantiële bijdrage voor een aantal jaar komt de lange termijnstrategie van het orkest ten goede. Uiteraard blijft de aandacht tegelijkertijd uitgaan naar het werven van (project)partners en Salonleden. Steeds staat een persoonlijke benadering van de diverse bedrijven centraal: goed luisteren en proberen in te inspelen op de strategische doelstellingen, onder andere door innovatieve tegenprestaties te ontwikkelen.

Internationale kansen

De Stichting Donateurs blijft investeren in haar internationale relaties, via de diverse buitenlandse vriendenverenigingen en op persoonlijke basis. De buitenlandse donateurs – RCO Global Friends en leden van de vriendenverenigingen in het Verenigd Koninkrijk, Zwitserland en België – zorgen niet alleen voor een financiële bijdrage, maar vervullen ook een bredere ambassadeursrol voor het orkest in hun land.

62 Door de steeds nauwere samenwerking tussen het *private* en *corporate* team binnen de afdeling development kan de komende jaren ook effectiever gezocht worden naar mogelijkheden voor partnerships met bedrijven in het buitenland. Een aantal Global Friends is werkzaam bij bestaande of potentiële partners – dat biedt uiteraard kansen voor het aangaan en versterken van internationale relaties.

Interne organisatie

Na het samenvoegen van het *corporate* en het *private* team in 2016, is het team *support* in 2017 op volle sterkte gekomen. Dit team is naar Amerikaans model bedoeld alle wervers te ondersteunen in de werving en het behoud van zowel zakelijke als particuliere begunstigers. Het team support wordt aangestuurd door de secretaris. Dit betreft een nieuwe functie die zorgt voor de afstemming tussen de verschillende teams en het bestuur.

Vooruitblik 2018

Zoals ook valt te lezen in de begroting voor 2018 (zie bijlage), is de verwachting dat de baten uit fondsenwerving en sponsoring op een hoog niveau blijven. Daarnaast wil de Stichting een differentiatie in groepen particulier schenkers maken aan de hand van de hoogte van schenkingsbedragen en de bijbehorende tegenprestaties. Daarvoor zal het Gouden Gilde worden hervormd in de loop van 2018. Het corporate team zal zich in 2018 richten op de innovatie van tegenprestaties voor bedrijven en het uitbreiden van het aantal (global) partners.

Koperblazers lopen door het publiek tijdens het familieconcert 'Muzikale catwalk'

Röntgen-onderzoek van de Bergonzi-bas in het rijksatelier van het Rijksmuseum. De bas wordt aangeschaft door de Stichting Donateurs ten behoeve van Pierre-Emmanuel de Maistre

Side by Side Berlijn

7 FINANCIËEL BELEID EN FINANCIËLE RESULTATEN

Reserves en bestemmingsfondsen

De Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest is een fondsenwervende organisatie met vermogen. Vanwege een fusie met Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest eind 2017 zijn met terugwerkende kracht per ingang van 1 januari 2017 de sponsorcontracten van het orkest onderdeel geworden van de Stichting Donateurs. Het vermogen van de Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest van € 752.000 is door deze fusie toegevoegd aan de algemene middelen. Als gevolg van de fusie zijn de cijfers van 2016 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast. Het eigen vermogen van de Stichting Donateurs bedroeg op 31 december 2017 € 24.202.491 (2016: € 22.730.449). Hiervan zijn € 15.487.250 beschikbaar als vrije reserves. Daarnaast is een bedrag van € 6.093.473 vastgelegd in muziekinstrumenten en € 2.621.744 (2016: € 2.248.758) beschikbaar middels 26 Fondsen op Naam, een bestemmingsfonds voor RCO House en een bestemmingsfonds voor de Belgische Vrienden. Daarmee staat het volledige eigen vermogen ter beschikking van de doelstelling van de Stichting.

De stichting stelt zich ten doel jaarlijks baten uit eigen sponsor- en fondsenwerving te realiseren die de jaarlijkse kosten van de organisatie ruimschoots overstijgen. Het resulterende batig saldo wordt vervolgens optimaal aan de vier structurele bestedingsdoelen besteed. Alleen in tijden van nood kan het Endowment fund aangesproken worden. De hoogte van die reserve moet zodanig zijn om een forse terugval in inkomsten van het orkest (bijvoorbeeld uit subsidies) te kunnen opvangen. Vanwege langetermijnplanning van de programmering (circa 2 jaar) en veel vaste lasten (personeel), is er veel tijd en dus geld nodig om de organisatie in een dergelijk geval af te bouwen naar een ander niveau van inkomsten.

Sponsorinkomsten

Als gevolg van de genoemde fusie komen de sponsorinkomsten en bijbehorende wervings- en personeelskosten vanaf 2017 bij de Stichting Donateurs. Het saldo wordt doorschonken aan het Concertgebouworkest.

Instrumentencollectie

De Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest investeert in muziekinstrumenten van hoge kwaliteit. De totale boekwaarde van de eigen instrumentencollectie steeg in 2017 als gevolg van aankoop van enkele instrumenten met € 694.016 (2016: daling van € 119.642). Per einde 2017 was de waarde van de muziekinstrumenten in eigendom van de Stichting € 6.093.473 die allen in bruikleen zijn gegeven aan leden van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Beleggingsbeleid en vermogensbeheer

De Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest heeft daarnaast haar vermogen belegd in kwalitatief hoogwaardige financiële waarden. Het beleggingsbeleid van de Stichting Donateurs is primair gericht op beleggingen voor de lange termijn (langer dan 30 jaar). Het beleggingsdoel houdt het midden tussen vermogensbehoud en vermogensgroei. Het beleggingsbeleid is gericht op een stabiele waardegroei van het belegde vermogen, met als streefrendement een totaal rendement (som van inkomsten en vermogenswinst) van jaarlijks 5-6%. Uitgangspunt voor de verdeling over beleggingscategorieën is als volgt: aandelen 40%, obligaties 52,5%, liquiditeiten 5% en alternatieve categorieën (zoals onroerend goed) 2,5%. Daarbij wordt over de verschillende beleggingscategorieën binnen een bandbreedte belegd van plus of minus circa 10%, afhankelijk van de ontwikkelingen in de financiële markten. Beleggingen in aandelen zijn gestructureerd via zogenaamde index trackers. Er wordt niet in individuele aandelen van bedrijven belegd.

In 2017 werd het merendeel van het vermogen van de stichting beheerd door ABN Amro Bank binnen de vastgestelde bandbreedtes voor de allocatie naar zakelijke en vastrentende waarden en liquide middelen. Rapportage door de vermogensbeheerder aan het bestuur vond plaats op maandelijkse basis.

Gezien de resultaten over de afgelopen periode, kiest de Stichting Donateurs ervoor om haar gedefinieerde beleggingsbeleid te continueren. Het ingezette beleid wordt door het bestuur doorlopend getoetst aan de ontwikkelingen op de financiële markten.

Het totaal van de beleggingen en liquide middelen nam in het verslagjaar met € 2.945.198 toe tot € 18.954.055 (2016: € 16.961.072). Het resultaat op de beleggingen bedroeg 5,01% (2016: 4,20%).

Werkkapitaal

Het saldo van vorderingen en kortlopende schulden per eind 2017 bedroeg € 800.037 negatief (2016: € 369.920, positief). In tegenstelling tot vorig jaar moesten eind 2017 de meeste bestedingen c.q. schenkingen aan het Koninklijk Concertgebouworkest nog na balansdatum worden voldaan. Ultimo 2017 zijn er geen vorderingen uit hoofde van legaten of nalatenschappen opgenomen.

Resultaat 2017

De baten uit eigen fondsenwerving in 2017 van in totaal € 6.129.375 (2016: € 3.899.337) bevatten ontvangsten voor het project RCO House van totaal € 1.873.405. Ook is € 1.812.924 aan sponsorgelden opgenomen als gevolg van de fusie met Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest. Omdat ten tijde van het opstellen van de begroting 2017 de doorgang van het project RCO House onzeker was, zijn daar wel baten en lasten, maar geen bestedingen voor begroot. Het besluit door te gaan met dit project werd in mei 2017 genomen. Exclusief baten voor RCO House en sponsorcontracten bedroegen in 2017 de baten uit eigen fondsenwerving € 2.443.046 en lagen daarmee ruim een half miljoen boven budget. Een substantieel deel van deze baten is afkomstig uit periodieke schenkingen, met name van Gouden Gilde leden, stichters van Fondsen op Naam en leden van de zakelijke kring De Salon. Enkele verwachte schenkingen, die in de begroting 2017 waren meegenomen, werden niet in 2016 geëffectueerd. Deze zullen naar alle waarschijnlijkheid, in ieder geval voor een deel, alsnog in 2018 worden ontvangen.

De som van de lasten bedroeg in 2017 € 5.516.596 (2016 € 3.549.676). Hierin zijn begrepen wervingskosten voor sponsorcontracten van € 681.857 en wervingskosten voor RCO House voor een bedrag van € 36.546. Omdat de sponsorcontracten vorig jaar nog geen deel uitmaakten van de Stichting Donateurs, waren geen kosten voor sponsoring begroot.

In 2017 werd € 4.071.800 besteed aan de doelstelling. Dit is meer dan de begroting, vanwege de bestedingen volgend uit de sponsorcontracten en het doorschenken van gelden aan RCO House.

De kosten van de eigen organisatie (uitvoeringskosten) waren in 2017 € 840.876 (2016: € 685.490) en daarmee boven de begroting. Deze stijging heeft voor ruim twee ton te maken met de personeelskosten van de als gevolg van de fusie overgenomen afdeling sponsoring. De verdere stijging van de kosten in verhouding tot 2016 hangt samen met de verdere implementatie van de nieuwe organisatiestructuur waarbij in de loop van het jaar nieuwe medewerkers werden aangehouden en gebruik werd gemaakt van tijdelijke medewerkers.

Toerekening kosten aan activiteiten

De kosten eigen organisatie worden toegerekend aan de verschillende activiteiten van de Stichting Donateurs, conform de daarvoor geldende handreiking van Goede Doelen Nederland (voorheen VFI), de branchevereniging van landelijk wervende goede doelen. Deze activiteiten bestaan uit het besteden van gelden, het werven van fondsen en beheer en administratie.

Besteding aan doelstelling

Over 2017 betrof de bestedingsratio 65,7%. Dit betekent dat 65,7% van de totale ontvangen baten uit fondsenwerving in 2017 werd besteed aan het doel van de Stichting. In dit percentage zijn echter niet meegenomen de investeringen die door de Stichting Donateurs werden gedaan in 2017 bij de verwerving van hoogwaardige muziekinstrumenten en de toevoeging aan het Endowment fund van het orkest. Die groei van instrumentencollectie en endowment wordt uiteraard ook tot een primaire doelstelling van de stichting gerekend. Het bestedingspercentage is hoger dan begroot vanwege de schenkingen aan RCO House.

Kosten van fondsenwerving

Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) stelde voor het CBF-keurmerk als norm voor de kosten van fondsenwerving, als percentage van de baten uit eigen fondsenwerving, een gemiddelde over drie jaar van maximaal 25%. Met de CBF-erkenning per 1 januari 2016 is dit maximum komen te vervallen. In 2017 bedroegen de kosten als percentage van de baten uit eigen fondsenwerving voor de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest 22,2%. Het gemiddelde over de afgelopen drie jaar komt daarmee op 24,4%. Het in 2017 gerealiseerde percentage kwam boven het begrote percentage van 15,3%, omdat er voor de toegevoegde sponsorcontracten aanzienlijke kosten gemaakt worden.

Kosten beheer en administratie

Het bestuur hanteert als norm voor het percentage kosten beheer en administratie ten opzichte van de totale lasten, dat dit op langere termijn minder is dan 3,5%. In 2017 werd een percentage gerealiseerd van 1,5%, waarmee het 3-jaars gemiddelde uitkomt op 1,8 procent.

Kosten van beleggingen

De kosten van beleggingen bedroegen in 2017 van € 68.054 (2016: € 64.497). De kosten van vermogensbeheer bedragen ongeveer 0,5 procent van de totaal beheerde effectenportefeuille.

Risico's

De Stichting Donateurs heeft de volgende risico's geïdentificeerd, die een bedreiging kunnen vormen voor de continuïteit:

De instrumenten die de Stichting Donateurs bezit, zijn verzekerd. Het grootste deel van de waarde van deze instrumentencollectie betreft uitzonderlijke instrumenten. In geval van een verzekeringsuitkering, bijvoorbeeld in geval van verlies of ernstige schade, zal het vervangen van dergelijke instrumenten tijd en moeite kosten. Het vinden van vervangings- of leeninstrumenten zal dan een mogelijke oplossing moeten bieden. Hierin kan echter niet op voorhand volledig in worden voorzien.

Rendement van beleggingen – De omvang van de effectenportefeuille bedraagt € 12 miljoen. Aan het houden van effecten zijn risico's verbonden. Op basis van een langetermijnvisie, strategische uitgangspunten en economische verwachtingen kiest de Stichting Donateurs voor een afgewogen verhouding tussen risico en rendement. Daarbij moet een brede spreiding over diverse beleggingscategorieën zorgen voor het verminderen van ondernemings-, land- of valuta specifieke beleggingsrisico's. Het beleggingsbeleid wordt periodiek in het bestuur besproken.

Kredietrisico - Het kredietrisico heeft betrekking op het oninbaar worden van een vordering die de Stichting Donateurs heeft op een tegenpartij.

De obligaties en spaarfaciliteiten waarin belegd wordt, worden doorgaans door rating agencies beoordeeld. Van de portefeuille van obligaties en spaarfaciliteiten wordt een zeer klein belegd in High Yield obligaties. Het kredietrisico van de gehele vastrentende portefeuille wordt beperkt door een goede spreiding over obligaties en het grotendeels toepassen van actief beheer van de portefeuille. Een deel van de portefeuille is geïnvesteerd in spaarfaciliteiten bij banken die voldoen aan strikte eisen met betrekking tot het tegenpartijrisico (waaronder de credit rating). De liquide middelen, met uitzondering van liquide middelen die onderdeel zijn van een beleggingsmandaat, zijn ondergebracht bij twee banken: ABN Amro en ING.

Valutarisico - Het valutarisico is het risico van schommelingen in de waarde van in vreemde valuta luidende posten als gevolg van wijzigingen in valutakoersen. Het valutarisico in de effectenportefeuille wordt beperkt door de beleggingen te spreiden over vaste en zakelijke waarden die in verschillende wereldregio's (met daaraan gerelateerde valuta) (Europa, Verenigde Staten, Azië en opkomende markten).

Renterisico - Renterisico is de invloed die schommelingen in de rente hebben op de toekomstige winstgevendheid. Het renterisico is voornamelijk geconcentreerd in de portefeuille vastrentende waarden. Een stijging van de rente zal koersverlies veroorzaken. Het renterisico wordt beperkt door een goede spreiding over looptijden in de portefeuille, beleggingen in bedrijfsobligaties (waarvan het koersverloop tevens afhankelijk is van de bedrijfsresultaten) en een actief beheer van de portefeuille. Een deel van de portefeuille is geïnvesteerd in spaarfaciliteiten met een beperkt renterisico.

Vanwege onder andere de terugtrekkende overheid zal het risico bestaan dat het Concertgebouworkest een groter beroep moet doen op de Stichting Donateurs.

Vanwege de terugtrekkende overheid bevindt de stichting Donateurs zich in een steeds competitiever landschap van fondsenwerving en sponsoring.

Amsterdam, 2018

A.M. van Westerloo, *voorzitter*

A.J.M. Nijboer, *penningmeester*

Concert in de serie Horizon: 'Bernstein: East Side, West Side' onder leiding van dirigent Gustavo Gimeno.
Filmvertoning van de lezing 'The Unanswered Question' van Leonard Bernstein in 1973

JAARREKENING 2017

BALANS PER 31 DECEMBER

ACTIVA	2017	2016
1. Materiële vaste activa		
Voor de doelstelling (muziekinstrumenten)	6.093.473	5.399.457
2. Effecten	12.327.447	12.333.560
3. Vorderingen	733.662	786.980
4. Liquide middelen	6.626.608	4.627.512
TOTAAL ACTIVA	25.781.190	23.147.509
PASSIVA	2017	2016
5. Reserves en fondsen (eigen vermogen)		
<i>reserves</i>		
Stichtingskapitaal	23	23
Reserve als bron van inkomsten	15.487.251	15.082.211
Reserve financiering activa (muziekinstrumenten)	6.093.473	5.399.457
	21.580.747	20.481.691
<i>fondsen</i>		
Bestemmingsfondsen op naam	1.652.922	1.434.120
Bestemmingsfonds RCO House	968.823	814.638
	2.621.744	22.730.449
6. Langlopende schulden		
Vooruitontvangen schenkingen	45.000	0
7. Kortlopende schulden		
Crediteuren	23.785	92.018
Rekening-courant Koninklijk Concertgebouworkest	890.145	13.646
Rekening-courant Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest	300.000	0
Vakantiedagen en -geld	13.510	22.740
Vooruitontvangen schenkingen	15.000	0
Overige schulden	291.258	288.656
	1.533.698	417.060
TOTAAL PASSIVA	25.781.190	23.147.509

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

FONDSENWERVING	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
1. Baten uit eigen fondsenwerving			
Baten van particulieren	3.942.106	3.618.850	2.212.895
Baten van bedrijven	1.972.091	197.500	1.536.442
Baten van andere organisaties zonder winststreven	215.178	85.000	150.000
Som van de geworven baten	6.129.375	3.901.350	3.899.337
2. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	65.000	65.000	65.000
SOM DER BATEN	6.194.375	3.966.350	3.964.337

LASTEN			
3. Besteed aan doelstelling			
Steun aan Stichting Koninklijk Concertgebouworkest	3.690.595	1.291.350	1.826.382
Ondersteuning (voormalig) personeelsleden Stichting Koninklijk Concertgebouworkest	6.000	5.000	5.950
Uitvoeringskosten besteed aan doelstelling	375.205	227.900	306.593
Totaal bestedingen	4.071.800	1.524.250	2.138.925
4. Wervingskosten			
<i>Kosten eigen fondsenwerving:</i>			
(In)directe verwervingskosten	979.125	358.750	1.031.855
Uitvoeringskosten	382.292	237.900	310.764
	1.361.418	596.650	1.342.619
5. Kosten beheer en administratie	83.379	50.644	68.132
SOM DER LASTEN	5.516.596	2.171.544	3.549.676
Saldo voor financiële baten en lasten	677.778	1.794.806	414.661
6. Saldo financiële baten en lasten	794.264	79.000	644.118
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	1.472.042	1.873.806	1.058.779

Overschot is toegevoegd/onttrokken aan:			
Vrij besteedbaar vermogen (<i>restant winstverdeling</i>)	405.040	pm	612.924
<i>Vastgelegd vermogen:</i>			
Fonds activa doelstelling	694.016	pm	-119.642
Fonds op naam	218.802	pm	60.497
Overige bestemmingsfondsen	154.185	pm	505.000
	1.472.042	0	1.058.779

OPBOUW RATIO'S	3-jaars gemiddelde	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016	rekening 2015
Kosten eigen fondsenwerving * als percentage van baten uit eigen fondsenwerving	24,4%	22,2%	15,3%	34,4%	16,7%
Bestedingsratio van de totale baten	55,3%	65,7%	38,4%	54,0%	46,1%
Percentage beheer en administratie	1,8%	1,5%	2,3%	1,9%	2,0%
Kosten fondsenwerving totaal als percentage van de totale baten	25,5%	23,1%	16,8%	35,5%	18,3%
Bestedingsdeel van de totale lasten	68,8%	73,8%	70,2%	60,3%	72,4%

* Volgens CBF-richtlijn geldt een maximum 3-jaars gemiddelde van 25%

KASSTROOMOVERZICHT

KASSTROOMOVERZICHT	*) 1.000 euro	2017	2016
1. Kasstroom uit operationele activiteiten			
Saldo van baten en lasten		1.472	1.059
Ongerealiseerde koersresultaat effecten		-583	-417
		889	642
Bij:			
Mutatie voorzieningen		0	0
Afschrijving materiële vaste activa		65	54
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten		954	696
Impact fusie Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest		0	199
Mutatie vorderingen		53	-464
Mutatie kortlopende schulden		1.117	71
Netto kasstroom uit operationele activiteiten		2.123	502
2. Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Impact fusie Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest		0	752
Investerings in materiële vaste activa		-759	-86
Desinvesteringen in materiële vaste activa		0	152
Mutatie effecten - netto inleg/onttrekking		411	-157
Mutatie effecten - herbelegging inkomsten		179	-193
Mutaties in langlopende schulden		45	0
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		-124	468
3. Kasstroom uit financieringsactiviteiten		0	0
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN (1-2-3)		1.999	970
Liquide middelen einde boekjaar		6.627	4.628
Liquide middelen begin boekjaar		4.628	3.658
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN		1.999	970

Slagwerker Mark Braafhart tijdens de première van 'Amérique du Nord' van Richard Rijnvos

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De stichting stelt zich ten doel steun te verlenen aan de 'Stichting Koninklijk Concertgebouworkest en/of aan de leden van dit orkest, alles in de ruimste zin des woords'.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangst en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 650, Fondsenwervende organisaties vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen (uitgangspunten) zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenduidige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden jaarlijks beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Richtlijn verslaggeving fondsenwervende organisaties

De Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest draagt de CBF-Erkenning. Dit is een keurmerk dat door de Stichting Centraal Bureau Fondsenwerving wordt verleend aan fondsenwervende organisaties die voldoen aan de gestelde eisen vastgelegd in het Reglement CBF-Erkenning Goededoelenorganisaties. Het financieel jaarverslag is ingericht volgens Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties die is gepubliceerd door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Doel van deze richtlijn is inzicht te geven in de kosten van de

organisatie en de besteding van de gelden in relatie tot het doel waarvoor die fondsen bijeengebracht zijn. Deze inrichting is tevens één van de voorwaarden voor het verkrijgen van de CBF-Erkenning. Vastgesteld moet worden dat deze stringente verslaggeving voor een vermogensfonds evenwel op een aantal punten onduidelijkheden oproept. In de verschillende toelichtingen is geprobeerd de gewenste helderheid te scheppen.

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

Algemeen

De Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest is gevestigd op de Jacob Obrechtstraat 51 te Amsterdam.

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van RJ 650 Fondsenwervende organisaties en de stellige uitspraken van de richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs of tegen actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen verkrijgingsprijs.

Juridische herstructurering

Per 1 januari 2017 heeft een juridische fusie plaatsgevonden tussen Stichting Donateurs en Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest. Als gevolg hiervan is Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest opgehouden te bestaan.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar, tenzij anders vermeld. De cijfers van 2016 zijn als gevolg van de fusie aangepast voor vergelijkingsdoeleinden. Als gevolg hiervan zijn zowel de baten en lasten € 1.355.192 hoger dan volgens de vastgestelde jaarrekening 2016. De reserves zijn als gevolg van de fusie toegenomen met € 752.628. Dit effect is in de resultaatsbestemming over 2016 meegenomen.

Materiële vaste activa

Met betrekking tot de waardering van de muziekinstrumenten wordt onderscheid gemaakt tussen strijkinstrumenten, blaasinstrumenten en overige instrumenten. De strijkin-

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Begroting

Overeenkomstig de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende organisaties is in het financieel jaarverslag naast de vergelijkende cijfers van het voorgaande jaar de begroting van het verslagjaar opgenomen in de staat van baten en lasten. Deze begroting is door het bestuur van de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest goedgekeurd.

Baten

De opbrengsten bestaan uit ontvangen donaties, giften, schenkingen, legaten, nalatenschappen en het resultaat van beleggingen in het verslagjaar, alsmede alle overige aan enig boekjaar toe te rekenen baten. Een onderdeel van de overige baten betreft de verhuur van instrumenten aan de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest; de opbrengst is ruim voldoende om de kosten van verzekering en onderhoud te dekken.

De toegezegde periodieke uitkeringen worden als baten verantwoord in het jaar van ontvangst. Baten uit nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en -lasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva.

Dividenden

Te ontvangen dividenden van niet op nettovermogenswaarde gewaardeerde effecten worden verantwoord zodra het recht hierop is verkregen.

Waardeveranderingen financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde

Waardeveranderingen van financiële instrumenten worden rechtstreeks verwerkt in de staat van baten en lasten.

Lasten

De lasten betreffen de op het jaar betrekking hebbende kosten en worden onderverdeeld naar de volgende drie categorieën:

- bestedingen aan de doelstelling
- kosten eigen fondsenwerving
- kosten van beheer en administratie

Kantoor- en personeelskosten worden middels een verdeelsleutel op basis van de uren besteding van het personeel toegewezen aan de volgende drie categorieën:

strumenten worden gewaardeerd tegen de aankoopwaarde, respectievelijk verkrijgingsprijs bij schenking. Over de strijk-instrumenten wordt niet afgeschreven. De blaasinstrumenten en de overige instrumenten worden gewaardeerd tegen aankoopwaarde verminderd met lineair berekende afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur.

De materiële vaste activa worden per balansdatum beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen. Eventuele waardeverminderingen worden direct ten laste gebracht van het resultaat.

Effecten

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Alle effecten zijn opgenomen in de handelsportefeuille. De portefeuille wordt gewaardeerd tegen actuele waarde. Waardeveranderingen worden rechtstreeks verwerkt in de staat van baten en lasten.

Transactiekosten die toe te rekenen zijn aan effecten worden rechtstreeks verantwoord in de staat der baten en lasten.

Vorderingen

De overige vorderingen worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves en fondsen

Reserves en fondsen bestaan uit het stichtingskapitaal, een reservering als bron van inkomsten, een reserve voor financiering activa, bestemmingfondsen op naam en overige bestemmingsfondsen. De reserve als bron van inkomsten heeft het karakter van een algemene reserve. De reservering financiering activa betreft vermogen dat is vastgelegd in activa die worden aangewend voor de bedrijfsvoering (muziekinstrumenten). Bestemmingsfondsen worden gevormd voor toekomstige uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen gedekt moeten worden. Voor de besteding van deze gelden zijn door derden beperkingen opgelegd.

Lang- en kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van langer respectievelijk korter dan een jaar. De schulden zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

45% wordt toegerekend aan wervingskosten, 45% aan lasten besteed aan de doelstelling en de overige 10% aan beheer- en administratielasten.

Afschrijvingen

Afschrijvingen op materiële vaste activa worden berekend door middel van vaste percentages van de aanschafwaarde en op basis van de verwachte economische levensduur.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De pensioenregeling van de medewerkers is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds ABP. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de staat van baten en lasten verantwoord en, voor zover de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie nog niet is voldaan, wordt deze als verplichting op de balans opgenomen. Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouw-orkest heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premiebijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

Strijkers van het Koninklijk Concertgebouworkest

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER

Vaste activa

1. Materiële vaste activa

Bedrijfsmiddelen ten behoeve van de bedrijfsvoering

Door de Stichting worden de hoogwaardige instrumenten verhuurd aan de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest. Het verloop van de bedrijfsmiddelen ten behoeve van de bedrijfsvoering is als volgt:

MATERIËLE VASTE ACTIVA				
	strijk- instrumenten	blaas- instrumenten	overige instrumenten	totaal
Stand per 1 januari 2017				
Aanschafwaarde	5.072.637	639.154	561.587	6.273.378
Cumulatieve afschrijvingen	0	-380.642	-493.279	-873.921
	5.072.637	258.513	68.308	5.399.457
Mutaties 2017				
Investeringen	548.376	68.885	142.043	759.304
Desinvesteringen				
aanschafwaarde	0	871	0	871
cum. afschrijving	0	-871	0	-871
Afschrijvingen	0	-46.365	-18.923	-65.288
	548.376	22.520	123.120	694.016
Stand per 31 december 2017				
Aanschafwaarde	5.621.013	707.168	703.630	7.031.811
Cumulatieve afschrijvingen	0	-426.136	-512.202	-938.338
BOEKWAARDE	5.621.013	281.032	191.428	6.093.473
Afschrijvingspercentages	0%	10%	10%	

De afschrijvingen van de blaas- en overige instrumenten worden naar tijdsgelang vanaf het moment van ingebruikneming berekend. In 2017 is geen sprake van bijzondere waardeverminderingen.

2. Effecten

EFFECTEN	beurswaarde ultimo 2017	beurswaarde ultimo 2016
Stand per 1 januari	12.333.560	11.566.154
Stortingen/(onttrekkingen)	-585.979	350.573
Koers- en valutaresultaat	579.866	416.833
STAND PER 31 DECEMBER	12.327.447	12.333.560

De effecten zijn voor rekening en risico van de Stichting in beheer gegeven aan ABN Amro bank en staan ter vrije beschikking van de Stichting. Het beleggingsbeleid van de Stichting Donateurs is primair gericht op beleggingen voor de lange termijn (langer dan 30 jaar). Het risicoprofiel van de beleggingen kan omschreven worden als matig defensief. Het beleggingsdoel houdt het midden tussen vermogensbehoud en vermogensgroei. Het beleggingsbeleid is gericht op een stabiele waardegroei van het belegde vermogen, met als streefrendement een totaal rendement (som van inkomsten en vermogenswinst) van jaarlijks 5-6%. Uitgangspunt voor de verdeling over beleggingscategorieën is als volgt: aandelen 40%, obligaties 52,5%, liquiditeiten 5% en alternatieve categorieën (zoals onroerend goed) 2,5%. Daarbij wordt over de verschillende beleggingscategorieën binnen een bandbreedte belegd van plus of minus circa 10%, afhankelijk van de ontwikkelingen in de financiële markten. Het resultaat op de beleggingen bedroeg in 2017 5,01% (2016: 4,20%).

Vlottende activa

3. Vorderingen

Deze post is als volgt samengesteld:

	31 december 2017	31 december 2016
Rente	2.987	5.731
Belasting	26.249	39.364
Debiteuren	232.887	50.115
Rekening-courant St. Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest	0	500.000
Overige vorderingen	471.539	191.770
TOTAAL	733.662	786.980

Overige vorderingen hebben voornamelijk betrekking op vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen. Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar. Het maximale kredietrisico per balansdatum is de reële waarde van elke post uit de vorderingen zoals bovenstaand omschreven.

4. Liquide middelen

Dit betreft gelden bij bankinstellingen, de rekeningcourant-saldi en deposito's. Het totaal aan liquide middelen op 31 december 2017 bedraagt € 6.626.608. Hiervan maakt € 3.586.460 deel uit van de effectenportefeuille. De overige tegoeden zijn direct opeisbaar.

5. Reserves en fondsen

De mutaties in reserves en fondsen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

MUTATIES IN RESERVES EN FONDSEN			
	1 januari 2017	exploitatiesaldo	31 december 2017
Reserves			
Stichtingskapitaal	23	0	23
Reserve als bron van inkomsten	15.082.211	405.040	15.487.251
Reserve financiering activa	5.399.457	694.016	6.093.473
	20.481.691	1.099.056	21.580.747
Fondsen			
Bestemmingsfondsen op naam	1.434.120	218.802	1.652.922
Bestemmingsfonds RCO House	814.638	154.185	968.823
	2.248.758	372.986	2.621.744
	22.730.449	1.472.042	24.202.491

Reserve als bron van inkomsten

Om de continuïteit in de steunverlening aan de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest te kunnen waarborgen is gekozen voor de opbouw van een vermogensfonds. Het opbouwen van deze reserve is een hoofdactiviteit van de Stichting Donateurs: met het rendement van dit vermogen kunnen concrete projecten gefinancierd worden. Het verworven vermogen blijft, ook op de lange termijn, in stand door te investeren in instrumenten die passen bij de unieke klankkleur van het Koninklijk Concertgebouworkest en te beleggen in hoogwaardige financiële waarden. Vervolgens kan met het rendement van het besteedbaar vermogen jaarlijks een aantal concrete projecten worden gefinancierd. Door de fusie met Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest is het vermogen van die stichting van € 752.628 toegevoegd aan de algemene reserves per 1 januari 2017.

Reserve financiering activa

De reserve financiering activa geeft het bedrag aan dat duurzaam is vastgelegd in muziekinstrumenten.

SPECIFICATIE / VERLOOP BESTEMMINGSFONDSEN OP NAAM				
	1 januari 2017	toevoeging boekjaar	onttrekking boekjaar	31 december 2017
N.N. / bestemd voor educatieve activiteiten	66.566	6.500	5.000	68.066
N.N. / bestemd voor educatieve activiteiten	45.600	0	3.500	42.100
Bernard Haitink Fonds voor jong talent	152.592	0	10.000	142.592
Willem Mengelberg Fonds	268.975	0	6.220	262.755
Christiaan Vlek Fonds	92.612	2.000	6.169	88.443
Van Ees-Havenstein Fonds	50.500	0	0	50.500
Jacobson Fonds	46.340	10.000	5.800	50.540
Els Mosler Fonds	76.466	10.000	6.000	80.466
Willem & Wihelmina Bouwes Fonds	52.099	0	3.000	49.099
Irwan Rachman Fonds	77.186	10.000	50.000	37.186
Für Elise Fonds	0	0	0	0
Huib Kersten Fonds	67.719	0	2.500	65.219
De Witt Wijnen Fonds	37.400	10.000	0	47.400
In Memoriam Hester van Kralingen Fonds	44.000	0	8.000	36.000
Pan Fonds	41.934	23.983	5.632	60.285
Alfred Nijkerk Fonds	110.000	0	0	110.000
Frances Fonds	22.500	22.500	25.000	20.000
CS Fonds	8.099	4.000	2.250	9.850
Het Mozartgenootschap	36.812	15.600	10.000	42.413
Kirill Kondrashin Fonds	50.000	0	10.000	40.000
Sjoerd van den Berg Fonds, voor jong & nieuw publiek	38.295	0	2.500	35.795
Ben Pauw Fonds	26.925	20.000	2.710	44.215
Greta Steneker-van der Drift Fonds	10.000	5.000	0	15.000
Burgerhout Fonds	11.500	10.000	1.500	20.000
Reni en Egon Mosler Fonds	0	100.000	0	100.000
Mr. Cornelis Roozen Fonds	0	150.000	15.000	135.000
TOTAAL	1.434.120	399.583	180.781	1.652.922

SPECIFICATIE / VERLOOP OVERIGE BESTEMMINGSFONDSEN				
	1 januari 2017	toevoeging boekjaar	onttrekking boekjaar	31 december 2017
RCO House	814.638	1.873.405	1.750.000	938.043
Belgische Vrienden	0	65.312	34.532	30.780
TOTAAL	814.638	1.938.717	1.784.532	968.823

In 2017 is € 65.312 toegevoegd aan een nieuw bestemmingsfonds in verband met gelden opgehaald door de Belgische vriendenvereniging. De Belgische Vrienden hebben naast de ondersteuning van een concert in Antwerpen met € 25.000 tevens wervingskosten uit dit fonds vergoed.

Doelstelling per fonds

De doelstellingen van de fondsen worden in het jaarverslag toegelicht.

6. Langlopende schulden

Langlopende schulden bestaan uit een schenking die vooruit ontvangen zijn in de vorm van een lening. De jaarlijkse aflossing wordt geschonken aan de Stichting Donateurs. De looptijd van de lening bedraagt 5 jaar.

	2017	2016
Stand 1 januari	0	0
Ontvangen gelden	75.000	0
Kwijtgescholden u.h.v. schenking	-15.000	0
Kortlopend deel	-15.000	0
STAND 31 DECEMBER	45.000	0

7. Kortlopende schulden

Kortlopende schulden bestaan uit crediteuren, de rekening-courantverhouding met het KCO en St. Beheer Vastgoed KCO, vakantiedagen en -geld en overige schulden. De rekening-courantverhouding met het KCO betreft nog te betalen bestedingen, in rekening gebrachte salariskosten en doorbelaste overige kosten, gecorrigeerd met verschuldigde schenkingen en huur instrumenten. Deze post is als volgt samengesteld:

	31 december 2017	31 december 2016
Crediteuren	23.785	492.018
Rekening-courant Koninklijk Concertgebouworkest	890.145	13.646
Rekening-courant Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest	300.000	0
Vakantiedagen en -geld	13.510	22.740
Vooruitontvangen schenkingen	15.000	0
Overige schulden	291.258	288.656
TOTAAL	1.533.698	417.060

80

Overige schulden bevat € 281.000 met betrekking tot vooruitontvangen sponsorgelden (2016: € 278.000).

Repetitie Koningsnachtconcert, dirigent Jules Buckley in overleg met Patrick Watson en Marijn Mijnders

TOELICHTING OP STAAT VAN BATEN EN LASTEN

1. Baten uit eigen fondsenwerving

BATEN UIT EIGEN FONDSSENWERVING			
	2017	begroting 2017	2016
Donaties, giften en schenkingen	1.608.812	1.418.850	1.464.542
Donaties, giften en schenkingen m.b.t. RCO House	1.873.405	2.000.000	505.000
Legaten	330.787	40.000	42.057
Nalatenschappen	129.102	160.000	201.296
Totaal baten van particulieren	3.942.106	3.618.850	2.212.895
De Salon	159.167	197.500	181.250
Sponsorcontracten	1.812.924	0	1.355.192
Totaal baten van bedrijven	1.972.091	197.500	1.536.442
Andere organisaties zonder winststreven	215.178	85.000	150.000
Totaal baten van andere organisaties zonder winststreven	215.178	85.000	150.000

De baten van particulieren waren ruim € 323.000 hoger dan begroot, met name door de ontvangst van twee grote legaten. Inkomsten uit legaten en nalatenschappen zijn, gezien hun aard, moeilijk te begroten en kunnen jaarlijks sterk fluctueren. In 2017 werden vier legaten en twee aandelen in een nalatenschap ontvangen.

Sponsorcontracten

Als gevolg van de juridische fusie van de Stichting Donateurs met Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest zijn alle sponsorcontracten van rechtswege overgegaan op de Stichting Donateurs. Via de sponsorcontracten verbinden de sponsoren zich ook aan het orkest.

Het Concertgebouworkest heeft twee hoofdsponsors ('Global Partners'), namelijk:	
ING	contract tot en met 31 augustus 2026
Unilever	contract tot en met 31 december 2025
alsmede tien kleinere sponsors ('Partners'):	
Accenture	contract tot en met 31 augustus 2019
Allen & Overy	contract tot en met 31 augustus 2018
Arcadis	contract tot en met 31 augustus 2021
ATP	contract tot en met 31 augustus 2019
CBRE	contract tot en met 31 augustus 2019
De Brauw Blackstone Westbroek	contract tot en met 31 augustus 2021
KLM	contract tot en met 31 december 2019
Loyens & Loeff	contract tot en met 31 augustus 2019
PricewaterhouseCoopers Accountants	contract tot en met 31 augustus 2021
Stibbe	contract tot en met 31 augustus 2018

Op basis van sponsorcontracten heeft de Stichting een jaarlijks (periode 1/9/2017-31/8/2018) recht op sponsorbijdragen. Per 31 december 2017 hebben de sponsors nog recht op tegenprestaties in de vorm van concertkaartjes ter waarde van € 39.000 (2016: € 86.000). Met KLM is een sponsorovereenkomst in de vorm van een ruilovereenkomst aangegaan, waarbij KLM zich verplicht heeft om in 2019 een tegenprestatie ter waarde van € 150.000 te leveren.

Tot en met 2017 is voor € 51.511.724 aan giften ontvangen en toezeggingen gekregen. Daarvan was ultimo 2017 een bedrag van € 33.542.977 ontvangen. Het nog te ontvangen bedrag van € 17.968.747 is hieronder gespecificeerd. Hiervan heeft het grootste deel betrekking op RCO House en op sponsorcontracten.

jaar	bedrag
1993 t/m 2016	27.413.602
ontvangen in het boekjaar 2017	6.129.375
ontvangen tot en met jaar 2017	33.542.977

nog te ontvangen (voornamelijk periodieke schenkingen):	
2017 achterstallig	18.857
2018	5.464.734
2019	1.525.012
2020	1.156.580
2021	570.830
2022	172.250
latere jaren	16.150
	8.924.413

De Salon nog te ontvangen:	
2016 achterstallig 10.588	pm
2017 achterstallig 54.652 Deze bedragen zijn opgenomen onder de post vorderingen en zijn verantwoord bij de opbrengsten in het boekjaar 2017.	
2018	71.667
2019 en latere jaren	137.667
	209.334

Sponsorcontracten nog te ontvangen:	
2018	1.524.000
2019	1.350.000
2020	1.122.000
2021	1.030.000
2022	847.000
latere jaren	2.962.000
	8.835.000

TOTAAL	51.511.724
---------------	-------------------

2. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

OVERIGE BATEN			
	2017	begroting 2017	2016
Opbrengst verhuur instrumenten	65.000	65.000	65.000
TOTAAL OVERIGE BATEN	65.000	65.000	65.000

De instrumentencollectie wordt tegen vergoeding ter beschikking gesteld aan het KCO.

3. Besteed aan doelstelling

BESTEED AAN DOELSTELLING			
	2017	begroting 2017	2016
Steun aan St. Kon. Concertgebouworkest			
Afschrijving instrumenten	65.288	55.000	53.721
Premie verzekeringen instrumenten	117.149	124.000	82.697
Onderhoud instrumenten	143.588	32.000	57.649
Boekverlies instrumenten	0	0	91.775
Ontwikkeling musici / De Orkestacademie	189.000	191.000	112.084
Bestedingen Fonds voor educatieve activiteiten (N.N.)	5.000	5.000	5.000
Bestedingen Fonds voor educatieve activiteiten (N.N.)	3.500	4.000	2.400
Bestedingen Bernard Haitink Fonds	10.000	5.000	11.000
Bestedingen Willem Mengelberg Fonds	6.220	10.000	11.025
Bestedingen Christiaan Vlek Fonds	6.169	7.500	900
Bestedingen van Ees - Havenstein Fonds	0	0	0
Bestedingen Jacobson Fonds	5.800	10.000	3.300
Bestedingen Els Mosler Fonds	6.000	10.000	7.304
Bestedingen Willem & Wilhelmina Bouwes Fonds	3.000	1.500	2.901
Bestedingen Irwan Rachman Fonds	50.000	10.000	5.000
Bestedingen Fur Elise Fonds	0	0	0
Bestedingen Huib Kersten Fonds	2.500	5.000	0
Bestedingen De Witt Wijnen Fonds	0	5.000	9.000
Bestedingen In Memoriam Hester van Kralingen Fonds	8.000	7.500	0
Bestedingen Pan Fonds	5.632	2.500	5.566
Bestedingen Alfred Nijkerk Fonds	0	4.000	0
Bestedingen Frances Fonds	25.000	10.000	25.000
Bestedingen CS Fonds	2.250	1.700	1.719
Bestedingen 'Het Mozart Genootschap'	10.000	25.000	1.938
Bestedingen Kondrashin Fonds	10.000	2.500	10.000
Bestedingen Sjoerd van den Berg Fonds...	2.500	6.825	6.825
Bestedingen Ben Pauw Fonds	2.710	6.825	6.825
Bestedingen Greta Steneker - van der Drift Fonds	0	0	0
Bestedingen Burgerhout Fonds	1.500	0	0
Bestedingen Reni en Egon Mosler Fonds	0	0	0
Bestedingen Mr. Cornelis Roozen Fonds	15.000	0	0
Bestedingen RCO inzake sponsorcontracten	926.151	0	574.963
Bestedingen RCO House	1.750.000	0	0
Bestedingen Belgische Vrienden	25.000	0	0
Bestedingen overig:	3.696	2.000	0
Overige bijdragen aan familieconcerten, educatieve- en artistieke projecten	267.442	622.500	467.790
Bijdrage aan automatiseringskosten (CRM-systeem)	22.500	25.000	20.000
RCO Universe	0	100.000	250.000
	3.690.595	1.291.350	1.826.382
Ondersteuning (voormalig) personeelsleden KCO			
Kerstgeschenk gepensioneerden/representatie	6.000	5.000	5.950
TOTAAL STEUN/ONDERSTEUNING DOELSTELLING	3.696.595	1.296.350	1.832.332
Uitvoeringskosten besteed aan doelstelling (tabel 1 / kolom 1)	375.205	227.900	306.593
TOTAAL BESTEED AAN DOELSTELLING	4.071.800	1.524.250	2.138.925

De steun aan het KCO was € 2.547.000 hoger dan begroot, met name door schenkingen aan RCO House en doorgeschonken sponsorgelden.

4. Wervingskosten

KOSTEN EIGEN FONDSWerving			
(In)directe verwervingskosten	begroting		
	2017	2017	2016
Bijeenkomsten/werving particulieren	118.657	86.000	119.596
Wervingskosten RCO House	36.546	146.750	159.763
Bijeenkomsten/werving De Salon	72.696	56.000	43.861
Wervingskosten Buitenlandse Vrienden	64.557	64.000	64.471
Wervingskosten Sponsors	681.857	0	642.929
Publiciteit	4.813	6.000	1.235
	979.125	358.750	1.031.855
Uitvoeringskosten (zie tabel I / kolom 2)	382.292	237.900	310.764
TOTAAL WERVINGSKOSTEN	1.361.418	596.650	1.342.619

In de realisatie van de directe wervingskosten is - afgezien van de wervingskosten sponsors - ten opzichte van de begroting een besparing van c. € 55.000 geweest, die veroorzaakt is door minder wervingsevenementen voor RCO House (€ 110.000) vanwege de aangevangen bouwwerkzaamheden enerzijds en hogere kosten voor de reis met donateurs naar Japan en nieuwe branding voor De Salon anderzijds. Daarnaast werd sponsoring middels de fusie als nieuwe activiteit toegevoegd.

5. Kosten beheer en administratie doelstelling

(zie tabel I / kolom 3) **83.379** **50.644** **68.132**

TABEL I Lasten verdeling en toerekening aan de doelstelling

84

	doelstelling steun aan KCO	wervings- kosten	beheer en admin.	totaal 2017	begroting 2017	totaal 2016
Steun aan St. KCO	3.690.595			3.690.595	1.291.350	1.251.419
Ondersteuning (voormalig) personeelsleden KCO	6.000			6.000	5.000	5.950
Bijeenkomsten/ werving particulieren		118.657		118.657	86.000	119.596
Wervingskosten RCO House		36.546		36.546	146.750	159.763
Bijeenkomsten/werving de Salon		72.696		72.696	56.000	43.861
Wervingskosten Buitenlandse Vrienden		64.557		64.557	64.000	64.471
Wervingskosten Sponsors		681.857		681.857	0	642.929
Publiciteit		4.813		4.813	6.000	1.235
Uitvoeringskosten						
<i>Salaris</i>	242.632	242.632	53.918 *	539.182	330.941	426.269
<i>Sociale lasten</i>	32.335	32.335	7.185 *	71.855	39.382	44.775
<i>Pensioenlasten</i>	31.274	31.274	6.950 *	69.497	43.121	37.064
<i>Overige personeelskosten</i>	36.670	36.670	8.149 *	81.490	24.000	51.564
<i>Kantoorkosten</i>	31.779	31.779	7.062 *	70.621	68.000	120.828
<i>Bestuur/afd. e.d.</i>	514	514	114	1.143	1.000	820
<i>Databeheer</i>	0	87	0	87	2.000	197
Overige algemene kosten:						
<i>Notariskosten</i>	0	7.001	0	7.001	8.000	3.973
Totaal uitvoeringskosten	375.205	382.292	83.379	840.876	516.444	685.490
TOTAAL	4.071.800	1.361.418	83.379	5.516.596	2.171.544	2.974.714

* Van de salariskosten en kantoorkosten is 45% bestemd voor het beheer van de collectie muziekinstrumenten, 45% is besteed aan fondsenwerving en 10% is besteed aan algemene beheer- en administratiekosten. De uitvoeringskosten waren hoger dan begroot vanwege toevoeging van de afdeling Corporate Sponsoring en vanwege wisseling van personeel en bijbehorende wervingskosten.

6. Saldo financiële baten en lasten

SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
	2017	begroting 2017	2016
Inkomsten effectenportefeuille	278.830	150.000	288.022
Koers- en valutaresultaat effecten	583.214	0	416.833
Rente liquide middelen (bank- en spaarrekeningen)	1.419	0	4.673
	863.463	150.000	709.528
Kosten van beleggingen	-68.054	-70.000	-64.497
Overige bankkosten	-1.146	-1.000	-913
TOTAAL SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	794.264	79.000	644.118

De baten uit beleggingen worden prudent begroot. De stijging ten opzichte van vorig jaar wordt vooral verklaard door koersstijgingen. De rente op spaartegoeden daalde evenals voorgaand jaar. De met de beleggingen samenhangende kosten bedroegen in 2017 € 68.054. Dit is een toename van € 3.557 ten opzichte van 2016. Deze stijging wordt verklaard door de toename van de waarde van de beleggingen vanaf eind 2016.

PERSONEEL			
	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
Gemiddeld aantal personeelsleden	7,5	7,5	4,4
Totaal bezoldiging bestuurders en toezichthouders	0	0	0
Leningen, voorschotten en garanties verstrekt aan bestuurders en toezichthouders	0	0	0

De Stichting heeft geen werknemers in dienst. Het personeel wordt doorbelast vanuit Stichting Koninklijk Concertgebouworkest.

Verbonden partijen

A. Stichting Koninklijk Concertgebouworkest (KCO)

Aard der activiteiten

De Stichting stelt zich ten doel de bevordering van de Nederlandse muziekcultuur door het in stand houden van het Koninklijk Concertgebouworkest en het doen geven van muziekkuitvoeringen door dit orkest, alsmede door alle andere aan dit doel dienstige wettelijke middelen.

Prestaties door KCO

- administratieve dienstverlening (om niet)
- het verzekeren van de ter beschikking gestelde instrumenten
- het tegen vergoeding ter beschikking stellen van personeel

Prestaties jegens KCO

- het tegen vergoeding ter beschikking stellen van haar instrumenten aan de leden van het Koninklijk Concertgebouworkest
- het bijeenbrengen van gelden ten behoeve van het doel van het KCO

B. Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest

Aard der activiteiten

De stichting heeft ten doel het houden, beheren en exploiteren van registergoederen ten behoeve van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Prestaties door de Stichting Beheer Vastgoed

- het vanaf eind 2018 beschikbaar stellen van kantoorruimtes, oefenruimtes en een ensemblezaal voor musici van het Koninklijk Concertgebouworkest

Prestaties jegens de Stichting Beheer Vastgoed

- 86 - het bijeenbrengen van gelden ten behoeve van het doel van de Stichting Beheer Vastgoed

Overige gegevens

1. Bestemming resultaat

Het saldo van baten en lasten bedraagt € 1.472.042 en de bestemming van dit resultaat is als volgt:

Besteedbaar vermogen	
Reserve als bron van inkomsten	405.040
Vastgelegd vermogen	
Fonds activa doelstelling	694.016
Fonds op Naam	218.802
Fonds RCO House	154.185
TOTAAL	1.472.042

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlagen.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 14 maart 2018

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:
J.J.H.G. Stengs RA en K. Ait Boukdir RA

BEGROTING 2018

Bijlage 1

BEGROTING	2017	realisatie 2017	2018
FONDSENWERVING			
Baten uit eigen fondsenwerving			
Donaties, giften en schenkingen	1.418.850	1.608.812	1.784.692
Donaties, giften en schenkingen m.b.t. RCO House	2.000.000	1.873.405	3.000.000
Legaten	40.000	330.787	50.000
Nalatenschappen	160.000	129.102	200.000
De Salon	197.500	159.167	190.000
Sponsorcontracten	0	1.812.924	1.510.888
Andere organisaties zonder winststreven	85.000	215.178	355.000
	3.901.350	6.129.375	7.090.580
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten			
Opbrengst verhuur instrumenten	65.000	65.000	65.000
Som der baten	3.966.350	6.194.375	7.155.580
LASTEN			
Besteed aan doelstelling			
Steun aan St. Koninklijk Concertgebouworkest	1.291.350	3.690.595	5.715.096
Ondersteuning (voormalig) personeelsleden	5.000	6.000	5.000
Stichting Koninklijk Concertgebouworkest			
Uitvoeringskosten besteed aan doelstelling	202.050	375.205	355.182
Uitvoeringskosten RCO House	25.850	0	63.450
	1.524.250	4.071.800	6.138.728
Wervingskosten	10,8%	21,6%	12,6%
<i>Kosten eigen fondsenwerving</i>			
(In)directe verwervingskosten	212.000	942.580	535.241
Wervingskosten RCO House	146.750	36.546	141.950
Uitvoeringskosten	210.050	382.292	355.182
Uitvoeringskosten RCO House	27.850	0	71.450
	596.650	1.361.418	1.103.823
Kosten beheer en administratie	44.900	83.379	78.929
Kosten beheer en administratie RCO House	5.744		14.100
Kosten beheer en administratie	50.644	83.379	93.029
Som der lasten	2.171.544	5.516.596	7.335.580
Saldo voor financiële baten en lasten	1.794.806	677.778	-180.000
Rente, dividenden en koersresultaten	150.000	863.463	250.000
Kosten van beleggingen	-70.000	-68.054	-70.000
Overige bankkosten	-1.000	-1.146	0
Saldo financiële baten en lasten	79.000	794.264	180.000
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	1.873.806	1.472.042	0

OVERSCHOT IS TOEGEVOEGD/ONTTROKKEN AAN:	2017	realisatie 2017	2018
Vrij besteedbaar vermogen	pm	405.040	pm
<i>Vastgelegd vermogen:</i>			
Fonds activa doelstelling	pm	694.016	pm
Fonds op naam	pm	218.802	pm
Overige bestemmingsfondsen	pm	154.185	pm
TOTAAL	0	1.472.042	0

Academisten Koen Stapert (l) en Carlos Ferreira tijdens een presentatie van huiscomponist Detlev Glanert

SPECIFICATIE BEGROTING	2017	realisatie 2017	2018
Donaties, giften en schenkingen			
Gouden Gilde: Periodieke schenkingen	433.643	444.275	435.032
Gouden Gilde: Eenmalige giften	117.500	162.776	20.000
Fondsen op Naam	168.600	175.200	99.000
Donaties t.b.v. Academie (geen fonds)	53.000	52.250	53.000
Diversen (t.b.v. instrumenten en dergelijke)	656.107	630.041	1.177.660
	1.428.850	1.464.542	1.784.692
Steun aan St. Kon. Concertgebouworkest			
Afschrijving instrumenten	55.000	65.288	55.000
Premie verzekeringen instrumenten	124.000	117.149	124.000
Onderhoud instrumenten	32.000	143.588	62.000
Ontwikkeling musici / De Orkestacademie	191.000	189.000	198.500
Bestedingen Fonds voor educatieve activiteiten (N.N.)	5.000	5.000	7.500
Bestedingen Fonds voor educatieve activiteiten (N.N.)	4.000	3.500	4.000
Bestedingen Bernard Haitink Fonds	5.000	10.000	13.200
Bestedingen Willem Mengelberg Fonds	10.000	6.220	10.000
Bestedingen Christiaan Vlek Fonds	7.500	6.169	7.500
Bestedingen van Ees - Havenstein Fonds	0	0	0
Bestedingen Jacobson Fonds	10.000	5.800	10.000
Bestedingen Els Mosler Fonds	10.000	6.000	35.000
Bestedingen Willem en Wilhelmina Bouwes Fonds	1.500	3.000	3.000
Bestedingen Irwan Rachman Fonds	10.000	50.000	10.000
Bestedingen Für Elise Fonds	0	0	0
Bestedingen Huib Kersten Fonds	5.000	2.500	5.000
Bestedingen De Witt Wijnen Fonds	5.000	0	5.000
Bestedingen Hester Maria van Kralingen Fonds	7.500	8.000	5.000
Bestedingen Pan Fonds	2.500	5.632	5.000
Bestedingen Alfred Nijkerk Fonds	4000	0	10.000
Bestedingen Frances Fonds	10.000	25.000	20.000
Bestedingen CS Fonds	1.700	2.250	1.700
Bestedingen 'Het Mozart Genootschap'	25.000	10.000	10.000
Bestedingen Kondrashin Fonds	2.500	10.000	10.000
Bestedingen Sjoerd van den Berg Fonds...	6.825	2.500	2.500
Bestedingen Ben Pauw Fonds	6.825	2.710	2.500
Bestedingen Greta Steneker - van der Drift Fonds	0	0	0
Bestedingen Burgerhout Fonds	0	1.500	5.500
Bestedingen Reni en Egon Mosler Fonds	0	0	6.000
Bestedingen Mr. Cornelis Roozen Fonds	0	15.000	15.000
Bestedingen RCO inzake sponsorcontracten	0	926.151	1.068.145
Bestedingen RCO House	0	1.750.000	2.709.051
Bestedingen Belgische Vrienden	0	25.000	0
Bestedingen overig:	2000	3.696	2.500
Overige bijdragen aan familieconcerten, educatieve- en artistieke projecten	622.500	267.442	1.162.500
Bijdrage aan automatiseringskosten (CRM-systeem)	25.000	22.500	30.000
RCO Universe	100.000	0	100.000
	1.291.350	3.690.595	5.715.096
Ondersteuning (voormalig) personeelsleden KCO			
Kerstgeschenk gepensioneerden/representatie	5.000	6.000	5.000
Uitvoeringskosten besteed aan doelstelling	227.900	375.205	418.632
TOTAAL BESTEED AAN DOELSTELLING	1.524.250	4.071.800	6.138.728

Marc Daniel van Biemen tijdens RCO Club Night in de Sugarfactory in Amsterdam

SPECIFICATIE UITVOERINGSKOSTEN EN SALARISKOSTEN BEHEER MUZIEKINSTRUMENTEN**Begroting 2017****Verdeling uitvoeringskosten**

	doelstelling steun KCO	fondsenwerving	beheer en administratie
Salaris	148.923	148.923	33.094
Sociale lasten	17.722	17.722	3.938
Pensioenlasten	19.404	19.404	4.312
Overige personeelskosten	10.800	10.800	2.400
Reis-/verblijfkosten			
<i>Huisvestingskosten</i>			
Kantoorkosten	30.600	30.600	6.800
Bestuur/afd. e.d.	450	450	100
Databeheer		2.000	
<i>Overige algemene kosten</i>			
Notariskosten		8.000	
Kosten beleggingen			
	227.900	237.900	50.644

Realisatie 2017**Verdeling uitvoeringskosten**

	doelstelling steun KCO	fondsenwerving	beheer en administratie
Salaris	242.632	242.632	53.918
Sociale lasten	32.335	32.335	7.185
Pensioenlasten	31.274	31.274	6.950
Overige personeelskosten	36.670	36.670	8.149
Reis-/verblijfkosten			
<i>Huisvestingskosten</i>			
Kantoorkosten	31.779	31.779	7.062
Bestuur/afd. e.d.	514	514	114
Databeheer		87	
<i>Overige algemene kosten</i>			
Notariskosten		7.001	
Kosten beleggingen			
	375.205	382.292	83.379

Begroting 2018**Verdeling uitvoeringskosten**

	doelstelling steun KCO	fondsenwerving	beheer en administratie
Salaris	279.955	279.955	62.212
Sociale lasten	32.475	32.475	7.217
Pensioenlasten	45.633	45.633	10.141
Overige personeelskosten	29.520	29.520	6.560
Reis-/verblijfkosten			
<i>Huisvestingskosten</i>			
Kantoorkosten	30.600	30.600	6.800
Bestuur/afd. e.d.	450	450	100
Databeheer		0	
<i>Overige algemene kosten</i>			
Notariskosten		8.000	
Kosten beleggingen			
	418.632	426.632	93.029

ROOSTER VAN AFTREDEN BESTUURSLEDEN

Bijlage 2

bestuursleden	aangetreden	herbenoeming	2e termijn	aftreden
F. van Westerloo	12-03-2014	2018	2022	2026
E. Lens	22-04-2008	2012	2016	2017
N. van Berge	17-10-2006	2010	2014	2018
M. Bakker	18-04-2006	2010	2014	2018
H. Kersten	02-03-2010	2014	2018	2022
J. Raes	04-06-2011	2015	2019	2023
H. Rubingh	19-01-2015	2019	2023	2027
A. Nijboer	29-09-2015	2019	2023	2027
J. van der Steen	29-09-2015	2019	2023	2027

Lijn 4 met RCO bestikking ter promotie van seizoen 2017/2018

Het Koninklijk Concertgebouworkest

Daniele Gatti, chef-dirigent

Bernard Haitink, eredirigent

Mariss Jansons, conductor emeritus

Riccardo Chailly, conductor emeritus

Directie in 2017

Jan Raes, algemeen directeur

Joel Ethan Fried, artistiek directeur

David Bazan, zakelijk directeur

SCHENKERS EN CORPORATE PARTNERS

Gouden Gilde

De heer A.G.S. Abraham / De heer en mevrouw Abram / De heer en mevrouw J. van Aken / Mevrouw dr. M.W.M. Akkerman-Zaalberg van Zelst / De heer P.G. Alferink en de heer J.P.F. Sjoukes / Mevrouw H.A.J.M. van Alphen-Slooff / De heer J.K. van Andel en de heer P.G.B. van Delden / Mevrouw T.S. Alpherts / De heer en mevrouw Ankersmit-Taminiau / Mevrouw Van Asperen de Boer / De heer drs. E. Asscher

De heer S. van der Baan / De heer mr. C.B. Baard / Ted en Christine Baijings / Mevrouw M.C. Bakker / De heer en mevrouw J.M. Balm / Mevrouw M.G.W. Balster / De heer mr. F.A.W. Bannier / Mevrouw J.B.L. Bannier / Mevrouw J.K. von Bartheldter Borg / De heer prof. dr. J. Bausch / Nathalie en Edwin van de Beek-Aalbers / De heer en mevrouw Van de Beek-Bomgaars / De heer H.F. op de Beek / Carola Beelaerts van Blokland / M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting / Pauline Beelaerts en Coen Teulings / De heer en mevrouw Van Beest-Blaauw / De heer en mevrouw Bekouw-Ellis / Belpoort Familienstiftung / Baron en barones Bentinck van Schoonheten-Elink Schuurman / Sjoerd van den Berg Fonds / Mevrouw mr. A.A. (Nollie) van Berge / Loes en Evert van den Bergh / De heer en mevrouw Beyer-Lazonder / Mevrouw C.I.Th. Bierlaagh-Lucas / De heer J.N.K. Bierman / De heer dr. Gert Bindels / Treeske Blase / De heer en mevrouw Blekxtoon-Schröder / Mevrouw E. Blokker-Verwer / i.m. De heer L. Blom / Mevrouw A. de Bock-Asscher / Kees de Boer / Mevrouw M.A.M. Boerten Hagen / Stichting Boerboom den Daas / De heer en mevrouw Boersma-Hulshoff / Pieter J. Bogaers / De heer en mevrouw Boll-Kruseman / Mevrouw E.E.C. Bonmeier / de heer C. Boonstra / Boonstra & Hogewoning, personeel en organisatie / De heer W.F. Boonstra / Mevrouw D.E. Booster-Brinkhorst / Mevrouw H.N.L. Boreel-van Riemsdijk / De heer drs. F. Bos / De heer en mevrouw Ten Bosch-Blase / Willem en Wilhelmina Bouwes Fonds / Mevrouw C.M.J. Brian / Dolf en Antoinetty van den Brink / R.B.A. van den Brink / De heer en mevrouw Van den Broecke-Roos / Robert Broekema en Frank Rövekamp / De heer en mevrouw Broekers-Knol / Els Broeksma-van Capelle / P.I. Broertjes en Ph.J. Korthals Altes / The honorable Charles N. Brower / De heer en mevrouw J.J.Th. Brugman / Dick en Thelma de Bruin / M.A. Bruijn-Bronkhorst / De heer en mevrouw De Bruin-Heijn / De heer H.B. Buddenböhmer / Annemarie en Frederik Buijn-Buissink / De heer en mevrouw Burgers-Kroon / De heer en mevrouw Buurke-Kruseman

De heer en mevrouw Citroen- Van Dorsser / De heer drs. A.J.M.M. van Cleef / Barones Collot d'Escury-Ledeboer / De heer en mevrouw J.H. Coops / Mevrouw drs. M. Couperus / Dierik Cras en Vera Arnoldus / Gerben en Carolien Creutzberg-van de Zande

Barend en Jacqueline Dam-Oskam / De heer en mevrouw Delprat-Tromp / Mevrouw G.J.M. Derksen / De Roedel, executives and lifecoaching / Louise van Deth / De heer en mevrouw Van Deth-Ruys / De heer mr. C.J.E. Dijk / Jan Dijker en Marijke Veldhuis / Mevrouw J. Dijkgraaf / De heer J.M. Dirkwager / Paul van Ditzhuyzen / De heer J.L. Docter / De heer ir. J.D. Doets / Loes en Egbert Dommering-van Rongen / De heer en mevrouw Donders-Rohling / Rick en Marga Donehoo / De heer en mevrouw Doodeheefver-Philips / Stichting Douglas Kane Fonds / Mevrouw M.G.J. Douqué-Hooghienstra / Berend Jan Drijber / Mevrouw Den Dulk-Kijlstra

De heer drs. F.A. Eekels / Familie van Ees-Havenstein Fonds / De heer ir. Hans van Egmond / Frank Eijken / Stichting Elise Mathilde Fonds / Hans en Carine Elsenburg-Swinkels / Siebe van Elsloo en Mirjam van Elsloo-Dizij / De heer en mevrouw Eskes-Nijhuis / Anique Esser / Mevrouw mr. D.C.C. van Everdingen en de heer A.E.D.M. van Thiel

Arthur Fischer / Mevrouw M.F. Fentener van Vlissingen / De heer R.A. Francken / De heer en mevrouw Franssen-Van den Berg / De heer en mevrouw H. Franssen / De heer en mevrouw Frese-Schreinemacher

Marry de Gaay Fortman / Mevrouw H.T.G. von der Gablentz-Blanche Koelensmid / Robert van Galen / Mevrouw mr. M.B. Geeris-Vehmeyer / Mevrouw M.M.A. van de Geijn-Verhoeven / De heer en mevrouw Gelling-Kuiper / Mevrouw P.M. Gerritsma-Hogeweg / De heer F.N.W.M. Gianotten / De heer mr. M.J.E.G. de Gier / De heer J.H.R. van Ginkel / Mevrouw M.J. Glasz-Koerts / Pauline Glazener / Marguerite Goldschmeding / Mevrouw J.A. van Gool-Slot / Mevrouw E.S.M. Granpré Molière / De heer en mevrouw Gransberg-Hin / De heer en mevrouw Grimm-Van der Veen / De heer en mevrouw Groenteman-Biederman / Annelies en Klaus Groot / De heer en mevrouw Guépin-Cath

Joost de Haan / De heer ds. W.A. Hage / De heer en mevrouw Hagenbeek-Schneidinger / De heer B. Haitink / De heer en mevrouw Han-Crebolder / De heer A. Hartman / Saskia en Jorrit Hartmans / Mevrouw G.M.T. Harink en de heer M.F. Scholten / Hans den Hartog / De heer A.Ph.J. de Haseth Möller / Annelies en Renze Hasper-Heidstra / De heer mr. R.R. Hazewinkel / Stichting K.F. Hein Fonds / De heer en mevrouw Hendrikse-Groeneveld / Rob en Frances Hendriks-van der Weijden / De heer en mevrouw Hendrikse-De Vries / Hilda Hendrikse-Dijkstra / De heer en mevrouw Hengeveld-Brand / De heer drs. W.C. Hermans / Mevrouw Van Heukelum Stuijt-Van Baren / Mevrouw ir. H.C.M. Heyning / Lodewijk en Diana Hijmans van den Bergh-Loudon / Mevrouw drs. C.M.L. Hijmans van den Bergh / De heer G.E.W. van Hille / De heer J.P. van Hilten / Amsterdam Hilton / De heer T. Hirasawa / De heer mr. P.A.E.M. Hochtin Boes / De heer en mevrouw Hoeffelman-Van der Linde / Jelleke en Rolf Hof / Mevrouw K. Hoff / De heer en mevrouw Hofland-Bos / De heer en mevrouw d'Hollosy-Van Rappard / De heer J.B.P. Hoogeboom / De heer drs. H.N. Hoogendonk / Mevrouw E.J.M. Horbach / Kees ter Horst / De heer dr. S. van Houten / Björn en Astrid van Hugten / De heer H.M.M. van Hugten / De heer en mevrouw Huibregtsen-Wilton / Johan Huisman / De heer P.D. Huizer / De heer en mevrouw Hustinx-Van Acker / Mevrouw T. Hylkema-Nielsen Kolding

De heer en mevrouw Idenburg-De Savornin Lohman / Ruth en Reinoud van Leperen / De heer K. Ijff / IMC Financial markets & asset management

De heer en mevrouw Van der Jagt-De Haan / De heer drs. J.H.C. Jansen en mevrouw J.A.S. Jansen-Coppens / De heer W.N.R. Janssen / Mevrouw H.M. Jensema-de Jongh / De heer en mevrouw De Jongh-De Bois / Menno Jonker en Frits Spangenberg / Kay en Michiel Josephus Jitta / De heer H.O. Juda

Mevrouw I.S. Kaars Sypsteyn-Vossenaar / De heer en mevrouw Kalff-Götzen / Jan Kalff / A.G. Kammerer / De heer en mevrouw Kamp-Heldring / Mevrouw M.A. van de Kamp-Baradel / Jonkheer mr. J.D. en mevrouw D.A. van Karnebeek-van Roijen / Mevrouw mr. Y.E. Kastein / De heer en mevrouw Kat-Goudsmit / Jan de Kater / Anton van Kempen en Klaartje Staghouwer / Paul Kenninck / De heer en mevrouw Kenter-Borgman / Kerckhoff Adviseurs / Huib Kersten Fonds / De heer en mevrouw Ket-Van Steenbergen / De heer en mevrouw Kievit-Westerduin / Mevrouw C.H. Kingma-Gorter / De heer mr. Ph.C. Kleyn van Willigen / De heer en mevrouw Knappert-Rahusen / De heer en mevrouw Koemans-Van Nieuwkerk / De heer en mevrouw J.E. Koenders / De heer en mevrouw Kohnstamm-Bodenhausen / De heer mr. E.F.M. Kok / Louis en Julie van de Kooij-van Lith / De heer R.G.W. Kooijman / De heer dr. G.A. Kool / De heer A.P.J. Koomen en mevrouw C.M.L. Koomen-de Wit / Krammer's Handelmaatschappij BV / De heer en mevrouw J.C. Koster / De heer en mevrouw Koster-Herz / In Memoriam Hester Maria van Kralingen Fonds / Gérard Krouwels / Joost Ch.L. Kuiper

Barbara van der Laan-Ruding / De heer dr. P.J.M van Laarhoven / Anton en Marianne van der Lande / Hans en Margret Langemeijer-Hartung / De heer R. Langstraat / De heer en mevrouw Van Lede-Quarles van Ufford / i.m. Oscar van Leer / De heer en mevrouw De Leeuw-Krekels / Mevrouw M. van der Lelie / De heer en mevrouw

Lenterman-Van Diemen / De heer en mevrouw M.A. Lewis / De heer drs. J.W. van der Linden / De heer en mevrouw Lindenbergh-Sluis / Enna H.W. van Lingen / Mevrouw I.E.E. van Lippe-Biesterfeld / De heer en mevrouw Van Lith-Dumont / De heer en mevrouw Van Litsenburg-Van Royen / De heer mr. J.W. Loot / Jonkheer mr. A.A. Loudon / Mevrouw mr. E.J. Louwe Kooijmans-van der Sluijs en mevrouw mr. A.M.E. van der Sluijs-Louwe Kooijmans / De heer en mevrouw Lugt-Rethans / De heer drs. Paul J.H.M. Luijten / Familie Lukowski de heer R.J. van der Maal / De heer dr. H.R.E. van Maanen / De heer en mevrouw J. Manheim / De heer De Mare / De heer en mevrouw Van Marle-Crommelin / Marion's Kinderfonds / Mazars Paardekooper Hoffman / De heer en mevrouw G.A. May / Familie Meerstadt / F.W.J. Meijer / M.R. Meilink / De heer mr. R.H. Meppelink / De heer en mevrouw De Meulemeester / De heer mr. A.A. Meurer en mevrouw J.B.L. Bannier / De heer en mevrouw Mispelblom Beijer-Graafland / Jonkheer en mevrouw Mock-de Bruyn / Jaap en Ria Möhle-Hulleman / Rose-Marie en Eijk de Mol van Otterloo / Mevrouw M.J.M. Molenschot-Philips / Moutaigne bv / Mevrouw E.R. Mosler-Reiss / Kees Mout / De heer en mevrouw Muller-Van de Leuv / De heer en mevrouw Muller-Bergsma / Mevrouw B.J. Muller-Voors / Stichting Mundo Crastino Meliori / De heer en mevrouw Munnig Schmidt-Neubauer De heer A.H.J. Naber / Louise Nanning / Ton en Anne-Miek Nelissen-Hanssen / De heer mr. Th.A. van Nierop / De heer en mevrouw Van Nieuwenhuizen-Van Wessum / De heer en mevrouw Nieuwland / De heer A.F. Nijkerk / Lauren en Richard Nijkerk / Eveline Nikkels De heer P. Oldenhove en mevrouw W.R. Stocks / Hotel Okura Amsterdam / De heer en mevrouw L. Ooms-Komst / Rob en Marijke van Oordt-Jones / Frank en Raya Oranje-Jorna / Mevrouw I. Ort-Thal Larsen / De heer dr. G.J. Oudemans / M.J.E. Overberg / De heer en mevrouw Overberg-Geesink / Jochem en Saskia Overbosch / De heer E.J. Overkamp en mevrouw A.J.A. Verhoog Pan Fonds / Ben Pauw Fonds / De heer P. Pavlov / Bart Peek / De heer en mevrouw Peet-Hartman / De heer en mevrouw W.L. Peeters / Mevrouw M.W. de Peijper-Pieksma / De heer en mevrouw Pekelharing-De Planque / Babs Persoons / De heer en mevrouw Peters-Asberg / De heer en mevrouw Piek-Den Hartog / De heer en mevrouw Van der Pol-Schuurman / De heer en mevrouw Polet-Trouwborst / Mevrouw N.P. de Pont / Mevrouw A. Posch-Holties / Hans Pot en Ronald Koning / Mevrouw mr. A.M. Prins-Jansen / De heer en mevrouw Prior-Russel / De heer dr. P. Provó Kluit Jan en Cissy Raaijmakers / Irwan Rachman Fonds / De heer J. Raes / mevrouw G. Rahusen-Ankersmit / Peter Rauwerda / De heer B.L.P. van Reeken en mevrouw A. van Reeken-Slee / De heer en mevrouw Reeser Cuperus / De heer en mevrouw Reesink-de Vries / Mevrouw M.L. Reesink en de heer Q.A.M. Olsthoorn / Stichting Van Rees-Klatte / De heer en mevrouw Reibestein-Van der Brug / De heer W. Rekveld / P.S.A. Renaud / Ribbink van den Hoek Familiestichting / De heer en mevrouw Ribourdouille-Bakker / De heer J.P.M. Richter en de heer B.P. Schuurman / Truus und Gerrit van Riemsdijk Stiftung / De heer A.N. Rietveld / de heer H.A. van Rijbroek / Mevrouw P. Röell-Heering / De heer en mevrouw De Roever-Van Stalborch / De heer en mevrouw Rogaar-Burlage / De heer en mevrouw W. de Rooij / De heer en mevrouw Van Rooijen-Buchwald / De heer en mevrouw Roorda-Avis / De heer en mevrouw Roos-Bruinse / De heer Rosen Jacobson en mevrouw Kellermann / De heer en mevrouw Rote-De Raad / De heer H.M. Roukema / Sebald en Annet van Royen / Onno en Renée Ruding - Hekking / De heer mr. J.W.M. Russell / De heer mr. Ch.W. le Rütte De heer en mevrouw Samsom-Schalekamp / Mevrouw Sandberg-Praetorius / De heer en mevrouw Sanders-Ten Holte / Miep Schalekamp-Kruseman / De heer en mevrouw Van Schaik-Colijn / Gabbe en Haas Scheltema-Hekking / Mevrouw A.C. Schendstok-Stradmeijer / De heer W.E. Scherpenhuijsen Rom / De heer en mevrouw Schipper-Hofman / Mevrouw C.N. Schipper-Maarse / Mevrouw A.M. Scholten van Aschat-Sillem / Familie Schölvinc / De heer ir. H. Schoone / De heer en mevrouw Van der Schoot-Van Voorst / Familie Van Schooten-Glasz / De heer en mevrouw Schraven-Swart / Mevrouw C. A. Schreuders-Bais / De heer en mevrouw Schreve-Brinkman / Mevrouw drs. C.W.M. Schunck / Mevrouw Schutte-van der Marel / De heer mr. S.F. Schütz / K.B.C. Securities / Mevrouw T. Sellmeijer / De heer drs. P.F. Segaar / De heer en mevrouw Sellmeijer-Van Piggelen / De heer P.H. van Setten / De heer en mevrouw Sibinga Mulder-Gevaerts / Corinne Sieger / De heer ir. R.W. Siemers / De heer en mevrouw Sigmond-Verhelst / Feike en Inge Sijbesma / De heer A.J. Simons / De heer R.C. Slagboom / Paul en Jetty Sleurink-Algra / Donata Smit-Ernsting / J. Smit en drs. K.G. Smit-Schulting / De heer en mevrouw Snoeck-Duymaer van Twist / Albert-Jan van Soelen / De heer en mevrouw Soeteman-Reijnen / Hans Speth en Yasuko Speth-Okumura / Marijke van Sprang-Kamstra / De heer en mevrouw Staartjes-Mosler, Victor en Oscar Staartjes / De heer R. Starreveld / Mozes A. Staszewski / Annelies van der Steen / Greta Steneker-van der Drift Fonds / De heer en mevrouw dr. P. Stevens / Willem Stevens / De heer en mevrouw Stomps-Schokking / De heer en mevrouw Storm-Boender / De heer dr. H.C. van Straaten / Julienne Straatman / Stichting K.F. Hein Fonds / Mevrouw M.A. Stubbé-Butôt / De heer en mevrouw Stuurman-De Groot / Mevrouw drs. M. van Suchtelen-van Hattum / Tom en Yvonne de Swaan / Mienke Swarttouw-Schaberg / De heer en mevrouw Sweerts-Schroeders i.m. De heer mr. B.B. Tabingh Suermondt / De heer W.E.M. Strijbos / Martin Taphoorn / de heer A.P. Tegelaers / De heer en mevrouw Tervoort - Emons / De heer en mevrouw Terwogt-Van Asbeck / Rijnhard en Elsbeth van Tets / De heer en mevrouw Thate-Verloop / Ferry Theunisse / De heer K.B. Thio / Stichting Thurkowfonds / Mevrouw M. van Tongeren / De heer en mevrouw W.J.M. Thywissen / De heer H.D. Tjeenk Willink / De heer en mevrouw Tjepkema-Simmer / Pitt Treumann / L. van Trotsenburg / De heer G.J. Turk / Bert en Maria Twaalfhoven Anton Valk / De heer en mevrouw Vanderbroeck-Finot / De heer ir. M.C. van Veen en mevrouw dr. A.G. Leemhuis / Jeroen en Mariëtte van der Veer / Annemie en Hans van der Ven / Prof.dr. René H.M. Verheijen & Daniel J. van Tonder, M. Arch. / Prof. dr. F.W.A. Verheugt / De heer R. Verkroost / De heer en mevrouw Verloop-Gülcher / Mevrouw F.W. Verloop / De heer A.H. Vermaas / De heer C.A.P. Vermeulen / In Memoriam Sophia J. Vermeulen-Brauckman / Mevrouw D.J. Vermeulen en de heer M.H. Steltenpool / Mevrouw I. van Verschuer / Mevrouw E.M.W. Verwiel-Ploem / De heer en mevrouw Vigeveno-Smits / De heer F.A.M. de Vilder / Mevrouw J.M. de Vilder-van der Lande / Fréan Visscher / De heer mr. A.J. Visser / Marianne de Visser / Christiaan Vlek Fonds / De heer en mevrouw Vlek-Peek / De heer J.C.M. Vogten / De heer en mevrouw Volkers-Bonkes / De heer mr. T.H. van Voorst Vader / De heer P.R. Vos / De heer en mevrouw Vossepoel-Peters / De heer en mevrouw De Vreeze-Oostvogel / De heer mr. D.P. de Vries / Kees de Vries / De heer en mevrouw De Vries Lentsch-Kostense / Familie Vrind-Dudok de Wit / Hans Vroom / VSB Fonds / Mevrouw J.H.J. Vuursteen-Prong De heer en mevrouw Wajer-Koot / Mevrouw H.C. Warners-Gastkemper / De heer mr. R.L. van de Water / De heer en mevrouw Weck-Van den Assem / De heer J.G.E. Weerts / De heer R.M.F. van der Weiden / De heer dr. D.M.N. van Wensveen / Elise Wessels / Fons en Henny van Westerloo / Maud en Willem Wiarda-Hansen / Helen Wieringa / De heer N.M. Wierper / Cora & Dolpff Wigbers / De heer en mevrouw Van Wijk-Koehoorn / Herma en Quinten de Wijn / De heer en mevrouw Wijnand-De Jong / Mevrouw G.A.L. Wijnands-van der Lande / Jaap en Yolande Willeumier-Alberdingk Thijm / De heer en mevrouw De Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven / Mevrouw L.A.C.M. Witteman-van Meerwijk / Mevrouw Y.M. Wortelboer / De heer en mevrouw Woudstra-Hilsum / Jonkheer en mevrouw Van der Wyck-Wolf Martine J. Zoethout en René Vetkamp / De heer en mevrouw Zuidam-Van Middelkoop / Mevrouw Zurel (Amsterdam) / Lily en Hans Zwarts / Jaap van Zweden / Mevrouw N.H. Zweerts en de heer H. Otten en anonieme schenkers.

Fondsen

Ammodo / Art Mentor Foundation Lucerne / Schweizer Mengelberg Stiftung / Zadelhoff Fonds / Fiep Westendorp Fonds

Global Friends

Mrs P. Ashley / Mr K. Bagijn / Mr and Mrs F. Bovagnet / De Heer Matthijs de Clercq / Emmanuèle and Stanislas Cozon / Ambassador Fay Hartog-Levin (Ret.) / Mrs V. Judels / Mr L. van den Acker and Mrs P. Kroes / Mr and Mrs M. Ksoll / Mr U. Van der Linden / Mrs I. Méjanès / Mr R. Minderhout / Mr P. Misteli / Mr and Mrs E. de Mol van Otterloo / Lauren and Richard Nijkerk / Mrs M. Oosterhout / Mr and Mrs John A. Pirovano / Mr and Mrs J.M. de Royere / Mr and Mrs R. Scherpenhuijsen Rom / Mrs M.J.C. Schillings / Mr S.H. Schmidt & Mrs. M. van der Zanden / Dr J. von Schorlemer / Mr & Mrs H. Schwartz / Mr and Mrs A. Terwisscha van Scheltinga / Mr and Mrs W. vanden Heuvel / Mr. W. Kooyker and Mw. J. Corrente / Dr. Axel and Sonja Wieandt / Mr P. Wisselink / Wies Verstraeten and Harmen Zeven en anonieme schenkers

Belgische Vrienden

De Heer en Mevrouw Alphons Brenninkmeijer / Mr and Mrs P. Callens / Mr and Mrs L. Carbonez / Mr and Mrs E. Carbonez - Wijnen / Mr & Mrs C. Convent / Mr and Mrs E. Dams / Mr and Mrs F. de Nerée tot Babberich / Mr and Mrs H. Descheemaeker / Mr and Mrs E. Ter Hark / Mr L. Hendrikk / Mr and Mrs B. Henny / Mr and Mrs M. Hooijmaaijer / Mr R.M. Kuijpers / Mr and Mrs A. van der Lande / Mr and Mrs van der Mersch-Doyer / De heer en mevrouw Nieuwenhuis-François / Mr B. Woronoff / Mr and Mrs V. Zwart en anonieme schenkers

Schenkers RCO House Schenkingen t/m 31 december 2017 vanaf € 5.000

Art Mentor Foundation Lucerne / Bommel van der Bend en Rian Kalden / Stichting Benevolentia / Prof. Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk / L.D. de Bièvre / Mevrouw E. Blokker-Verwer / De heer N. de Boer en mevrouw M.L. de Boer / Onno en Angela den Boer / The Brook Foundation / Dick en Thelma de Bruin / Jan Willem Cramer en Ellen Cramer-de Jong / Dierik Cras en Vera Arnoldus / Paul en Anet Cronheim / Annie Doeksen Stichting / Rick en Marga Donehoo / Benno van Dongen en Pauline van Dongen-van der Meer / Stichting Elise Mathilde Fonds / De heer en mevrouw Ackermans-Erbe / De heer en mevrouw Eskes-Nijhuis / Louise O. Fresco / Mevrouw M.M.A. van de Geijn-Verhoeven / De heer en mevrouw De Graaff-van Vredenburg / Ralph en Patricia Hamers-van Nimwegen / Hartwig Foundation / De heer en mevrouw Hendrikse-Groeneveld / Lodewijk en Diana Hijmans van den Bergh-Loudon / De heer G.E.W. van Hille / Corrie H. Hindaal / Hinderrustfonds / Jan Willem Hoevers en Klaartje Hissink / De heer en mevrouw Horeman-Kooloos / De heer en mevrouw Van 't Hullenaar-van den Wijngaart / De heer en mevrouw De Jongh-de Bois / De heer en mevrouw Van Karnebeek-Thijssen / De heer J.H. Klees / Berry Kock en Ellen Bouwen / Bas Kuiper / René Kuijten en Cornélie ter Linden / Laaken Asset Management N.V. / Joost en Machteld van Lanschot-van Vloten / De heer en mevrouw Van Lede-Quarles van Ufford / Jeny en Emile Lens-de Vries / Mevrouw I.E.E. van Lippe-Biesterfeld / De heer en mevrouw Van Lith-Dumont / Karin en Jan-Willem Lubbers-Nieuwenhuijs / De heer drs. Paul J.H.M. Luijten / De heer R.J. van der Maal / De heer De Mare / De heer J. de Marez Oyens / De heer en mevrouw Van Marle-Crommelin / De heer en mevrouw G.A. May / Mevrouw J. Meester / Schweizer Mengelberg Stiftung / Merifin Foundation / De heer mr. A.A. Meurer en mevrouw J.B.L. Bannier / Rose-Marie en Eijk de Mol van Otterloo / De heer en mevrouw Mosler-Reiss / Anita Nijboer / Alfred Nijkerk Fonds / Eveline Nikkels / Eelco en Marre Nikkels-Evelein / Tatiana Chopova en Hans Oerlemans / Rob en Marijke van Oordt-Jones / Marc van Opijnen / De heer en mevrouw Peese Binkhorst-Hoffscholte / Kees en June Peijster-de Groot van Embden / Mevrouw A.M. Plate / Geert Potjewijd en Anneke Jansen / Irwan Rachman Fonds / Robert en Marlies Reibestein / Ribbink van den Hoek Familiestichting / De heer en mevrouw Van Roijen-van der Kuip / Yvonne van Rooy / Stichting Mr. Cornelis Roozen Fonds / De heer Rosen Jacobson en mevrouw Kellermann / Onno en Renée Ruding-Hekking / Beate Russell-Sass / Paul Schnabel / Mevrouw G.M.T. Harink en de heer M.F. Scholten / Familie Schölvinck / Mevrouw C.A. Schreuders-Bais / Lisette Schuitemaker / De heer en mevrouw Sibinga Mulder-Gevaerts / Paul en Jetty Sleurink-Algra / Martijn en Agniet Snoep / De heer en mevrouw Spoor-Vermeijlen / Marijke van Sprang-Kamstra / Familie Staal fonds / Mozes A. Staszewski / John en Annelies van der Steen / Wilma van Straalen-Sanderse / Julienne Straatman / Swaenenborgh Stichting / Stichting Tabernaleporis / Technische Unie / Geert Terwindt / De heer ir. M.C. van Veen en mevrouw dr. A.G. Leemhuis / Vereniging 'Het Concertgebouworchest' / Vogelgevang Foundation / Karel en Juliette Vuursteen / De heer mr. R.L. van de Water / De heer dr. D.M.N. van Wensveen / Fons en Henny van Westerloo / Maarten en Marijke van der Weijden-Overmars / Zadelhoff Fonds / Anneke en Charles Zijderveldt / Lily en Hans Zwartz en anonieme schenkers

Schenkers Side by Side

Mevrouw mr. A.A. van Berge / De heer en mevrouw Boll-Kruseman / De heer drs. F. Bos / Willem en Wilhelmina Bouwes Fonds / The honorable Charles N. Brower / Stichting Mundo Crastino Meliori / De heer en mevrouw J.L. Docter / Rick en Marga Donehoo / Berend Jan Drijber / Mevrouw M.M.A. van de Geijn-Verhoeven / De heer R. Langstraat / De heer en mevrouw van Marle-Crommelin / Rose-Marie en Eijk de Mol van Otterloo / Louise Nanning en Paul van Ditzhuyzen / Ton en Anne-Miek Nelissen-Hanssen / De heer B. Rachman en mevrouw M. Kampstra / De heer en mevrouw Rogaar-Burlage / De heer Rosen Jacobson en mevrouw Kellermann / De heer en mevrouw Ruding-Hekking / Mevrouw I. Sandberg-Praetorius / John en Annelies van der Steen / Tabernaleporis Foundation / Rijnhard en Elsbeth van Tets / De heer ir. M.C. van Veen / De heer en mevrouw Verloop-Gülcher / De heer en mevrouw Vigeveno-Smits / Vogelgevang Foundation / Elise Wessels / Fons en Henny van Westerloo / Cora en Dolpff Wigbers en anonieme schenkers.

Colofon

Koninklijk Concertgebouworkest
RCO Foundation
Jacob Obrechtstraat 51 / 1071 KJ Amsterdam
Postbus 78098 / 1070 LP Amsterdam
telefoon 020 305 10 10
bankrekening NL 10 ABNA 0446758906

rcofoundation@concertgebouworkest.nl
www.rcofoundation.nl

eindredactie en tekst

Marije Bosnak

redactie en tekst

Anne Christin Erbe

Rosa van Dijk

Patty Nobrega

Robbert Jan van der Maal

tekstbijdrage

Agnita Menon (pag. 12)

Paul Jansen (pag. 51)

beeld

Peter Tollenaar cover (contrabas van Pierre-Emmanuelle de Maistre)

Renske Vrolijk pag. 7, 8, 11 (*onder*), 13, 17, 24-25, 29, 33, 40, 44,
48-49, 54, 55, 56, 58, 68, 72, 80, 91, 93, 95

Milagro Elstak pag. 20-21, 22, 26, 28, 39, 63 (*boven*), 76

Mladen Pikulic pag. 6, 15, 30, 31, 36, 39, 43, 47

Peter Tollenaar pag. 2, 60, 64

Nicoline Alt pag. 19 (*rechtsonder*)

Anne Dokter pag. 4

Van Duinen Anefo pag. 35

Frederik Jacobovits de Szeged pag. 50

Gonneke de Jong pag. 11 (*boven*)

Ronald Knapp pag. 19, (*boven*) 53

Jos de Lange pag. 19 (*linksonder*)

Gerdine Niemans pag. 32

Hanna Philips pag. 63 (*onder*)

Team V Architectuur pag. 48

Marcel Vergnes pag. 57

grafisch ontwerp

Atelier René Knip en Rens Martens

druk

Grafiplaza

De Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest is lid van de Vereniging van Fondsenwervende Instellingen (VFI) en aanvaardt de principes van goed bestuur, zoals vastgelegd in de code Goed Bestuur voor Goede Doelen, ook bekend als de 'code Wijffels'. Deze gedragscode voldoet aan de eisen die door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) worden gesteld. De Stichting ontving in 2003 het CBF-keur voor Goede Doelen en mocht dit gedurende heel 2017 voeren.

RCO GLOBAL PARTNERS

RCO PARTNERS

